

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเขยงเขต ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้
โดยใช้ผังมโนทัศน์กับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู

สารนิพนธ์

ของ

กฤษฎดา ขำหลงวรสิริ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา

กันยายน 2552

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเขยงเขต ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้
โดยใช้ผังมโนทัศน์กับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู

สารนิพนธ์

ของ

กฤษฎดา ขำหลงวรสิริ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา

กันยายน 2552

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเขยงเขต ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้
โดยใช้ผังมโนทัศน์กับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู

บทคัดย่อ

ของ

กฤษฎดา ขำหลงวรสิริ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา

กันยายน 2552

กฤษลดา ขำหลงวรสิริ. (2552). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเขยงเขต ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์กับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ขจรศรี ชาติกานนท์

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเขยงเขตที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์กับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเขยงเขต จังหวัดปทุมธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 100 คน เป็นกลุ่มทดลอง 50 คนโดยใช้วิธีสุ่มแบบ (Cluster random sampling) ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์และกลุ่มควบคุม 50 คน ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู (ตามหลักสูตรสถานศึกษา) ใช้เวลาในการทดลอง กลุ่มละ 20 คาบ คาบละ 50 นาที ใช้เนื้อหาเดียวกันในการทดลอง ใช้แบบแผนการวิจัยแบบ Randomized Control Group Pretest – Posttest Design

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์ แผนการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู (ตามหลักสูตรสถานศึกษา) และ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การทดสอบค่าสถิติ t- test แบบ Independent และ t- test แบบ Dependent

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ความสามารถทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. ความสามารถทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์ของนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01
3. ความสามารถทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครูของนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

A COMPARISON OF MATHAYOMSUKSA I STUDENTS' ACHIEVEMENT IN THAI
LANGUAGE ON WORDS, WATKIANKHET SCHOOL, THROUGH CONCEPT
MAPPING TECHNIQUE AND THE TEACHER'S MANUAL

AN ABSTRACT

BY

KITLADA KHUMLONGWARASIRI

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education degree in Secondary Education
at Srinakharinwirot University

September 2009

Kitlada Khumlongwarasiri. (2009). *A Comparison of Mathayomsuksa I Students' Achievement in Thai Language on Words, Watkiankhet School, Through Concept Mapping Technique and the Teacher's Manual*. Master's Project, M.Ed. (Secondary Education). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor: Assist. Prof. Kachornsri Jatikananda.

The purpose of this study was to compare Mathayomsuksa I students' achievement in Thai language on words, Watkiankhet school, through concept mapping technique and the teacher's manual.

The samples were 100 Mathayomsuksa I students at Watkiankhet school, Pathumthanee, in the first semester of 2009 academic year. They were randomly assigned into two groups. The experimental group and the control groups with 50 students in each. The experimental group was taught through concept mapping technique; the control group was taught through the teacher's manual. Each group was taught for twenty fifty – minute periods. The research design was Randomized Control Group Pretest – Posttest Design.

The result of study indicated that:

1. The students' achievement on Thai Language on words comprehension of the experimental group and the control group was significantly different at the .01 level

2. The students' achievement on Thai Language on words comprehension Through concept mapping technique of the experimental group was significantly different at the .01 level

3. The students' achievement on Thai Language on words comprehension the teacher's manual of the control group was significantly different at the .01 level

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเขยงเขต ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์
กับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู ของ กฤษลดา ข้าหลวงวรสิริ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ขจรศรี ซาติกานนท์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร. ชูติมา วัฒนะศิริ)

คณะกรรมการสอบ

.....

ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ขจรศรี ซาติกานนท์)

.....

กรรมการสอบสารนิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุมานิน รุ่งเรืองธรรม)

.....

กรรมการสอบสารนิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บังอร พานทอง)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร.องอาจ นัยพัฒน์)

วันที่เดือน กันยายน พ.ศ. 2552

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาให้คำปรึกษา และคำแนะนำอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุมานิน รุ่งเรืองธรรม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขจรศรี ชาติกานนท์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บังอร พานทอง ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและขอกราบขอบพระคุณ เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุมานิน รุ่งเรืองธรรม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขจรศรี ชาติกานนท์ และอาจารย์สุรีย์ สหวัฒน์ ที่ได้ให้ข้อคิดเห็นและคำแนะนำในการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้ด้วยดีตลอดมา อันทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ อัจฉรา สุขารมณ ที่กรุณาให้คำแนะนำและ ตรวจแก้ไขข้อบกพร่องของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนวัดเขียนเขตที่ให้การสนับสนุน และอำนวยความสะดวกในการทำวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณอาจารย์สุชาติ ชูสติ ที่กรุณามอบชั่วโมงสอนให้ในการทำวิจัยครั้งนี้และขอชื่นชมนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเขียนเขตที่ให้ความร่วมมือในการหาคุณภาพเครื่องมือในการทดลองเป็นอย่างยิ่ง

ท้ายที่สุดนี้ขอกราบขอบพระคุณผู้บริหาร คณะครูและบุคลากรในโรงเรียนวัดเขียนเขต พระมหาประมงค์ สวัสดิ์ลาภา คุณจิตรา ศรีมงคล และคุณปราณี โกวิทวัฒน์ ที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจในการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จ

คุณค่าและประโยชน์ของสารนิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณอันยิ่งใหญ่ของ บิดา มารดา และอาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอน และประสิทธิ์ประสาทวิชาให้แก่ผู้วิจัยจนประสบความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้

กฤษลดา ขำหลงวรสิริ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายในการวิจัย	2
ความสำคัญของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
กรอบแนวคิดของการวิจัย	6
สมมติฐานการวิจัย	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาภาษาไทยเรื่องชนิดของคำ	8
ชนิดของคำในภาษาไทย	8
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาการสอนเรื่องชนิดของคำ	19
เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการสอนโดยใช้ผังมโนทัศน์	21
ความหมายของมโนทัศน์	21
ลักษณะของมโนทัศน์	22
ทฤษฎีและแนวความคิดของการสอนมโนทัศน์	23
กระบวนการสร้างมโนทัศน์	24
วิธีสอนให้เกิดมโนทัศน์	25
ความหมายของผังมโนทัศน์	26
ทฤษฎีพื้นฐานของการสอนโดยใช้ผังมโนทัศน์	27
ลักษณะและการสร้างผังมโนทัศน์	30
องค์ประกอบของผังมโนทัศน์	34
ประเภทของผังมโนทัศน์	34
การสอนสร้างผังมโนทัศน์	39
ประโยชน์ของผังมโนทัศน์	41
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผังมโนทัศน์	42

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
เอกสารเกี่ยวกับการสอนตามคู่มือครู	45
คำอธิบายรายวิชา	45
สาระการเรียนรู้	48
มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น	50
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	53
ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	53
งานวิจัยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในประเทศ	55
งานวิจัยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างประเทศ	56
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	57
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	57
เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	57
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	57
การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	58
การดำเนินการศึกษาค้นคว้าและการเก็บรวบรวมข้อมูล	61
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	62
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	66
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	66
การวิเคราะห์ข้อมูล	66
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	67
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	70
ความมุ่งหมายของการวิจัย	70
สมมุติฐานในการวิจัย	70
วิธีดำเนินการวิจัย	70

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 (ต่อ)	
การวิเคราะห์ข้อมูล	72
สรุปผลการวิจัย	72
อภิปรายผลการวิจัย	72
ข้อเสนอแนะ	74
บรรณานุกรม	75
ภาคผนวก	81
ภาคผนวก ก	82
ภาคผนวก ข	102
ภาคผนวก ค	109
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์	111

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แบบแผนการทดลอง	61
2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่องชนิด ของคำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ ผังมโนทัศน์กับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู	67
3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่องชนิด ของคำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ผังมโนทัศน์	68
4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่องชนิด ของคำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ ตามคู่มือครู	69

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดของการวิจัย	6
2 แผนภูมิกระบวนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดมโนทัศน์และหลักการ	26
3 การเรียนรู้แบบท่องจำและการเรียนรู้ที่มีความหมาย ซึ่งเกิดจากการได้รับข้อมูล จากภายนอกผ่านเครื่องกีดขวางการรับรู้	28
4 แสดงการเรียนรู้ที่มีความหมายเมื่อ ง, จ, ฉ เป็นความรู้ใหม่จะเชื่อมโยงกับ โครงสร้างความรู้ที่มีอยู่เดิม คือ ก, ข และ ค	29
5 แสดงสะพานเชื่อมความรู้เดิมกับความรู้ใหม่เข้าสู่โครงสร้างของความรู้ ซึ่งออกซุเบล เรียกว่า แอดวานซ์ ออแกไนเซอร์	29
6 แสดงระดับของมโนทัศน์ตามแนวคิดของโนแวก	31
7 แสดงผังมโนทัศน์หลักเรื่องสิ่งมีชีวิต 1	35
8 แสดงผังมโนทัศน์หลักเรื่องสิ่งมีชีวิต 2	36
9 โครงสร้างผังมโนทัศน์ชนิดปลายปิด	37
10 โครงสร้างผังมโนทัศน์ชนิดเชื่อมโยงข้ามชุด	37
11 โครงสร้างผังมโนทัศน์ชนิดกระจายออก	38
12 โครงสร้างผังมโนทัศน์ชนิดผสมผสาน	38
13 ผังมโนทัศน์สาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้น ม.1	49

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

หลักสูตรภาษาไทยในระดับชั้นมัธยมศึกษา มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะทางภาษาทั้งการฟัง การดู การพูด การอ่านและการเขียน ซึ่งทักษะทางภาษาเหล่านี้ นอกจากจะเป็นพื้นฐานในการเรียนในระดับสูงแล้ว ยังเป็นแนวทางในการแสวงหาความรู้ความชำนาญในด้านต่างๆ อีกด้วย ดังนั้น การปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดทักษะทางภาษา จึงขึ้นอยู่กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีรูปแบบที่เร้าใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองเพราะการให้ผู้เรียน เรียนรู้ด้วยตนเองเป็นการตอบสนองความเชื่อในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล และเป็นการจัดให้นักเรียนได้เรียนตามความสามารถของตน

การจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยมีความสำคัญมาก ครูมีบทบาทสำคัญที่จะช่วยให้ความรู้ทางภาษาไทยแก่นักเรียน เพื่อนักเรียนจะได้ใช้เป็นแนวทางในการใช้ภาษาอย่างถูกต้องต่อไป การจัดการเรียนรู้ของนักเรียนให้มีความรู้ทางภาษาไทยนั้นครูผู้สอนควรให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของภาษาไทย ตลอดจนกฎเกณฑ์ต่างๆ ของภาษาไทยเพื่อให้ผู้เรียนยึดเป็นหลักในการใช้ภาษาไทยต่อไป

การจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยเท่าที่ผ่านมา ไม่ประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมายเท่าที่ควร เนื่องจากปัญหาหลายประการที่ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่น่าพอใจและมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิชาภาษาไทย โดยเฉพาะเกี่ยวกับวิธีสอน ที่ครูมักเน้นความรู้ให้นักเรียนท่องจำหลักภาษาข้อบังคับต่างๆ มากเกินไปโดยไม่คำนึงถึงบรรยากาศในการเรียน ทำให้นักเรียนเห็นว่าวิชาภาษาไทยเป็นวิชาที่ไม่น่าเรียน (สมพล ฐปชา. 2524: 4) และผลการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย พบว่าครูใช้การจัดการเรียนรู้แบบบรรยายมากที่สุด ขาดเทคนิคที่น่าสนใจในการจัดการเรียนรู้ นักเรียนต้องการให้ครูจัดกิจกรรมประกอบการเรียนและกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้มากขึ้น ครูบางคนสอนโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคน ใช้การจัดการเรียนรู้เหมือนกันทุกห้อง ทำให้นักเรียนมองไม่เห็นความสำคัญและประโยชน์ของการเรียนภาษาไทย (สมพล ฐปชา. 2524: 5) ซึ่งจะเป็นผลทำให้เกิดความบกพร่องใน การเรียน ครูควรสร้างบรรยากาศในการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่น่าสนใจและสนุกสนาน ทั้งนี้เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนมีใจรักและศรัทธาในการเรียนวิชาภาษาไทย นักเรียนจะตั้งใจเรียนร่วมกิจกรรมเป็นอย่างดี และเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง (กรมวิชาการ. 2521: 1)

การแก้ไขปัญหาเรื่องการเรียนรู้วิชาภาษาไทยของนักเรียน นอกจากจะแก้ที่ตัวนักเรียนแล้ว ยังต้องพิจารณาที่ตัวครูผู้สอนและการจัดการเรียนรู้ของครู กล่าวคือครูควรแสวงหาแนวทางการจัดการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ให้หลากหลายรูปแบบ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้วิชา

ภาษาไทย ด้วยเหตุผลดังกล่าว ครูผู้สอนจึงควรตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาวิธีสอน เพื่อช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาภาษาไทยมีการพัฒนาดียิ่งขึ้น ดังนั้น ครูควรพัฒนาวิธีสอนด้วยการนำนวัตกรรมการศึกษาที่น่าสนใจมาใช้ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้สัมฤทธิ์ผลตามต้องการ

การจัดการเรียนรู้ของครูควรจัดมวลงประกอบกระบวนการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม เช่น การเลือกสื่อการสอนเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาทักษะทางภาษาและความสนใจของผู้เรียน ดังที่นักการศึกษา พีโพบ (Piepho, 1981: 12) เน้นว่าผู้เรียนควรมีส่วนร่วมในการเลือก และให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาที่เขาสนใจที่จะอ่าน หรือเป็นประโยชน์นำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้ เพราะจะกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นและสนใจอ่านยิ่งขึ้น ดังนั้น การจัดการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญ จากการศึกษาวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ใหม่ๆ พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์ (Concept Mapping) อาจจะช่วยแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยได้ เพราะผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเลือกสื่อ หรือ เนื้อความตาม ความสนใจของตนเอง ทำให้ผู้เรียน เรียนอย่างมีความสุข เกิดความมั่นใจตามศักยภาพของแต่ละบุคคล การจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์ เป็นการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาให้เกิดความเข้าใจ โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

กิจกรรมการเรียนโดยใช้ผังมโนทัศน์ผู้เรียนสามารถอ่านเรื่องแล้วสรุปความไว้เป็นความคิดรวบยอดหรือเป็นคำสำคัญโดยกระบวนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ แสดงความคิดเห็น ระหว่างเพื่อนนักเรียนด้วยกัน ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจยิ่งขึ้นจากนั้นผู้สอนมีบทบาทกระตุ้นให้ผู้เรียนให้เกิดแนวคิดด้วยการตั้งคำถาม ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจยิ่งขึ้น เมื่อผู้เรียนเข้าใจเนื้อความแล้วก็ทำให้เกิดการถ่ายทอดออกมาเป็นภาษาพูดและภาษาเขียนส่งผลต่อ การสื่อความหมายได้ ซึ่งผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน โดยทราบผลการปฏิบัติงานของตน จึงทำให้เกิดความสนใจในการเรียน

เมื่อพิจารณาจากหลักการของการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ผังมโนทัศน์ จะเห็นว่าผู้เรียนเป็นศูนย์กลางทุกขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรม มีโอกาสฝึกทักษะการอ่าน ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถอ่านได้เร็วขึ้น และมีความเข้าใจในการอ่านดีขึ้น ทำให้การเขียนพัฒนาตามไปด้วย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจนำวิธีการนี้มาทดลองสอนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์ และการสอนตามคู่มือครูเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพ ต่อไป

ความมุ่งหมายในการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่องชนิดของคำ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์กับนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่องชนิดของคำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์ ก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง

3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่องชนิดของคำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู ก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง

ความสำคัญของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะทำให้ทราบผลของการเรียนภาษาไทยโดยใช้ผังมโนทัศน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์กับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครูเพื่อเป็นแนวทางให้ครูผู้สอนภาษาไทยนำไปพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยดีขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ศึกษาเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเขียนเขต จังหวัดปทุมธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 5 ห้องเรียน รวม 250 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเขียนเขต จังหวัดปทุมธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 2 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 50 คน รวม 100 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) ดังนี้

1. สุ่มห้องเรียนด้วยวิธีการจับฉลากมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง 2 ห้องเรียนจากจำนวน 5 ห้องเรียน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 100 คน

2. จับฉลากเป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้องเรียน จำนวน 50 คน และเป็นกลุ่มควบคุม 1 ห้องเรียน จำนวน 50 คน โดยกลุ่มทดลองดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์ กลุ่มควบคุมดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง

เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นเนื้อหาหลักภาษาไทยเรื่องชนิดของคำ ได้แก่ คำนาม คำสรรพนาม คำกริยา คำวิเศษณ์ คำบุพบท คำสันธาน และ คำอุทาน

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 ใช้ระยะเวลาในการดำเนินการทดลองกลุ่มละ 20 คาบ คาบละ 50 นาที สัปดาห์ละ 4 คาบ รวม 5 สัปดาห์

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ การสอน 2 แบบ คือ
 - 1.1 การจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์
 - 1.2 การจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่องชนิดของคำ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ผังมโนทัศน์ (Concept Mapping) หมายถึง แผนภูมิที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ต่าง ๆ โดยมีเส้นเชื่อมโยงระหว่างมโนทัศน์ และสามารถเขียนเป็นความคิดรวบยอด เขียนเป็นคำหรือประโยค และสามารถจำแนกประเภทได้

- 1.1 มโนทัศน์หลัก หมายถึง หัวเรื่อง แนวคิดหลักของเรื่องหรือคำหลักของเรื่อง
- 1.2 มโนทัศน์รอง หมายถึง ใจความสำคัญของเรื่องหรือคำขยายคำหลัก
- 1.3 มโนทัศน์ย่อย หมายถึง ใจความรอง หรือคำตัวอย่างที่ช่วยขยายคำมโนทัศน์รอง
ในวิจัยฉบับนี้ใช้ผังมโนทัศน์ 4 ชนิด คือ
 - 1.4.1 Mind map หรือ Mind mapping (แผนที่ความคิด)
 - 1.4.2 Web Diagram หรือ Spider Map (แผนผังใยแมงมุม)
 - 1.4.3 Tree Structure (แผนภูมิโครงสร้างต้นไม้)
 - 1.4.4 Classification map (แผนผังแสดงความสัมพันธ์แบบจำแนกประเภท)

2. วิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยนำแบบการใช้ผังมโนทัศน์มาจัดกิจกรรมระดมความคิดโดยผ่านกระบวนการอ่านแล้วเขียนสรุปโดยใช้ผังมโนทัศน์ มีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ดังนี้

ขั้นที่ 1 ครูบอกชื่อเรื่องที่กำหนดให้นักเรียนอ่านและสนทนาซักถามเกี่ยวกับชื่อเรื่องเพื่อสร้างความสนใจและโยงประสบการณ์เดิมของนักเรียนกับเรื่องที่อ่าน ครูเขียนประสบการณ์ของนักเรียนแต่ละคนเป็นคำมโนทัศน์ และเขียนเชื่อมโยงเป็นผังมโนทัศน์

ขั้นที่ 2 นักเรียนศึกษาไปความรู้ เรื่องผังมโนทัศน์ และการจับใจความสำคัญว่าใครทำอะไรจากเรื่องที่ศึกษา

ขั้นที่ 3 นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน อ่านเนื้อเรื่อง สรุปสาระสำคัญและรายละเอียดจากการตอบคำถาม เช่น เรื่องนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร ใจความสำคัญในแต่ละย่อหน้าคืออะไร มีข้อความใดสนับสนุน แล้วเขียนเป็นคำมโนทัศน์ ตัวแทนกลุ่ม อธิบายผังมโนทัศน์ที่เขียนขึ้น ครูเสนอแนะเพิ่มเติมขึ้น

ขั้นที่ 4 นักเรียนศึกษาไปความรู้เรื่องการเขียนชนิดของคำ และอรรถลักษณะของเรื่อง

ขั้นที่ 5 นักเรียนทบทวนเนื้อเรื่องร่วมกันโดยใช้ผังมโนทัศน์ และอธิบายอรรถลักษณะของเรื่องที่ได้อ่านไปแล้ว

ขั้นที่ 6 นักเรียนคิดโครงเรื่องที่จะเขียน โดยแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน ระดมความคิดเขียนคำมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะเขียน

ขั้นที่ 7 นักเรียนแต่ละกลุ่มจัดประเภทและลำดับของคำมโนทัศน์ เขียนเป็นผังมโนทัศน์ ตรวจสอบแก้ไข นักเรียนนำไปปรับปรุงและใช้เป็นโครงเรื่องในการเขียนความเรียง

ขั้นที่ 8 นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันเขียนชนิดของคำจากผังมโนทัศน์โครงเรื่อง โดยใช้อรรถลักษณะจากเรื่องที่อ่าน ครูและนักเรียนร่วมกันพิจารณาแก้ไขถ้อยคำ สำนวน

ขั้นที่ 9 นักเรียนแต่ละคนเขียนเรื่องใหม่จากผังมโนทัศน์

3. วิธีการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู หมายถึง การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนวัดเขียนเขตโดยมีขั้นตอนการสอนดังนี้

ขั้นที่ 1 สร้างความสนใจ

ครูสนทนาซักถามหรือใช้สื่อต่างๆ กระตุ้นความสนใจของนักเรียน

ขั้นที่ 2 แจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้

ครูแจ้งให้นักเรียนทราบว่าเมื่ออ่านเรื่องแล้วต้องจับใจความสำคัญและเขียนสรุปความจากเรื่องที่อ่านได้

ขั้นที่ 3 ให้แนวทางการเรียนรู้

ครูให้นักเรียนศึกษาไปความรู้เรื่องการจับใจความสำคัญและการเขียนเรียงความจากนั้นครูและนักเรียนช่วยกันสรุป โดยใช้แนวทางในกาค้นหาสาระสำคัญของเรื่องและการเขียน

ขั้นที่ 4 ใ้เนื้อหาแก่นักเรียน

ครูและนักเรียนอ่านเรื่องแล้วสนทนาซักถาม และเขียนสรุปสาระสำคัญของเรื่อง

ขั้นที่ 5 ส่งเสริมความแม่นยำ

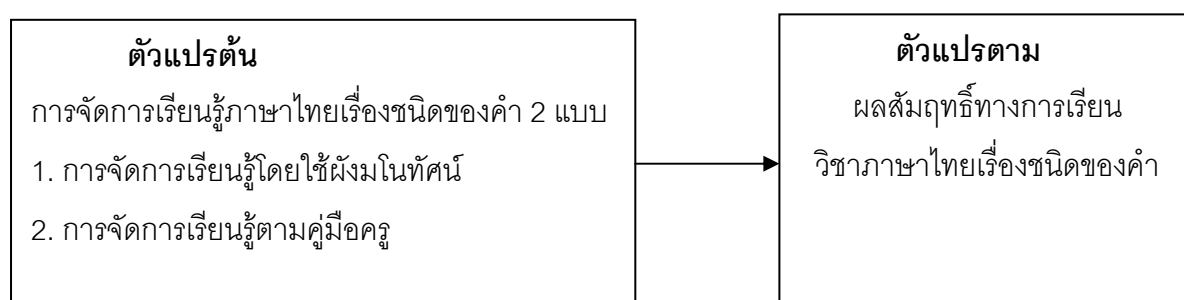
นักเรียนวางแผนการเขียนชนิดของคำ

ขั้นที่ 6 การประเมินผล

สังเกตพฤติกรรมขณะเรียน และตรวจผลงาน

4. **ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่องชนิดของคำ** หมายถึง ความสามารถของนักเรียนด้าน ความรู้ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้และการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนที่วัดจากคะแนนการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องชนิดของคำแบบปรนัยเลือกตอบ จำนวน 40 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและหาคุณภาพแล้ว

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่องชนิดของคำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์กับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครูแตกต่างกัน
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่องชนิดของคำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์ ก่อนการทดลองกับหลังการทดลองแตกต่างกัน
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่องชนิดของคำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู ก่อนการทดลองกับหลังการทดลองแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวกับเนื้อหาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำ
 - 1.1 ชนิดของคำในภาษาไทย
 - 1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการสอนเรื่องชนิดของคำ
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการสอนโดยใช้ผังมโนทัศน์
 - 2.1 ความหมายของมโนทัศน์
 - 2.2 ลักษณะของมโนทัศน์
 - 2.3 ทฤษฎีและแนวคิดของการสอนมโนทัศน์
 - 2.4 กระบวนการสร้างมโนทัศน์
 - 2.5 วิธีสอนให้เกิดมโนทัศน์
 - 2.6 ความหมายของผังมโนทัศน์
 - 2.7 ทฤษฎีพื้นฐานของการสอนโดยใช้ผังมโนทัศน์
 - 2.8 ลักษณะและการสร้างผังมโนทัศน์
 - 2.9 องค์ประกอบของผังมโนทัศน์
 - 2.10 ประเภทของผังมโนทัศน์
 - 2.11 การสอนสร้างผังมโนทัศน์
 - 2.12 ประโยชน์ของผังมโนทัศน์
 - 2.13 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผังมโนทัศน์
3. เอกสารเกี่ยวกับการสอนแบบปกติ
 - 3.1 คำอธิบายรายวิชา
 - 3.2 สาระการเรียนรู้
 - 3.3 มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น
4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 4.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 4.2 งานวิจัยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในประเทศไทย
 - 4.3 งานวิจัยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างประเทศ

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำ

1.1 ชนิดของคำในภาษาไทย

ได้มีผู้กล่าวถึงชนิดของคำในภาษาไทยไว้ดังนี้

คณาจารย์ภาควิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2543: 17-28) ให้ความหมายของคำไว้ว่า คำคือ เสียงที่เปล่งออกมา หรืออักษรที่ประสมกันแล้วมีความหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง คำแต่ละคำแตกต่างกัน ทั้งด้านหน้าที่และความหมายในการใช้ภาษา ผู้ใช้จึงต้องรู้จักชนิดของคำและความหมายของคำเป็นอย่างดี จึงจะสามารถเลือกใช้คำเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนรู้เรื่องชนิดของคำ ทำให้ผู้เรียนสามารถใช้คำได้ถูกต้อง เหมาะสมกับบุคคลจึงได้มีการกำหนดชนิดของคำในภาษาไทยขึ้น

พระยาอุปกิตศิลปสาร (2535: 70) กล่าวว่า ชนิดของคำในภาษาไทย จำแนกออกเป็นชนิดต่างๆ ดังนี้ คือ คำนาม คำสรรพนาม คำกริยา คำวิเศษณ์ คำบุพบท คำสันธาน คำอุทาน

วันเพ็ญ เทพโสภณ (2546: 61-71) ได้แบ่งชนิดของคำในภาษาไทยออกเป็น 7 ชนิด ดังนี้ คำนาม คำสรรพนาม คำกริยา คำวิเศษณ์ คำบุพบท คำสันธาน คำอุทาน

1. คำนาม คือ คำที่เรียก คน สัตว์ สิ่งของต่างๆ ทั้งที่เป็นในรูปธรรม และ นามธรรมแบ่งได้ 5 ดังนี้

1.1 สามานยนาม คือ คำนามที่ใช้เรียกชื่อทั่วไป เช่น นก หนู ดิน น้ำ บ้าน โรงเรียน

1.2 วิสามานยนาม คือ คำนามที่ใช้เรียกชื่อเฉพาะ ตั้งขึ้นเพราะไม่ต้องการให้นามนั้นปนกับคำนามอื่นๆ เช่น อาทิตย์ (วัน) มีนาคม (เดือน) พิจิตร (จังหวัด) มะลิ (ดอกไม้)

1.3 สมุหนาม คือ คำนามที่เรียกชื่อ คน สัตว์ สิ่งของที่อยู่เป็นหมวดหมู่เดียวกัน เช่น ไชยง (ช้างหลายเชือก) ผู่ปลา (ปลาหลายตัว) นอกจากนี้ก็มีคำว่า กลุ่ม หมู่ กอง เหล่า พวก คณะ ไหล สมาคม บริษัท ผู่ ฯลฯ

1.4 อาการนาม คือ คำนามทำเป็นชื่อกริยาอาการของคน สัตว์ และสิ่งของต่างๆ อาการนาม หมายถึง คำกริยาหรือคำวิเศษณ์ จะมีคำว่า การหรือความ นำหน้าอยู่เสมอ ซึ่งการใช้คำว่า การและความ มีหลักดังนี้

1.5 การ จะใช้นำหน้าคำกริยาที่แสดงในด้านทางกายและวาจา เช่น การนั่ง การนอน การเดิน การพูด การฟัง การอ่าน

1.6 ความ จะใช้นำหน้าคำกริยาที่เกี่ยวกับจิตใจ เช่น ความคิด ความโกรธ ความตาย ความรัก ความโลภ และยังใช้นำหน้าคำวิเศษณ์เพื่อบอกลักษณะต่างๆ เช่น ความเร็ว ความดี ความสุข หมายเหตุ ถ้า การ และ ความ ไม่ได้นำคำกริยาหรือคำวิเศษณ์ จะถือว่าเป็นสามานยนาม เช่น การบ้าน การคลัง การเมือง ความอาญา ความแพ่ง

1.7 ลักษณะนาม คือ คำนามที่ใช้บอกลักษณะของคำนามนั้น เพื่อต้องการให้ทราบว่า คำนามนั้นมีลักษณะอย่างไร คำลักษณะนามจะอยู่หลังคำวิเศษณ์บอกจำนวนนับเสมอ เช่น คน 1 คน ดินสอ 9 แท่ง ชลุ่ม 1 เลา

ลักษณะนามในภาษาไทยแบ่งได้ดังต่อไปนี้

1.7.1 ลักษณะนามบอกชนิดของนาม เช่น

ปีน	ใช้กับ เลื่อย
เล่ม	ใช้กับ หนังสือ สมุด อาวุธ เกวียน เข็ม กรรไกร
เรื่อง	ใช้กับ เรื่องราว และคติข้อความต่างๆ
เลา	ใช้กับ ปี ชลุ่ม
รูป	ใช้กับ รูปภาพ ภิกษุ สามเณร
องค์	ใช้กับ เจดีย์ พระพุทธรูป
เชือก	ใช้กับ ช้าง
ใบ	ใช้กับ ภาชนะต่างๆ ครก ใบไม้
ตัว	ใช้กับ ไต้อะ แก้ว ตะปู ตุ๊กตา หมา แมว ฯลฯ
สิ่ง, อัน	ใช้กับ สิ่งของต่างๆ เช่น แว่นตา
เรือน	ใช้กับ นาฬิกา

1.7.2 ลักษณะนามบอกอาการของคำนาม เช่น

กำ, ฟอน	ใช้กับ ของที่มีลักษณะเป็นกำหรือฟอน เช่น ผัก กล้วย ข้าว
มวน	ใช้กับ ของที่เป็นมวน เช่น บุหรี่
ม้วน	ใช้กับ ของที่ม้วนเอาไว้ เช่น กระดาษ ยาสูบ
พับ	ใช้กับ ของที่พับเอาไว้เช่น ผ้าต่างๆ
จีบ	ใช้กับ ของที่จีบเอาไว้เช่น พลุ
มัด	ใช้กับ ของที่มัดเอาไว้เช่น ข้าวต้มมัด ฟืน

1.7.3 ลักษณะนามบอกพื้นฐานลักษณะของนาม เช่น

กลัก	ใช้กับ ของที่เป็นกล่องเล็กๆ เช่น กลักไม้ขีดไฟ
ก้อน	ใช้กับ ของที่มีลักษณะเป็นก้อน เช่น อีฐ หิน ดิน ยางลบ
กระบอ	ใช้กับ ของที่มีลักษณะกลมยาวและกลวง เช่น ข้าวหลาม ไม้ไผ่ ปืน
แท่ง	ใช้กับ ของที่ทึบและหนามีรูปยาวๆ เช่น เหล็ก ทอง ดินสอ
หลัง	ใช้กับ ของที่มีหลังคา เช่น บ้าน เรือน มุ้ง กุบ ประทุน
สาย	ใช้กับ ของที่เป็นทางยาวเช่น ทาง แม่น้ำ ถนน

เส้น	ใช้กับ	ของที่เป็นเส้นเล็กยาว เช่น ด้าย สร้อย เชือก ลวด
ผืน	ใช้กับ	ของที่แบนบางและกว้างใหญ่ เช่น พรม ผ้า
คัน	ใช้กับ	ของที่ใช้ถือหรือลากมีรูปลายาวๆ เช่น ช้อน เบ็ด ร่ม หนู ซอ รถ จักร

1.74 ลักษณะนามบอกหมวดหมู่ของนาม เช่น

พวก,เหล่า	ใช้กับ	คน สัตว์ สิ่งของที่อยู่รวมกันและมีลักษณะเดียวกัน
กอง	ใช้กับ	ทหารและใช้กับของที่รวมกันไว้ เช่น ดิน หิน ทราย
หมู่	ใช้กับ	คน สัตว์ และของที่รวมกันเป็นกลุ่มๆ
ชุด	ใช้กับ	คนหรือสิ่งของที่ครบตามอัตรา
ฝูง	ใช้กับ	คนหรือสัตว์ที่อยู่รวมกันมากๆ
ดับ	ใช้กับ	จาก ลูกปืน
วง	ใช้กับ	คนชุด หนึ่งๆ ที่ล้อมวงกันทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น เล่นดนตรี ตะกร้อ ร้องเพลง

1.75 ลักษณะนาม ที่บอกจำนวนและมาตราของคำนาม เช่น

กู่ดี	ใช้กับ	ผ้าที่ห่อรวมกัน
โหล	ใช้กับ	ของที่รวมกัน 12 สิ่ง เช่น ปากา ดินสอ
คู่	ใช้กับ	ของที่รวมกัน 2 สิ่ง เช่น ช้อนส้อม รองเท้า ถุงเท้า
ถัง	ใช้กับ	ข้าวสาร ถั่ว งา
บาท	ใช้กับ	เงิน
ปีบ	ใช้กับ	น้ำตาล น้ำ

1.8 ลักษณะนามซ้ำซ้อนนาม คือ ไม่มีลักษณะนามใช้ ซึ่งต้องนำสามานยนามเดินมาใช้เป็นลักษณะนาม เช่น ประเทศ 5 จังหวัด 76 จังหวัด วัด 9 วัด

2. คำสรรพนาม คือ คำที่ใช้แทนคำนามหรือข้อความที่ผู้พูดหรือผู้เขียนได้กล่าวมาแล้วเพื่อจะได้ไม่ต้องกล่าวนามซ้ำอีก คำสรรพนามจะแบ่งได้ 6 ชนิดคือ

2.1 บุรุษสรรพนาม คือ คำสรรพนามที่ใช้แทนบุคคลที่เกี่ยวข้องในการพูดจากัน จะมีผู้พูดผู้ฟังและผู้ที่เราพูดถึง ซึ่งบุรุษสรรพนามจะแบ่งได้ 3 พวกดังนี้

2.1.1 สรรพนามบุรุษที่ 1 คือ เป็นสรรพนามที่ใช้แทนผู้พูด เช่น ฉัน ดิฉัน ผม กระผม ข้าพเจ้า กู หม่อมฉัน ข้าพระพุทธเจ้า หนู

2.1.2 สรรพนามบุรุษที่ 2 คือ เป็นสรรพนามที่ใช้แทนตัวของผู้ฟัง เช่น เอ็ง เธอ ท่าน เจ้า ไต่เท้า ฝ่าพระบาท คุณ

2.1.3 สรรพนามบุรุษที่ 3 คือ เป็นคำสรรพนามที่ใช้แทนผู้ที่เรากำลังพูดถึงเขา เช่น แก มัน เขา ท่าน พระองค์

2.2 ประพันธ์สรรพนาม คือสรรพนามที่ใช้แทนนาม หรือสรรพนามที่อยู่ข้างหน้าและต้องติดอยู่กับนามหรือสรรพนาม ซึ่งจะมีคำว่า ที่ ซึ่ง อัน ประกอบอยู่ เช่น

คนที่พูดมากมักไม่ค่อยฟัง

บ้านพักซึ่งฉันอยู่ไม่มีไฟฟ้า

ไม้อันนี้มีกลิ่นหอมมาก

2.3 วิภาคสรรพนาม คือ คำสรรพนามที่ใช้แทนนามหรือสรรพนามเพื่อต้องการแบ่งนามหรือสรรพนามออกเป็นสัดส่วน และมักมีคำว่า ต่าง บ้าง กัน ประกอบอยู่ เช่น

เราไปเที่ยวด้วยกัน

ครูต่างกันสอนหนังสือ

เพื่อนบ้างก็คุยบ้างก็อ่านหนังสือ

2.4 นิยมสรรพนาม คือ คำสรรพนามที่ใช้แทนนามในการกำหนดความหมายให้ชัดเจนขึ้น มักใช้คำว่า นี้ นั้น โน่น ดังต่อไปนี้

นี้ จะใช้กับนามที่อยู่ใกล้มากที่สุด เช่น

นี้ชุดใคร นี้เงินของใคร

นั้น จะใช้แทนนามที่อยู่ห่างออกไป เช่น

นั้นของใคร นั้นหมวกของใคร

โน่น จะใช้แทนนามที่อยู่ออกไปอีก เช่น

โน่น บ้านของใคร โน่น คือศาลเจ้าแม่กวนอิม

2.5 อนิยมสรรพนาม คือ คำสรรพนามที่ใช้แทนนามซึ่งไม่ได้กำหนดชัดเจน แน่นนอน มักมีคำว่า ใคร อะไร ไหน ไต เช่น

ไม่มีใครรังเกียจเธอ ที่ไตมีรักที่นั่นมีทุกซ์

2.6 ปฤจฉาสรรพนาม คือ สรรพนามที่ใช้แทนนามสรรพนามที่เป็นคำถามหรือสงสัย เช่น

อะไร ทำให้เธอเปลี่ยนไป ?

ไหน แหวนเธอ ?

ใคร หยิบของฉันไป ?

3. คำกริยา คือ คำที่แสดงอาการของนามหรือสรรพนาม เพื่อให้รู้ว่าทำอะไรหรืออยู่ในสภาพใด เช่น หมาเห่า นกร้อง เขาหัวเราะ ฝนตก คำกริยาแบ่งได้ 4 ชนิด คือ

3.1 อกรรมกริยา คือ คำกริยาไม่ต้องมีกรรมมารับข้างท้าย ก็ถือว่าอ่านได้ความสมบูรณ์
เช่น

หมาเห่า รถแล่น

พ่อป่วย เขาร้องไห้

3.2 สกรรมกริยา คือ คำกริยาที่ต้องมีกรรมมารับข้างท้าย จึงจะอ่านได้ความสมบูรณ์
เช่น

เขาถูกครูตี ฉันถูกรางวัลที่หนึ่ง

เพื่อนกินกล้วยเดี่ยว เขาทำงาน

3.3 วิกตรรถกริยา คือ คำกริยาที่จะต้องอาศัยคำนาม หรือสรรพนามมาช่วยขยายจึงจะ
อ่านได้สมบูรณ์ วิกตรรถกริยา มักมีคำว่า เหมือน คล้าย เท่า เช่น

พ่อเป็นทหาร เขาตัวเท่าฉัน

เขาเหมือนแม่ เขาแต่งตัวคล้ายฝรั่ง

3.4 กริยาอนุเคราะห์ คือ คำกริยาที่มีหน้าที่ช่วยกริยาสำคัญในประโยคเพื่อจะบอกกาล
(เวลา) มาลา (สภาพ) และวาก (หน้าที่) ซึ่งต้องการเน้นกริยาสำคัญให้เด่นชัดขึ้น มักมีคำว่า จะนะ
กำลัง เถอะ อย่า ต้อง ถูก ให้ ยัง อยู่ ได้ ซิ เคย

4. คำวิเศษณ์ คือ คำที่ใช้ประกอบเพื่อให้ความหมายของคำชัดเจนขึ้น ซึ่งคำวิเศษณ์อาจ
ประกอบ คำนาม สรรพนาม กริยา หรือวิเศษณ์ได้เช่น

ประกอบนามเช่น น้ำเย็น ใจร้าย รถเร็ว

ประกอบสรรพนาม เช่น เขาอ้วน เธอตัวเล็ก ฉันผอม

ประกอบกริยา เช่น เดินช้า กินเร็ว หัวเราะดัง

ประกอบวิเศษณ์ เช่น นุ่มนิ่ม หอมหวาน เหม็นเปรี้ยว

คำวิเศษณ์แบ่งได้ 10 ชนิด ดังนี้

4.1 ลักษณะวิเศษณ์ คือ คำวิเศษณ์บอกลักษณะของคำให้เด่นชัดขึ้น ซึ่งแบ่งได้ 9
ลักษณะ คือ

4.1.1 ลักษณะวิเศษณ์บอกชนิด เช่น ดี ชั่ว แก่ อ่อน หนุ่ม สาว ใหม่ โบราณ

4.1.2 ลักษณะวิเศษณ์บอกสัดส่วน เช่น ราบ กลม แบน แป้น รี เหลี่ยม หนูน

4.1.3 ลักษณะวิเศษณ์บอกขณะ เช่น ผอม อ้วน เล็ก โต กว้าง ยาว สูง ใหญ่

4.1.4 ลักษณะวิเศษณ์บอกสี เช่น ดำ แดง ขาว เขียว เหลือง ฟ้ำ ส้ม

4.1.5 ลักษณะวิเศษณ์บอกเสียง เช่น เบา ดัง แหวม สูง แหบ ต่ำ ทุ้ม หรือเสียงของ

สัตว์ร้องและเสียงของตกต่างๆ

4.1.6 ลักษณะวิเศษณ์บอกรส เช่น เปรี้ยว หวาน มัน เค็ม จืด จืด ขม

4.1.7 ลักษณะวิเศษณ์บอกกลิ่น เช่น สบาย ชุ่ม หอมเหม็น

4.1.8 ลักษณะวิเศษณ์บอกสัมผัส เช่น แข็ง นุ่ม เย็น ร้อน หนาว

4.1.9 ลักษณะวิเศษณ์บอกอาการ เช่น ซ้ำ เร็ว ต่วน คล่อง ว่องไว อืดอาด

4.2 กาลวิเศษณ์ คือ วิเศษณ์ที่บอกเวลา เพื่อต้องการให้คำประกอบนั้น ชัดเจนขึ้นจะมี คำว่า ก่อน หลัง อีก เสมอ เดียวนี้ เข้า สาย บ่าย เทียง เย็น ดึก เช่น

เขามาก่อนฉัน พระอาทิตย์ตกตอนเย็น

ครูกลับที่หลังฉัน พี่กลับบ้านดึก

4.3 สถานวิเศษณ์ คือ คำวิเศษณ์บอกสถานที่ จะมีคำว่า ทาง ไกล ใกล้ บน เหนือ ใต้ ริม ขอบ เช่น

เขาอยู่บนต้นไม้ น้องนั่งริมหน้าต่าง

ฉันนอนชั้นล่าง

4.4 ประมาณวิเศษณ์ คือ คำวิเศษณ์บอกจำนวน นับ หรือ ประมาณ ซึ่งจะมีคำว่า มาก น้อย หมด หนึ่ง สอง ที่หนึ่ง ที่สาม สิ้น บรรดา บ้าง ต่าง เช่น

นกสิบตัว เพื่อนทั้งหมดมางานเลี้ยง

นักเรียนมาครบทุกคน เธอกินข้าวน้อย

4.5 นิยมวิเศษณ์ คือ คำวิเศษณ์บอกความหมายชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งจะชี้เฉพาะลงไป แล้ว มักมีคำว่า นั้น นี้ นี่ โน้น แท้ แน่นนอน จริง เช่น

โรงเรียนนี้อยู่ไกล ฉันหยุดเฉพาะวันเสาร์อาทิตย์

ฉันไปเที่ยวแน่นอน บ้านฉันอยู่ในน

4.6 อนิยมวิเศษณ์ คือ คำวิเศษณ์บอกคำไม่แน่นอน ไม่ชี้เฉพาะเจาะจง มักมีคำว่า ไต อื่น ทำไม อย่างไร ไหน ใคร ก็ เช่น

ไปไหนก็ได้ คนอื่นกินหมดแล้ว

4.7 ปฤจฉาวิเศษณ์ คือ คำวิเศษณ์ที่เป็นคำถามหรือการแสดงความสงสัย จะมีคำว่า ไต อื่น ใคร อะไร ทำไม ไหน หรือ ไฉน เท่าไร เช่น

เธอจะไปทำไม ครูตีเธอเรื่องอะไร

เขาคือผู้ใด หมู่บ้านเธอมีกี่คน

4.8 ประติชญาวิเศษณ์ คือ วิเศษณ์แสดงการตอบรับของคู่สนทนา จะมีคำว่า คะ ครับ จ๊ะ จั้ ขา เช่น

คุณแม่มีคนมาหาคำรับ น้องจำฟังทางนี้จ๊ะ

4.9 ประติเสถวิเศษณ์ คือ คำวิเศษณ์ที่บอกปฏิเสธ บอกอาการห้ามปรามหรือไม่ ยอมรับ จะมีคำว่า ไม่ มิได้ หาไม่ บ่ ไม่ได้ เช่น

ฉันสอนหนังสือ**ไม่ได้**พักเลย เธอ**ไม่ควร**ไปเที่ยวลำปาง

4.10 ประพันธวิเศษณ์ คือ คำวิเศษณ์ที่เชื่อมประโยคให้สัมพันธ์กัน มีลักษณะ เช่นเดียวกับคำประพันธสรรพนาม แต่จะใช้ขยายกริยาและวิเศษณ์ จึงเป็นคำวิเศษณ์มักมีคำว่า ที่ ซึ่ง อัน เช่น

แหวนวงนี้ราคา**อัน**ประมาณ**ไม่ได้** เสื้อตัวนี้**ดี**ที่มีราคาถูก

5. คำบุพบท คือ คำที่ใช้นำหน้านาม สรรพนาม คำกริยา หรือคำวิเศษณ์ เพื่อต้องการบอก ตำแหน่งของคำเหล่านั้น และแสดงความสัมพันธ์ระหว่างคำหรือประโยค ว่าสัมพันธ์กันอย่างไรเช่น

เขาทำงานหนัก**เพื่อ**ฉัน ฉันทำขนม**สำหรับ**ถวายพระ

รถ**ของ**เขาสีแดงเข้ม เขา**คือ**เจ้า**แห่ง**ขุนเขา

คำบุพบทแบ่งได้ 2 ชนิด คือ

5.1 คำบุพบทที่ไม่ต้องเชื่อมกับคำอื่น คือ บุพบทที่เป็นคำร้องเรียก จะมีคำว่า ดูก่อน ดูกร ข้าแต่ ดูข้า เช่น

ข้าแต่ผู้เป็นเจ้า **ดูก่อน**ภิกษุสงฆ์ทั้งหลาย

คำร้องเรียกนี้ปัจจุบันไม่นิยมใช้แล้ว แต่ถ้าจะใช้บทร้องเรียกจะใช้คำสามานยนาม หรือวิสามานยนาม ซึ่งจะเรียกชื่อหรือตำแหน่งกันไปเช่น

อาจารย์ครับ มีคนมาหา **คุณ**ยายขาคิดถึงจังเลยคะ

มณีรัตน์กลับมาจากเมื่อไร

5.2 คำบุพบทที่ต้องเชื่อมกับคำอื่น คือ คำบุพบทนี้จะนำหน้าคำนาม สรรพนามหรือ กริยาสภาวะมาลา เพื่อจะต้องให้ประโยคชัดเจนขึ้น ซึ่งมีลักษณะการใช้ดังนี้

5.2.1 บุพบทที่นำหน้ากรรมในประโยค จะมีคำว่า ซึ่ง เป็นตัวเชื่อม เช่น

มนุษย์อยู่ได้ย่อมกินซึ่งอาหาร

คำซึ่งในบุพบทนี้ภาษาไทยไม่นิยมใช้ แต่จะละเสีย แต่จะใช้กันเฉพาะในการ เชื่อมประโยคให้ไพเราะ เช่น ผู้ประพาศติดย่อมถึงซึ่งความเจริญ

5.2.2 บุพบทที่นำหน้าที่แสดงอาการเป็นเจ้าของมักมีคำว่า ของ แห่ง เชื่อม อยู่ เช่น

หนังสือ**ของ**ฉัน เจ้า**แห่ง**ท้องทะเล

5.2.3 บุพบทที่นำหน้าที่เป็นเครื่องใช้ หรือแสดงความสัมพันธ์กัน มักจะเชื่อมด้วย คำว่า ทั้ง กับ ด้วย โดย ตาม เช่น

ฉัน**ทำ**กับ**มือ** เขา**ทำ**ตาม**โดย**ดี

5.2.4 บุพบทนำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการให้ หรือผู้รับ จะมีคำว่า แต่ แก่ แต่ ต่อ สำหรับ เพื่อ เช่น

เขายอมตาย**เพื่อ**เธอ ตะกร้า**มีไว้สำหรับ**ใส่ของ

5.2.5 บุพบทที่นำหน้าคำเพื่อบอกเวลา มักมีคำว่า ตั้งแต่ จนกระทั่ง เมื่อ ใน แต่เป็น ตัวเชื่อม เช่น

เขามาโรงเรียน**แต่**เช้า ฉันพบเขา**เมื่อ**วานนี้

5.2.6 บุพบทนำหน้าคำเพื่อบอกเวลา มักมีคำว่า เหนือ ได้ บน ล่าง ใน ขอบ ซิด ริม ถึง ใกล้เคียง จาก เป็นเชื่อม เช่น

ฉัน**มาจาก**นครสวรรค์ เขา**นั่งใกล้**ฉัน

5.2.7 บุพบทที่นำหน้าคำเพื่อแสดงค่าเปรียบเทียบ ซึ่งมีคำว่า กว่า เป็นตัวเชื่อม เช่น **ที่**วิ่งเร็วกว่าฉัน เขา**แก่กว่า**ฉัน

5.2.8 บุพบทที่นำหน้าคำเพื่อบอกประมาณหรือคาดคะเน มักเชื่อมด้วยคำว่า ราว สัก เกือบ พอ หมด ล้น ทั้งหมด ทั้ง ตลอด เช่น

หน้าที่ของคำบุพบท

1. นำหน้าคำนาม เช่น เขากินข้าว**กับ**ฉัน **เสื้อ**ของเธอสวย
2. นำหน้าคำสรรพนาม เช่น เงิน**ของ**เขาหาย ครู**ให้**รางวัล**แก่**เด็กเรียนดี
3. นำหน้ากริยา เช่น เขารอเธอ**จนกระทั่ง**ตาย ฉัน**เย็บ**เสื้อผ้า**สำหรับ**ใส่
4. นำหน้าคำวิเศษณ์ เช่น เขาปฏิบัติ**โดยดี** เขาพูด**ตาม**ชื่อ
5. นำหน้าประโยค เช่น ครู**ให้**รางวัล**เฉพาะ**คนเรียนดี

ข้อสังเกตในการใช้คำบุพบท

1. คำบุพบทบางคำผู้อ่านละทิ้งไปในฐานะที่เข้าใจหรือเพราะความเคยชิน เช่น ครู**ให้**ขนมเด็ก (ละแก่) เขา**จ้อง**ตาฉัน (ละกับ)

2. คำบุพบทนั้นบางทีคล้ายคำวิเศษณ์ แต่บุพบทจะทำหน้าที่นำหน้าคำ ส่วนคำวิเศษณ์ทำหน้าที่ขยายคำอยู่ข้างหลัง เช่น

ฉัน**ให้**เงิน**แก่**ขอทาน (คำบุพบท)

เขาพูด**เหมือน**คน**แก่** (คำวิเศษณ์)

3. คำบุพบทกับและแก่ มีหลักการใช้นี้ **กับ** มีหลักการใช้นี้

- 1) ใช้กับเมื่อสองฝ่ายทำกริยาร่วมกัน เช่น
เขาพูดกับฉัน พ่อไปเที่ยวกับฉัน
- 2) ใช้กับเมื่อคำนามใช้สองคำขึ้นไปมารวมกัน ไปด้วยกัน ทำด้วยกันโดยออกชื่อนาม

ด้วย เช่น

- ปากกากับสมุด ยางลบกับดินสอ จานกับช้อน พ่อกับแม่
- 3) ใช้กับเพื่อเน้นข้อความให้มีน้ำหนัก เห็นจริงน่าเชื่อถือ เช่น
ฉันเห็นเขากับตาของฉัน เขาสวมแหวนให้ฉันกับมือเขาเอง

แก่ มีหลักการใช้ดังนี้

- 1) ใช้แก่เมื่อแสดงการให้ แบ่งปัน แจกจ่าย จะใช้สำหรับผู้ใหญ่ให้ผู้น้อยหรือผู้ที่เสมอ

กัน เช่น

- ครูให้รางวัลแก่นักเรียน เขาให้แหวนแก่ฉัน
- 2) ใช้แก่เมื่อข้อความนั้นเป็นบอกเล่า อธิบายหรือชี้แจงให้อีกฝ่ายเข้าใจเรื่องราว เช่น
ตั๋ยเป็นคนเห็นแก่ตัว ครูชี้แจงแก่เด็กนักเรียน
- 3) ใช้แก่เมื่อแสดงถึงผลที่เกิดขึ้น ปรากฏขึ้น ทั้งดีและเสีย เช่น
เขาถึงแก่ความตาย คนดีเป็นศรีแก่ชาติ

6. คำสันธาน คือคำที่ใช้เชื่อมระหว่างคำหรือข้อความ ให้ติดต่อกัน ซึ่งมีหลักการใช้ดังนี้

6.1 ใช้คำเชื่อมกับคำ เช่น หมูกับหมา คนดีหรือคนชั่ว

6.2 ใช้เชื่อมประโยคกับประโยค เช่น ฉันกินแต่เขาหลับ เธอจะกินหรือจะนอน

6.3 ใช้เชื่อมข้อความกับข้อความ ให้ต่อเนื่องกัน มักมีคำว่าดังนั้น เพราะฉะนั้น หนึ่งเหตุ

เพราะว่า อีกประการหนึ่งคำสันธาน นั้นจะอยู่ตำแหน่งใดในประโยคหรือข้อความก็ได้จะใช้คำสันธานที่ตัวก็ได้ เช่น กว่าถ้าจะสูงงาก็ไหม้ ถึงฝนจะตกเขาก็ไปโรงเรียน

คำสันธานเชื่อมคำหรือข้อความได้ดังนี้

1. เชื่อมข้อความที่คล้ายตามกัน จะเชื่อมด้วยคำว่า ก็ ก็ดี ทั้ง และ กับ ก็ได้ แล้ว จึง เมื่อ... ก็ ครั้น...จึง พอ...ก็ ทั้ง...กับ ทั้ง...และ เช่น ครั้นรุ่งเช้าจึงเดินทาง เขาและเธออยู่ด้วยกัน

2. เชื่อมข้อความที่ขัดแย้งกันมีตัวเชื่อมด้วยคำว่า แต่ แต่ว่า กว่าก็ ถึง....ก็ เช่น เธอผอมแต่แข็งแรง ถึงเขาจะยากจนแต่เขาก็เป็นคนดี

3. เชื่อมข้อความที่เป็นเหตุเป็นผลกัน มักเชื่อมด้วยคำว่า ฉะนั้น ฉะนั้น...จึง เพราะ ฉะนั้น...จึง เช่น เขามาสายเพราะรถติด เธอว่างเธอจึงหลับไป

4. เชื่อมข้อความที่ให้เลือกเอาอย่างใดอย่างหนึ่ง มักเชื่อมด้วยคำว่า หรือไม่....ก็ มิฉะนั้น ไม่เช่นนั้น เช่น เธอจะกินข้าวหรือกินก๋วยเตี๋ยว เธอต้องอ่านหนังสือ มิฉะนั้นจะสอบตก

5. เชื่อมข้อความแบ่งรับแบ่งสู้หรือการคาดคะเน ซึ่งจะเชื่อมด้วยคำว่า แม้ แม้น อาจ เป็น ถ้า...ก็ เช่น เขาอาจพูดไม่จริง ถ้าเธอขยันก็สอบได้

6. เชื่อมข้อความที่แสดงการเปรียบเทียบ มีคำว่า ดัง ดุจ ราว เสมือน เหมือน เป็น ตัวเชื่อม เช่นเธอสวยเหมือนนางฟ้า สายตาเขาดุจแววตาเสือ

7. เชื่อมข้อความที่ต่างตอนให้ติดกัน มักเชื่อมด้วยคำว่า ฝ่าย หนึ่ง ส่วน อีก ประการหนึ่ง เช่น เขาทำงานส่วนฉันเรียนหนังสือ ฉันสอนหนังสือฝ่ายเขาทำธุรกิจ

8. เชื่อมข้อความให้สละสลวยและไพเราะมักเชื่อมด้วยคำว่า ก็ อย่างไรก็ตามก็ดี ทำไม่กับอันว่า เช่น อันว่าความรัก เราก็ชายชาติทหาร

7. คำอุทานคือ คำที่เปล่งออกมาเพื่อแสดงอารมณ์ หรือความรู้สึกของผู้พูด ซึ่งไม่มี ความหมายแต่จะมีความหมายในด้านความรู้สึกและอารมณ์ของผู้พูดคำอุทานแบ่งได้ 2 ชนิดคือ

7.1 คำอุทานบอกอาการ คือ คำอุทานที่เปล่งเสียงออกมาเพื่อให้รู้อาการของผู้พูดเช่น

ดีใจ เช่น ไชโย ฮ่าๆ เฮ ฮูเด

โกรธเคือง เช่น ชิ ชะ ฮี เหม่ ดูตุ้

ร้องเรียก เช่น นี่แนะ เฮ้ เฮ้ย

ประหลาดใจ เช่น เอ เอ๊ะ เอ้ คุณพระ

รับรู้ เช่น อ้อ เออ อ้อ หือ

เจ็บปวด เช่น ใ้ย้อ อ้อย อ้อย โอย

สงสาร เช่น อนิจจา พุทโธ โธ่เอ๊ย

7.2 คำอุทานเสริมบท คือ คำอุทานที่ใช้เป็นคำสร้อยหรือเสริมบททำให้ความสมบูรณ์ ไพเราะสละสลวยขึ้น แบ่งเป็น 3 ชนิด

7.2.1 คำสร้อย คือคำอุทานที่ใช้เป็นคำสร้อยในบทประพันธ์พวกโคลงและร่าย มักมี คำว่า แลนา นามแม่ เทอญพ้อ พี่เอย จริงแฮ เช่น

เสียงลือเสียงเล่าอ้าง อันใด พี่เอย

เสียงยอมยอยศใคร ทั่วหล้า

สนองเชือกที่หลับไหล ลิมตื่น ฤาพี่

สองพี่คิดเองอ้า อย่าได้ถามเผื่อ

7.2.2 คำแทรก คำอุทานที่แทรกระหว่างข้อความหรือคำ เพื่อต้องการให้ฟังไพเราะ สละสลวยมักประกอบด้วยคำว่า สิ นะ ชิ เอย เอ้ย เช่น เร็วๆ หน่อยนะ รอฉันด้วยนะ

7.2.3 คำเสริม คือคำอุทานที่ต่อคำให้ยาวขึ้น เพราะต้องการให้ออกเสียงสะกดกขึ้น โดยที่ความหมายไม่เปลี่ยน เช่น กินข้าวกินปลา ไปวัดไปวา ลูกเต้า ต้ารับตำรา

หลักการใช้คำ

ดวงใจ ไทยอุบุญ (2543:98-125) และคณาจารย์ภาควิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2543: 21-26) กล่าวถึงการสื่อสารให้ประสบผลสำเร็จนั้นต้องมีความรู้เกี่ยวกับการใช้คำเพื่อสื่อความหมายได้ตรงตามต้องการ สละสลวยและก่อให้เกิดความรู้สึกที่ดี การใช้คำควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ความถูกต้อง การใช้ภาษาควรระมัดระวังให้ถูกต้องทั้งความหมายและหน้าที่ของคำ รวมทั้งกาลเทศะหรือระดับของภาษา ตลอดจนการสะกดคำผิดพลาดเนื่องจากเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสื่อความหมาย

การใช้คำให้ถูกต้องความหมาย ผู้ใช้ต้องรู้ความหมายของคำที่นำมาใช้หากเราไม่ทราบหรือไม่แน่ใจควรตรวจสอบกับหนังสือพจนานุกรม

การใช้คำให้ถูกต้องหน้าที่ การวางคำให้ถูกต้องตำแหน่งหน้าที่ตามชนิดของคำที่เป็นสิ่งสำคัญในภาษาไทยเนื่องจากคำไทยไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปศัพท์เมื่อทำหน้าที่ต่างๆ ในประโยคถ้าวางตำแหน่งผิดอาจทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่อาจสื่อความหมายได้

การใช้คำให้ถูกต้องระดับภาษา ภาษาไทยเป็นคำที่มีความหมายเหมือนกันเป็นจำนวนมากแต่ไม่สามารถนำมาแทนที่กันได้ เนื่องจากแตกต่างกันที่ระดับภาษา หากนำมาใช้ต้องคำนึงถึงกาลเทศะด้วยว่า คำใดเหมาะกับโอกาส สถานที่และบุคคลใด

การใช้คำให้ถูกต้องตามตัวสะกด คำที่สะกดต่างกันย่อมมีความหมายแตกต่างกัน

2. ความชัดเจน การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารควรคำนึงถึงความหมายที่ชัดเจนเพื่อไม่ให้อ่านสับสน หรือเข้าใจผิดหรือไม่เข้าใจเลย ซึ่งเกิดจากสาเหตุหลายประการดังนี้

การใช้คำที่มีความหมายโดยนัย เนื่องจากภาษาโดยนัยเป็นภาษาที่เข้าใจกันเฉพาะกลุ่มที่มีประสบการณ์ ผู้ขาดประสบการณ์อาจไม่เข้าใจความหมายโดยนัยนั้น ทำให้แปลความหมายของคำตามความหมายโดยตรงที่เคยเข้าใจหรือรับรู้มา

การใช้คำกำกวม คำคำที่มีความหมายไม่ชัดเจน คลุมเครือหรือหลายนัย ซึ่งอาจจะทำให้เข้าใจผิดได้ เนื่องจากสามารถตีความหมายได้หลายความหมาย อาจแก้ไขโดยการเดิมคำเปลี่ยนคำเพื่อให้ประโยคชัดเจนขึ้น

การใช้คำชื่อย่อ คำย่อที่ไม่เป็นทางการและไม่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปอาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดได้ เนื่องจากผู้รับสารไม่ทราบความหมาย หากคำย่อนั้นซ้ำกับคำย่อที่เป็นทางการอาจทำให้สับสนมากยิ่งขึ้น

การใช้ภาษาต่างประเทศ ให้ใช้ตามทักบัญญัติ หากคำใดไม่ได้บัญญัติศัพท์ไว้ก็ให้ใช้ทับศัพท์

3. ความสละสลวย การใช้ภาษานอกจากใช้ให้ถูกต้อง ชัดเจนแล้ว ต้องใช้คำให้เกิดความสละสลวยด้วย มีข้อพิจารณา ดังนี้

ความกระชับ เลือกใช้คำสั้นๆ แต่ได้ความหมายตรง

ระดับของคำ เลือกใช้คำได้เหมาะสมกับบุคคลตามความสัมพันธ์

การหลีกคำ เป็นเลือกที่ใช้คำที่เขียนได้ต่างรูปลักษณะกับในบริบทต่างๆ เพื่อให้เกิดความงามในภาษา

สมัยนิยม ภาษาที่เปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา ถ้อยคำที่ใช้ในสมัยหนึ่งอาจไม่ได้รับความนิยมมาใช้อีก เราจึงต้องระวังในการใช้ภาษา เพื่อให้เกิดความสละสลวยและได้รับความชัดเจน

การเลือกใช้คำดี เสียงไพเราะ ความหมายบริบูรณ์จะทำให้ผู้ส่งสารสื่อความรู้ความคิดและความรู้สึกได้ตรงตามเจตนา

1.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาการสอนเรื่องชนิดของคำ

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาไทยได้มีผู้ที่ทำการศึกษาวิจัยค้นคว้าวิจัยไว้หลายท่าน ดังนี้

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2523: 7-15) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สมรรถภาพในการใช้ภาษาชั้นต่างๆ ของคนไทย โดยนิสิตอักษรศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและรายงานการวิจัยว่า ความผิดพลาดของการใช้ภาษาไทยลักษณะหนึ่งมาจากการใช้คำผิด โดยแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ การใช้คำผิดชนิดและให้คำชนิดเดียวกับผิดคำ

การใช้คำผิดชนิด มีหลายลักษณะเช่น ใช้คำกริยาแทนที่คำนาม ใช้คำกริยาแทนที่คำเชื่อม ใช้คำนามแทนที่คำกริยา ใช้คำนามแทนคำเชื่อม

การใช้คำกริยาผิด มีหลายลักษณะ เช่น ใช้คำนามผิด ใช้คำกริยาผิด ใช้คำสรรพนามผิด ใช้คำลักษณะนามผิด ใช้คำวิเศษผิด ใช้คำเชื่อมผิด

งานวิจัยรายงานว่าใช้คำผิดดังกล่าวก่อให้เกิดข้อบกพร่องในการใช้ภาษาไทยและสมรรถภาพในการใช้ภาษาไทยของคนไทยลดลง

สุขุมมาลย์ อนุเวช (2530: บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่องการสร้างแบบทดสอบอิงเกณฑ์วิชาภาษาไทย เรื่องการจำแนกคำในภาษาไทย ด้วยเหตุผลในเรื่องคำคือ ผู้วิจัยเชื่อว่าคำและการจำแนกคำเป็นลักษณะพื้นฐานอย่างหนึ่งของวิชาภาษาไทยและเป็นเนื้อหาวิชาที่นักเรียนต้องเรียนให้สำเร็จเป็นอย่างดีในชั้นแรกๆ เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการเรียนในชั้นต่อไป รวมทั้งเพื่อนำไปสู่การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ผู้ศึกษาได้สร้างข้อสอบอิงเกณฑ์วิชาภาษาไทยจากเนื้อหาย่อยๆ เรื่องชนิดของคำคือ คำนาม คำสรรพนาม คำกริยา คำบุพบท คำวิเศษณ์ คำสันธาน และคำอุทาน คุณภาพของ

แบบทดสอบมีค่าดัชนีอยู่ระหว่าง .220 - .520 ค่าความเที่ยงตรงตามโครงสร้างเท่ากับ .710 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .826 และคะแนนเกณฑ์เป็น 64 เปอร์เซนต์

กฤติยา ไชยธีรานุวัฒน์ศิริ (2529) ได้ทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักภาษาไทย ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนซ่อมเสริมโดยทำแบบฝึกหัดเรียนด้วยตนเองให้เพื่อนช่วยสอน และครูเป็นผู้สอน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบทดสอบอิงโดเมนหลักภาษาไทยเรื่องการจำแนกคำในภาษาไทย ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มที่เรียนซ่อมเสริมโดยใช้เพื่อนช่วยสอนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซ่อมเสริมหลักภาษาไทยสูงกว่า กลุ่มที่เรียนซ่อมเสริมโดยทำแบบฝึกหัดด้วยตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสูงกว่ากลุ่มที่เรียนซ่อมเสริมโดยครูเป็นผู้สอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนกลุ่มที่เรียนซ่อมเสริมโดยทำแบบฝึกหัดเรียนด้วยตนเองกับกลุ่มที่เรียนซ่อมเสริมโดยครูเป็นผู้สอน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างๆอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซ่อมเสริมหลักภาษาไทยของเพื่อนช่วยสอนหลักการสอนสูงกว่า การสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กมลวรรณ หัตถา (2539: 77-82) ได้ทำการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักภาษาไทย เรื่องคำวิเศษณ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ใช้วิธีเสนอเนื้อหาแบบอุปนัย และแบบนิรนัย โดยทั้ง 2 บทเรียนได้รับการพัฒนาตามเกณฑ์ 90/90 ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิจัยพบว่า ผลเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักภาษาไทยเรื่องคำวิเศษณ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ใช้วิธีเสนอเนื้อหาแบบอุปนัย และแบบนิรนัยไม่แตกต่างกัน

นิมิต มั่นเถา (2539: 33-36) ได้สร้างบทเรียนสำเร็จรูปวิชาภาษาไทย เรื่องคำวิเศษณ์กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี ที่มีระดับผลการเรียนต่ำกว่า 2 ผลการทดสอบปรากฏว่า หลังจากการเรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูปเรื่องคำวิเศษณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ธัญญา นาคหอม (2544: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดการเรียนด้วยตนเอง วิชาภาษาไทย เรื่องการสะกดคำให้ถูกต้อง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาชุดการเรียนที่พัฒนาขึ้นตามเกณฑ์ 85/85 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 จำนวน 48 คน โรงเรียนอุตรดิตถ์วิทยา จังหวัดอุตรดิตถ์ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า คือ ชุดการเรียนด้วยตนเองวิชาภาษาไทย แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบประเมินชุดการเรียนด้วยตนเอง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือค่าเฉลี่ยและร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า ชุดการเรียนด้วยตนเองมีคุณภาพจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับดีมาก และมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 85/85 ดังนี้

- ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ 1 มีประสิทธิภาพ 94.78/94.11
- ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ 2 มีประสิทธิภาพ 90.83/93.22
- ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ 3 มีประสิทธิภาพ 96.25/95.17

สุพัตรา ชื่นเจริญ (2546: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาการเรียนด้วยตนเอง วิชาภาษาไทย เรื่องการเขียนบทร้อยกรอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 85/85 การพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองมีขั้นตอนดังนี้ คือ 1.) ออกแบบและสร้างชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง 2.) นำชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อประเมินคุณภาพชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองและปรับปรุงแก้ไข 3.) นำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ผลการวิจัยพบว่าได้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองที่มีคุณภาพด้านเนื้อหา และด้านสื่อ อยู่ในระดับดีมากและมีประสิทธิภาพ 94.80/95.22

อ้อยทิพย์ ซาติมาลากร (2532: บทคัดย่อ) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักภาษาไทย และความคงทนในการเรียนรู้ เรื่องการจำแนกคำในภาษาไทยออกเป็น 7 ชนิดโดยใช้บทเพลงทำนองไทยสากล เกมประกอบการสอน และการสอนปกติ ในมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนตาพระยา จังหวัดปราจีนบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม และกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความคงทนในการเรียนรู้ของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม แต่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากผลการวิจัยที่เกี่ยวกับวิชาหลักภาษาไทยนั้น และการวิจัยส่วนใหญ่พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้สูงขึ้น เนื่องมาจากการเรียนรู้วิชาหลักภาษาไทยนั้นผู้เรียนมีสื่อการสอนมาช่วยในการเรียนรู้ อีกทั้งการเรียนรู้ด้วยสื่อการสอนต่างๆ ยังช่วยทำให้มีนักเรียนเห็นคุณค่าของภาษาไทยอีกด้วย

2. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการสอนโดยใช้ผังมโนทัศน์

2.1 ความหมายของมโนทัศน์

มโนทัศน์มาจากคำว่า Concept ในภาษาอังกฤษ นักการศึกษาของไทยให้คำแปลไว้แตกต่างกัน เช่น มโนทัศน์ มโนคติ มโนคติสัมพันธ์ สังกัป และความคิดรวบยอด ซึ่งทุกคำมีความหมายไม่แตกต่างกัน ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยขอใช้คำว่า “มโนทัศน์”

บรูเนอร์ (Bruner. 1957: 244) ให้ความหมายว่า มโนทัศน์คือประเภทของสิ่งของ การกระทำ ความคิดหรือความรู้สึกซึ่งเกิดจากการเรียนรู้

กาเย่ (Gagne. 1977: 32) ให้ความหมายว่า มโนทัศน์หมายถึงการจัดประเภทของวัตถุ สิ่งของ เหตุการณ์หรือความคิด ซึ่งมโนทัศน์จัดเป็นส่วนประกอบของกฎเกณฑ์และเป็นพื้นฐานของการคิดในระดับสูง

โนแวก; และโกวิน (Novak; & Gowin. 1984: 4) ให้ความหมายว่า มโนทัศน์คือความ สม่่าเสมอของวัตถุหรือเหตุการณ์ที่มีชื่อเรียก เช่น “เก้าอี้” คือชื่อที่เราใช้เรียกวัตถุที่มีขา มีที่นั่งและมี พนักพิงซึ่งเราใช้สำหรับนั่ง “ลม” คือชื่อที่เราใช้ในกรณีที่อากาศมีการเคลื่อนไหว

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2532: 18) ให้ความหมายว่า มโนทัศน์หมายถึงภาพที่เกิดขึ้นในใจของบุคคล เกี่ยวกับกลุ่มของสิ่งเร้าที่มีคุณสมบัติ คุณลักษณะร่วมกัน กลุ่มของสิ่งเร้าที่เป็นชนิด ประเภท วัตถุประสงค์ ธรรมชาติ เหตุการณ์ หรือบุคคลก็ได้

นวลจิตต์ เขาวีรติพงษ์ (2537: 55) ให้ความหมายว่า มโนทัศน์หมายถึงความเข้าใจทั้งหมด ที่มีต่อสิ่งของ หรือสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง

วิไลวรรณ ตรีศณีชนะนะมา (2537: 49) ให้ความหมายว่า มโนทัศน์หมายถึงแนวความคิด สำคัญที่ได้จากการสรุปหรือกลั่นกรองจากข้อมูลหรือข้อเท็จจริง การสรุปอาจได้มาเป็นถ้อยคำหรือ ประโยคที่กะทัดรัดและสื่อความหมายได้ หรืออาจสรุปออกมาเป็นกลุ่ม ประเภท ในรูปแบบใดรูปแบบ หนึ่งซึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะของมโนทัศน์ของแต่ละวิชา

มนัส บุญประกอบ (2542: 47) ให้ความหมายว่า มโนทัศน์หมายถึงการสรุปรวมความคิด เกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทำให้แจ่มแจ้งประเภทได้ สิ่งดังกล่าวอาจเป็นสิ่งของ แนวความคิด หรือเหตุการณ์ เช่น ปากกา มนุษย์ ทฤษฎีการเรียนรู้ วาตภัย เป็นต้น และมโนทัศน์อาจจะเขียนแทนด้วยชื่อ หรือ สัญลักษณ์ มโนทัศน์อาจเป็นรูปธรรมหรือนามธรรม

จากแนวคิดของนักการศึกษาหลายท่านดังที่กล่าวมา สรุปได้มา มโนทัศน์ คือ ลักษณะร่วม ของวัตถุ เหตุการณ์ แนวคิด ทฤษฎี ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ซึ่งเขียนเป็นถ้อยคำหรือประโยค และสามารถนำมาจำแนกประเภทได้

2.2 ลักษณะของมโนทัศน์

ก่อ สวัสดิพิพาณิชย์ (2506: 162-128) กล่าวว่า มโนทัศน์ประกอบด้วยลักษณะสำคัญ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ คือสิ่งที่เรากำหนดขึ้นมาเพื่อใช้แทนสิ่งของ คน สัตว์ และการกระทำ วัฒนธรรมอาจเป็นถ้อยคำ เครื่องหมาย สัญลักษณ์ที่เราใช้แทนหมวดหมู่แห่งความเข้าใจ ทำให้สะดวก แก่การคิดมาก เช่น พูดคำว่า “ควาย” เพียงคำเดียวก็เป็นสัญลักษณ์แทนความเข้าใจอันกว้างขวางว่า หมายถึง สัตว์ใหญ่ มี 2 เขา 4 ขา ใช้ไถนา สัญลักษณ์ที่ใช้กันแพร่หลายมากที่สุดได้แก่ ภาษาหรือ ถ้อยคำ แต่บางทีเราก็กใช้สัญลักษณ์อย่างอื่นเหมือนกัน เช่น เครื่องหมาย ภาษามือ สี เป็นต้น

2. นามธรรม ความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม ความสวยงาม ฯลฯ มโนทัศน์เหล่านี้เป็นสัญลักษณ์ของหมวดหมู่แห่งความคิดใหม่ ๆ ซึ่งเป็นที่เข้าใจอยู่ทั่วไปในสังคม

3. การสรุปรวบยอดจากลักษณะทั่ว ๆ ไป มโนทัศน์อาจเป็นความเข้าใจอันกว้างขวางที่เรามีต่อกลุ่มหรือหมู่ของสิ่งของ สัตว์ คน หรือความคิดที่จัดไว้ในประเภทเดียวกัน เช่น นก เป็นมโนทัศน์เกี่ยวกับสัตว์ประเภทหนึ่ง มี 2 ขา มีปีก มีจงอยปาก มีขน ชอบเกาะตามกิ่งไม้ และสามารถแยกเป็นมโนทัศน์ย่อยได้อีก เช่น แยกเป็นนกเขา นกกระจอก เป็นต้น

4. การแยกแยะให้เห็นข้อแตกต่าง คือ มโนทัศน์ที่แสดงให้เห็นว่าสิ่งนั้นต่างไปจากสิ่งอื่น ๆ โดยการแยกแยะลักษณะให้เห็นความแตกต่างระหว่างกันและกัน เช่น เมื่อพูดว่า กระท่อม ทาวน์เฮ้าส์ แฟลตอพาร์ทเมนท์ คอนโดมีเนียม จะเห็นว่ามโนทัศน์เหล่านี้ต่างแยกแยะลักษณะของแต่ละคำอย่างชัดเจน

5. ผลจากประสบการณ์ มโนทัศน์เป็นผลจากประสบการณ์การเรียนรู้ การรับรู้ นั้น มโนทัศน์ของแต่ละบุคคลในสิ่งเดียวกันอาจแตกต่างกันได้ ทั้งนี้เนื่องจากการได้พบเห็นได้รับรู้หรือมีประสบการณ์มาต่างกัน เช่น มโนทัศน์คำว่า “ควาย” เด็กในสังคมเมืองและสังคมชนบทจะมีความรู้สึกและมโนทัศน์แตกต่างกันมาก

2.3 ทฤษฎีและแนวความคิดของการสอนมโนทัศน์

บรูเนอร์ เป็นผู้นำในการคิดว่ากระบวนการสอนที่จะให้ผู้เรียนได้ผลดีในระยะสั้นคือการสอน “แก่น” หรือ “สาระ” ของวิชานั้นๆ โดยพยายามศึกษาโครงสร้างของแต่ละวิชาและทำความเข้าใจเรื่องที่สำคัญ ๆ ในวิชาให้ได้ และวิธีการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดมโนทัศน์จะเน้นกระบวนการมากกว่าเนื้อหาสาระการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบ 4 ประการคือ

1. ผู้สอนต้องเข้าใจธรรมชาติของวิชาและโครงสร้างของวิชาอย่างชัดเจน และต้องรู้จักวิธีที่ถ่ายทอดโครงสร้างของวิชาให้กับผู้เรียน

2. ผู้สอนต้องรู้จักและเข้าใจผู้เรียนเป็นอย่างดี เพื่อจัดบรรยากาศทางจิตวิทยาที่เอื้ออำนวยต่อสภาพการเรียนการสอนอันเหมาะสมกับผู้เรียน

3. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ จะต้องฝึกให้ผู้เรียนได้ใช้เหตุผลและกล้าแสดงในสิ่งที่เขาคิดรู้จักแก้ปัญหาและส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

4. ผู้สอนต้องสามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความศรัทธา เกิดความชอบที่จะเรียนรู้ เพราะแรงจูงใจเป็นสิ่งสำคัญมากที่ส่งผลต่อการเรียนรู้เป็นอย่างมาก

อย่างไรก็ตาม การจัดการเรียนการสอน ควรจัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับขั้นพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็ก บรูเนอร์ ได้เสนอว่าพัฒนาการทางสติปัญญาของคนแบ่งได้ 3 ขั้น คือ

ขั้นที่ 1 การเรียนรู้โดยการกระทำ ขั้นนี้เริ่มตั้งแต่เด็กแรกเกิดจนถึงอายุประมาณ 2 ปี เป็นช่วงที่เด็กเรียนรู้ด้วยการกระทำ เป็นลักษณะของการถ่ายทอดประสบการณ์ด้วยการกระทำ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ดำเนินไปตลอดชีวิตและถือว่าคนจะใช้วิธีการเรียนรู้โดยการกระทำมาใช้ในช่วงใดของชีวิตก็ได้

ขั้นที่ 2 การเรียนรู้โดยการรับรู้เป็นภาพในใจ ขั้นนี้เด็กสามารถใช้จินตนาการและการสร้างภาพในใจได้โดยไม่มีกรกระทำ เป็นช่วงอายุ 2-7 ปี เด็กสามารถนำสิ่งที่เห็นในโลกภายนอกและสิ่งที่อยู่ภายในใจของเขามาสมผสมและจัดลำดับให้เป็นระเบียบให้เข้ากัน การเกิดภาพในใจแสดงให้เห็นถึงความรู้ความเข้าใจนั้นจะพัฒนาเพิ่มขึ้นตามอายุ จนถึงอายุ 7 ปีจะพัฒนาได้สูงสุด

ขั้นที่ 3 การเรียนรู้โดยการสื่อความหมายทางสัญลักษณ์ ขั้นนี้เด็กสามารถถ่ายทอดประสบการณ์หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยการใช้สัญลักษณ์หรือภาษา ซึ่งภาษาแสดงให้เห็นถึงความคิด เด็กสามารถคิดหาเหตุผลและในที่สุดจะเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรมได้และสามารถแก้ปัญหาได้ (ภพเลาห์บุญ. 2534: 71; วิชัย วงษ์ใหญ่. 2537: 298-300)

2.4 กระบวนการสร้างมโนทัศน์

สุมาลี จันทรชลอ (2533: 52-54) ได้สรุปว่า กระบวนการสร้างมโนทัศน์จะเกิดขึ้นในตัวผู้เรียนได้ ผู้เรียนต้องมีความสามารถในการสังเกต รับรู้กลุ่มตัวอย่างของสิ่งเร้าจากประสาทสัมผัสได้ทางใดทางหนึ่งหรือหลายทาง สามารถจัดจำแนกลักษณะของสิ่งเร้าหรือมองเห็นลักษณะเด่นของสิ่งเร้า สามารถจัดระบบ ประเภท หมวดย่อย ซึ่งต้องอาศัยลักษณะร่วมของแต่ละประเภท เป็นการดึงลักษณะร่วมที่เกี่ยวข้องออกมาและสามารถสรุปครอบคลุม ซึ่งต้องอาศัยความสามารถในการถ่ายโยงและการจินตนาการ

นวลจิตต์ เขาวีรติพงศ์ (2537: 55-60) กล่าวถึงกระบวนการสร้างมโนทัศน์ว่า มโนทัศน์จะเกิดขึ้นไม่ได้เลยถ้าไม่มีประสบการณ์ ดังนั้นบุคคลที่มีประสบการณ์ต่างกันย่อมมีมโนทัศน์แตกต่างกัน ประสบการณ์ที่มากกว่าจะทำให้มโนทัศน์มีรายละเอียดซับซ้อนมากขึ้น

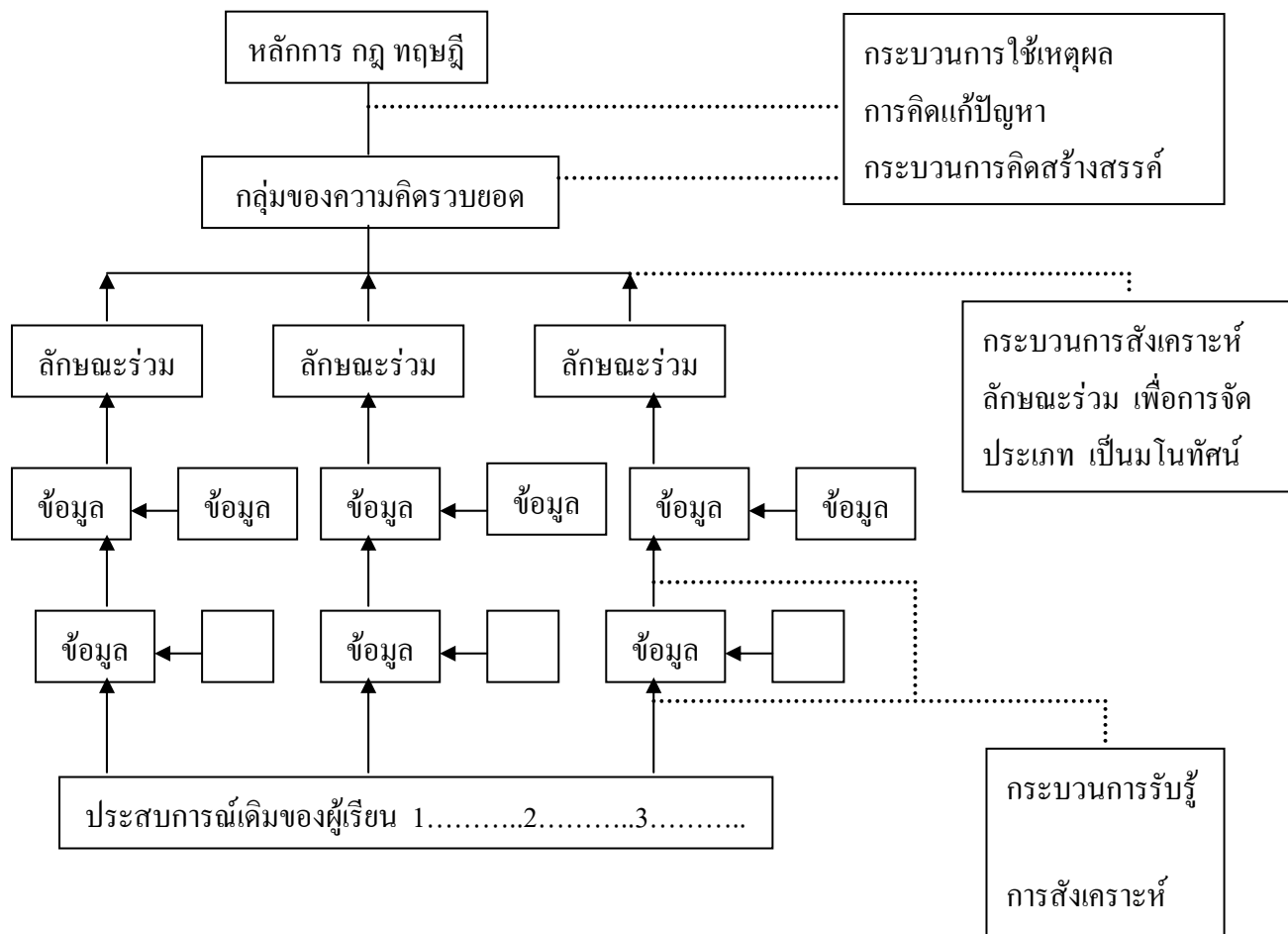
กล่าวโดยสรุปได้ว่า กระบวนการสร้างมโนทัศน์ จะต้องอาศัยประสบการณ์ซึ่งได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้า และใช้ความสามารถในการสังเกต จัดจำแนกประเภทของสิ่งเร้าที่มีลักษณะร่วมกันไว้ด้วยกัน และสามารถสรุปครอบคลุมมโนทัศน์ต่าง ๆ ได้

2.5 วิธีสอนให้เกิดมโนทัศน์

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537: 179) เสนอวิธีสอนให้เกิดมโนทัศน์ไว้ 4 ขั้น คือ

1. ข้อมูลหรือข้อเท็จจริง จะเป็นปัจจัยพื้นฐานที่จะบ่งชี้ให้ผู้เรียนสังเกต จำแนก ตรวจสอบ และนำมาประกอบการพิจารณากระบวนการคิดว่าสาระที่แท้ของข้อมูลเพื่อจะนำไปสู่การสังเคราะห์ เป็นลักษณะร่วมต่อไป
2. มโนทัศน์ คือกระบวนการพื้นจำแนกของผู้เรียนที่สังเคราะห์มาจากข้อมูลในข้อที่ 1 เช่น ลักษณะร่วม คุณสมบัติ ประเภท ความจริง แสดงความจริงที่สอดคล้องกันรวมทั้งการแสดงความเป็นเหตุเป็นผลกัน
3. ความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ต่าง ๆ หรือแนวคิด คือกระบวนการที่ผู้เรียนสามารถนำมโนทัศน์ต่าง ๆ มาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ว่ามีมโนทัศน์ใดบ้างมีความสัมพันธ์เป็นเหตุเป็นผลกัน ซึ่งจะเป็นแนวทางสรุปเป็นหลักการหรือความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้น
4. หลักการ คือ กระบวนการที่ผู้เรียนนำแนวคิดที่สรุปได้เป็นหลักการในข้อที่ 3 นำไปใช้แก้ปัญหา สร้างสรรค์ หรือนำหลักการที่ได้มาตั้งเป็นสมมติฐาน เพื่อจะแสวงหาความรู้ใหม่ต่อไป เพื่อจะทำให้กระบวนการสอนนี้แจ่มชัดขึ้นอีก

กระบวนการสอนเพื่อให้เกิดมโนทัศน์และหลักการ สามารถแสดงเป็นแผนภูมิได้
ดังนี้

ภาพประกอบ 2 แผนภูมิกระบวนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดมโนทัศน์และหลักการ

ที่มา: วิชัย วงษ์ใหญ่. (2537). หน้า 178.

2.6 ความหมายของผังมโนทัศน์

มอไรรา (Moreira. 1979: 283) ให้ความหมายว่า ผังมโนทัศน์ หมายถึงแผนภาพที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์อย่างมีลำดับชั้น เพื่อแสดงให้เห็นการจัดมโนทัศน์ของวิชาใดวิชาหนึ่ง หรือส่วนใดส่วนหนึ่งของวิชานั้น ซึ่งอาจจะมีทิศทางเดียวหรือสองทิศทางหรือมากกว่า

โนแวก; และโกวิน (Novak; & Gowin. 1984: 15) อธิบายว่า ผังมโนทัศน์มีจุดมุ่งหมายที่จะแสดงความสัมพันธ์อย่างมีความหมายระหว่างมโนทัศน์ต่าง ๆ ในรูปของหัวข้อตั้งแต่ 2 หัวข้อขึ้นไป โดยใช้คำเชื่อมให้เป็นหน่วยคำที่มีความหมาย

คลิบอร์น (Cliburn. 1987: 426) ให้ความหมายว่า ผังมโนทัศน์เป็นเครื่องมือที่ใช้เสนอกรอบความคิดและความสัมพันธ์ของมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกันอย่างมีระบบ

มนัส บุญประกอบ (2533: 26) ให้ความหมายว่า ผังมโนทัศน์มีลักษณะเป็นแผนภูมิชนิดหนึ่ง ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ด้วยเส้นและคำเชื่อมโยงที่เหมาะสม ทำให้สามารถอ่านความสัมพันธ์จากแผนภูมินั้นเป็นประโยคหรือข้อความที่มีความหมายได้

สุนีย์ สอนตระกูล (2535: 62) ให้ความหมายของการสร้างผังมโนทัศน์ไว้ว่า หมายถึง แผนภาพที่ใช้แสดงความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ต่าง ๆ อย่างมีลำดับชั้น เป็นเครื่องมือที่ใช้เสนอความคิดและแสดงความสัมพันธ์ของมโนทัศน์อย่างมีระบบ

อัญชลี ตนานนท์ (2536: 51) ให้ความหมายว่าการสร้างหรือการวาดผังมโนทัศน์ หมายถึง การถ่ายทอดความคิดหรือความเข้าใจของผู้สร้างในเรื่องหนึ่งออกมาในรูปของความสัมพันธ์ของมโนทัศน์ซึ่งมีลำดับชั้น โดยเริ่มจากมโนทัศน์หลักไปยังมโนทัศน์รองและลดหลั่นลงไปเรื่อย ๆ

วิไลพร ธนสุวรรณ (2543: 7) ให้ความหมายว่า ผังมโนทัศน์หมายถึงแผนภูมิหรือแผนภาพที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคำมโนทัศน์ด้วยเส้นและคำเชื่อมโยงที่เหมาะสม ทำให้สามารถอ่านความสัมพันธ์จากผังมโนทัศน์เป็นประโยค หรือข้อความที่มีความหมาย

จากความหมายของมโนทัศน์ดังกล่าวมา สรุปได้ว่าผังมโนทัศน์หมายถึง แผนภูมิที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ต่าง ๆ โดยมีเส้นเชื่อมโยงระหว่างมโนทัศน์ ซึ่งสามารถถ่ายทอดความคิดออกมาเป็นรูปธรรมและมีความหมาย

2.7 ทฤษฎีพื้นฐานของการสอนโดยใช้ผังมโนทัศน์

ออกุเบล (ภพ เลหาไพบูลย์. 2534: 74-75; อ้างอิงจาก Ausubel. 1963. *The Psychology of Meaningful Verbal Learning.*) อธิบายถึงการเรียนรู้ที่มีความหมายว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ ถ้าในการเรียนรู้สิ่งใหม่นั้น ผู้เรียนเคยมีพื้นฐานซึ่งเชื่อมโยงเข้ากับความรู้ใหม่ได้จะทำให้การเรียนรู้สิ่งใหม่นั้นมีความหมาย แต่ถ้าผู้เรียนพยายามรับรู้สิ่งที่เรียนใหม่โดยที่ไม่เคยมีพื้นฐาน และพยายามจดจำให้ได้ เรียกการเรียนรู้ชนิดนี้ว่าเป็นการเรียนรู้แบบท่องจำ เพราะผู้เรียนสามารถเรียนได้แต่ไม่รู้ความหมาย

ออกุเบล กำหนดการเรียนรู้ไว้เป็น 2 มิติ ดังนี้

มิติที่ 1 วิธีการเรียนรู้ไว้เป็น 2 มิติ ดังนี้

1. การเรียนรู้แบบรับรู้ไว้ ผู้สอนบอกให้หมดผู้เรียนไม่ต้องค้นคว้า
2. การเรียนรู้แบบค้นพบด้วยตนเอง ผู้เรียนต้องค้นคว้าสืบเสาะหาความรู้

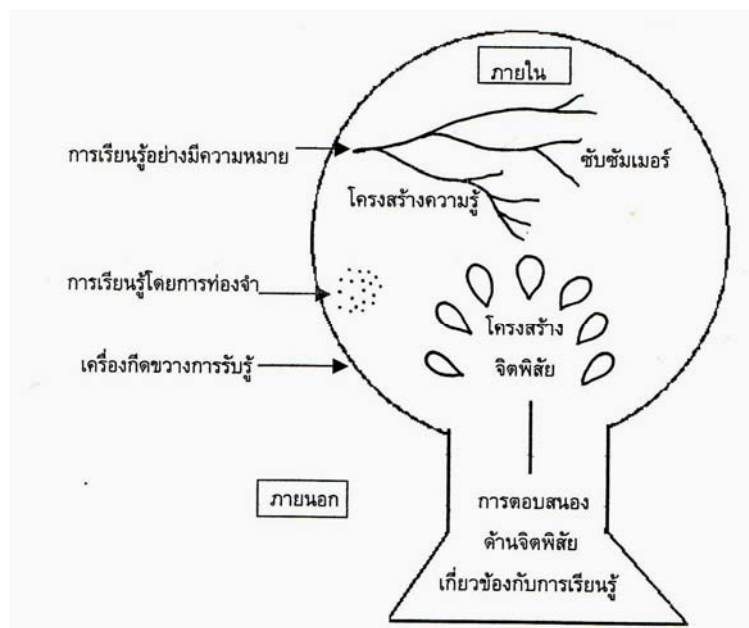
มิติที่ 2 กระบวนการเรียนรู้ภายในของผู้เรียน มี 2 แบบ คือ

1. การเรียนแบบท่องจำ ผู้เรียนเมื่อเรียนรู้แล้วท่องจำไว้เพื่อเป็นประสบการณ์ของตนเอง หรืออาจเรียกว่าการเรียนรู้แบบรับไว้เพื่อจดจำ

2. การเรียนรู้อย่างมีความหมาย ผู้เรียนเมื่อเรียนรู้แล้วสามารถเชื่อมโยงความรู้ใหม่ให้สัมพันธ์กับความรู้เดิม หรืออาจเรียกว่าการเรียนรู้แบบรับไว้เพื่อให้ได้ความหมาย

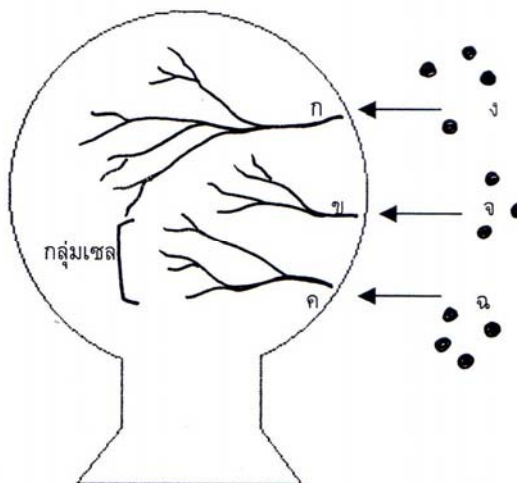
การสร้างผังมโนทัศน์มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีความหมายของออสซูเบล (Ausubel, 1968: 15) ซึ่งมีแนวคิดว่าครูควรจะสอนสิ่งที่สัมพันธ์กับความรู้ที่นักเรียนมีอยู่เดิม ความรู้ที่มีอยู่เดิมนี้อาจอยู่ในโครงสร้างของความรู้ ซึ่งเป็นข้อมูลที่สะสมอยู่ในสมองและมีการจัดระบบไว้เป็นอย่างดี มีการเชื่อมโยงระหว่างความรู้เก่าและความรู้ใหม่อย่างมีระดับชั้น ดังนั้นโครงสร้างของความรู้จะใช้เป็นผังมโนทัศน์และใช้บันทึกประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับ

การเรียนรู้อย่างมีความหมายจะเกิดขึ้นเมื่อความรู้ใหม่สัมพันธ์กับมโนทัศน์ซึ่งอยู่ในโครงสร้างของความรู้เดิมที่มีอยู่ ซึ่งออสซูเบลเรียกว่ากระบวนการดูดซึม หรือเรียกมโนทัศน์ที่เกิดจากการเชื่อมโยงนั้นว่าซัพซิมเมอร์ แต่ถ้าไม่ได้นำความรู้ใหม่เข้าไปเชื่อมโยงกับความรู้เดิมที่มีอยู่จะเป็นการเรียนรู้แบบท่องจำ ดังภาพประกอบที่ 4-6

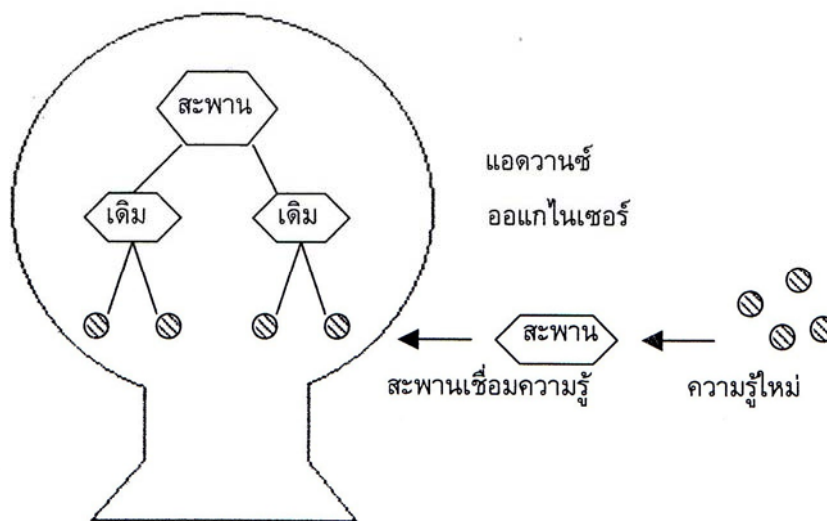
ภาพประกอบ 3 การเรียนรู้แบบท่องจำและการเรียนรู้อย่างมีความหมาย ซึ่งเกิดจากการได้รับข้อมูลจากภายนอกผ่านเครื่องกีดขวางการรับรู้

ที่มา: สุณี๋ย สอนตระกูล. (2535). หน้า 78.

ภาพประกอบ 4 แสดงการเรียนรู้อย่างมีความหมายเมื่อ ง, จ, ฉ เป็นความรู้ใหม่จะเชื่อมโยงกับโครงสร้างความรู้ที่มีอยู่เดิม คือ ก, ข และ ค

ที่มา: สุนีย์ สอนตระกูล. (2535) หน้า 79.

ภาพประกอบ 5 แสดงสะพานเชื่อมความรู้เดิมกับความรู้ใหม่เข้าสู่โครงสร้างของความรู้ ซึ่งออกซูปเบล เรียกว่า แอดวานซ์ ออกแกในเซอร์

ที่มา: สุนีย์ สอนตระกูล. (2535) หน้า 79.

สรุปได้ว่า การเรียนรู้ที่มีความหมาย เป็นการเรียนรู้โดยการนำความรู้ใหม่มาเชื่อมโยงกับความรู้เดิมหรือประสบการณ์เดิม ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเข้าใจ

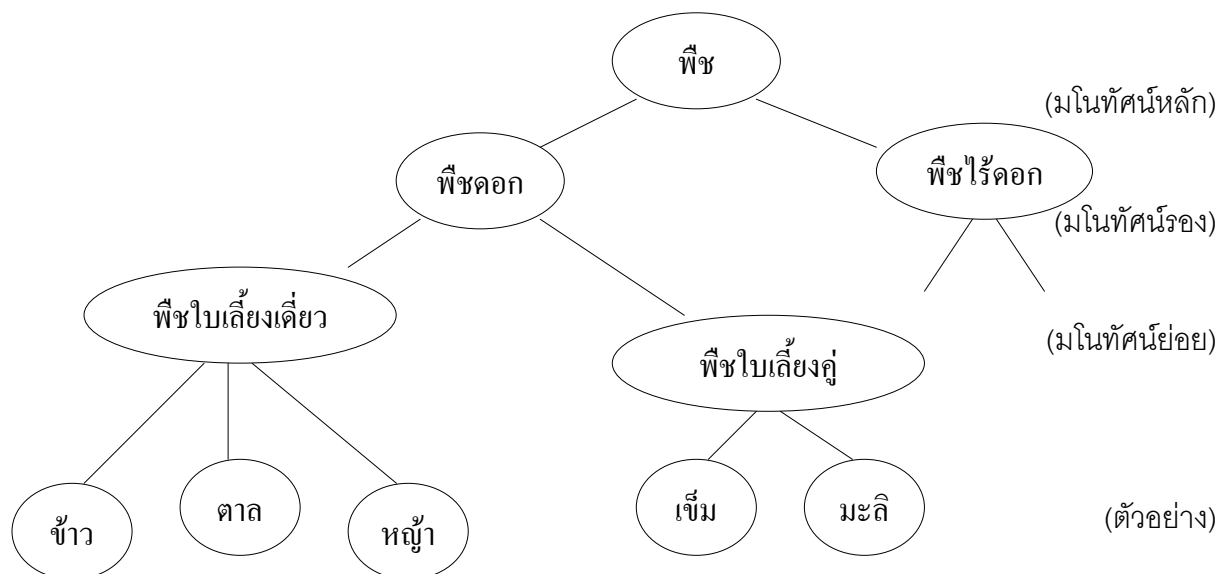
2.8 ลักษณะและการสร้างผังมโนทัศน์

ลักษณะของผังมโนทัศน์

มนัส บุญประกอบ (ม.ป.ป.: 1) กล่าวว่า ผังมโนทัศน์ (Concept Mapping) ตรงกับคำอื่น ๆ ในภาษาอังกฤษอีกหลายคำ เช่น Conceptual Mapping, Concept Maps หรือ C-Maps. Conceptual Framework, Semantic Mapping, Semantic Maps, Semantic Networking, Plot Maps. Clustering, Concept webs และ Semantic webs เป็นต้น

จากอิทธิพลแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมายของออสซูเบล ซึ่งเชื่อว่าโครงสร้างการรู้คิดของบุคคลมีลักษณะเป็นลำดับขั้นลดหลั่นกันลงมา เมื่อประสบการณ์ใหม่สัมพันธ์กับมโนทัศน์เดิมที่เคยทราบมาแล้วก็จะให้การเรียนรู้ที่มีความหมายแก่บุคคลนั้นทันที โนแวนด์เป็นผู้ที่ทำให้แนวความคิดของออสซูเบลมองเห็นเป็นแผนภูมิที่เข้าใจเป็นรูปธรรมได้และได้วิจัยบุกเบิกอย่างจริงจังต่อเนื่องกันมาตั้งแต่ก่อนปี ค.ศ. 1973

โนแวนด์ ได้จัดแยกประเภทมโนทัศน์เป็นหลายระดับ ได้แก่ มโนทัศน์หลัก มโนทัศน์รอง มโนทัศน์ย่อย มโนทัศน์เจาะจง และตัวอย่าง ซึ่งมีลักษณะเป็นลำดับขั้นลดหลั่นกันลงมา ดูคล้ายกับการแตกรากของพืชยืนต้นที่แยกจากรากแก้วเป็นรากกิ่ง รากแขนง รากจิว และรากขนอ่อน ซึ่งมีผลทำให้ได้โครงสร้างที่แตกต่างไปจากเดิม ดังรูป

ภาพประกอบ 6 แสดงระดับของมโนทัศน์ตามแนวคิดของโนแวก

ที่มา: มนัส บุญประกอบ. (ม.ป.ป.) หน้า 2.

การสร้างผังมโนทัศน์

อัลท์ (Ault. 1985: 41) กล่าวถึงการสร้างผังมโนทัศน์ว่าไม่มีทิศทางในการสร้างที่แน่นอนตายตัวแต่สามารถสร้างได้หลายวิธี ซึ่งแต่ละวิธีควรเริ่มต้นด้วยการแนะนำแนวคิดเกี่ยวกับผังมโนทัศน์โดยทำในรูปของกิจกรรมการเรียนรู้หรือแนะนำโดยตรง

โนแวก (Novak. 1984: 17) และอัลท์ (Ault. 1985: 41) ได้แนะนำขั้นตอนการสร้างผังมโนทัศน์ไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 เลือก

การเลือกเรื่องที่จะสร้างแผนผังมโนทัศน์อาจนำมาจากตำรา สมุดจดคำบรรยาย คำอธิบาย ก่อนการปฏิบัติการ เริ่มจากการอ่านข้อความนั้นอย่างน้อย 1 ครั้ง แล้วระบุมโนทัศน์ที่สำคัญ โดยขีดเส้นใต้คำหรือประโยคที่สำคัญ ซึ่งอาจจะเป็นวัตถุหรือเหตุการณ์แล้วลอกมโนทัศน์เหล่านี้ลงในแผ่นกระดาษเล็ก ๆ เพื่อสะดวกในการจัดความสัมพันธ์

ขั้นที่ 2 จัดลำดับ

นำมโนทัศน์ที่สำคัญซึ่งได้เขียนลงในแผ่นกระดาษเล็ก ๆ แล้วนำมาจัดลำดับจากมโนทัศน์ที่มีความหมายกว้างไปสู่มโนทัศน์ที่มีความเฉพาะเจาะจง

ขั้นที่ 3 จัดกลุ่ม

นำมโนทัศน์มาจัดกลุ่มเข้าด้วยกันโดยมีเกณฑ์ 2 ข้อ คือ

1. จัดกลุ่มมโนทัศน์ที่อยู่ในระดับเดียวกัน
2. จัดกลุ่มมโนทัศน์ที่มีความเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิด

ขั้นที่ 4 จัดระบบ

เมื่อจัดระบบมโนทัศน์ที่สำคัญแล้ว นำมโนทัศน์ที่มีอยู่ในกลุ่มเดียวกันมาจัดระบบตามลำดับความเกี่ยวข้อง ซึ่งในขั้นนี้ยังสามารถเปลี่ยนแปลงได้หรืออาจหามโนทัศน์อื่น ๆ มาเพิ่มเติมได้อีก

ขั้นที่ 5 เชื่อมโยงมโนทัศน์ที่มีความสัมพันธ์กัน

เมื่อจัดระบบมโนทัศน์ที่สำคัญแล้วนำมโนทัศน์ที่มีความสัมพันธ์กันมาเชื่อมโยงกันโดยการลากเส้นเชื่อมโยงกัน และมีคำเชื่อมระบุความสัมพันธ์ไว้ทุกเส้น และเมื่อใส่คำเชื่อมแล้วจะสามารถอ่านได้เป็นประโยค เส้นที่เชื่อมอาจเชื่อมระหว่างมโนทัศน์ในชุดเดียวกัน หรือเชื่อมโยงระหว่างชุดของมโนทัศน์ที่ต่างกันได้

โบเยอร์ (วิไลพร ธนสุวรรณ. 2543: 10 ; อ้างอิงจาก Boyer. 1997. *Concept Mapping.*) ได้เสนอแนะวิธีเขียนผังมโนทัศน์ไว้ ดังนี้

1. ใช้กระดาษที่ไม่มีเส้นบรรทัดและไม่มีข้อความใด ๆ ปრაกฏอยู่
2. เขียนคำมโนทัศน์หลักด้วยอักษรตัวพิมพ์ เพื่อง่ายต่อการอ่านแล้วเขียนวงกลมล้อมรอบคำนั้น
3. จัดเรียงคำมโนทัศน์อื่นๆ ให้เรียงความสำคัญโดยมีคำหลักอยู่บนสุด
4. เชื่อมคำมโนทัศน์เหล่านั้นโดยใช้เส้นตรง และใช้ลูกศรเชื่อมโยงคำที่อยู่ต่างระดับกัน
5. ใส่คำเชื่อมระหว่างคำมโนทัศน์แต่ละตัว
6. ควรมีการเขียนผังมโนทัศน์ใหม่อีกครั้ง เพราะจะช่วยให้มองเห็นภาพของผังดังกล่าวชัดเจนขึ้น

ชัดเจนขึ้น

อัญชลี ตนานนท์ (2535: 51) ได้แสดงลำดับขั้นในการสร้างผังมโนทัศน์ไว้ 7 ขั้นตอน ซึ่งได้ทดลองใช้ในการสอนนักเรียนและนักศึกษาแล้วได้ผล มีขั้นตอนการสอนดังนี้

1. เลือกและเขียนรายการของคำมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้อง
2. เรียงลำดับความสำคัญของคำมโนทัศน์ในข้อ 1 จากมโนทัศน์ในข้อ 1 จากมโนทัศน์หลักไปยังมโนทัศน์รองและลดหลั่นไปเรื่อย ๆ

ไปยังมโนทัศน์รองและลดหลั่นไปเรื่อย ๆ

3. สร้างหรือวาดผังมโนทัศน์ โดยเริ่มจากมโนทัศน์หลักก่อน และใช้คำเชื่อมความสัมพันธ์ของมโนทัศน์หลักไปยังมโนทัศน์รองและลดหลั่นกันไปถึงมโนทัศน์ย่อยและมโนทัศน์เฉพาะ ในระหว่างการสร้างเนื้อความหรือการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ต่าง ๆ นั้นผู้สร้างอาจจะเพิ่มเติมคำมโนทัศน์เข้าไปได้เสมอ ถ้าหากคำมโนทัศน์นั้นช่วยให้มองเห็นความสัมพันธ์ได้ชัดเจนขึ้น

4. สร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุด นอกจากความสัมพันธ์ที่เริ่มจากมโนทัศน์หลักไปยังมโนทัศน์รองและลดหลั่นกันไปเรื่อย ๆ จนถึงมโนทัศน์ย่อยหรือมโนทัศน์เฉพาะแล้ว ความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์สามารถมีได้ในลักษณะหรือทิศทางที่ย้อนกลับขึ้นไป หรือเป็นความสัมพันธ์ในแนวนอนระหว่างมโนทัศน์ในส่วนต่าง ๆ ของผังมโนทัศน์ ความสัมพันธ์ระหว่างชุดนี้จะสังเกตได้ด้วยเส้นโยงความสัมพันธ์ซึ่งมีลูกศรกำกับอยู่

5. ประเมินผังมโนทัศน์ด้วยตนเอง โดยทั่ว ๆ ไปผังมโนทัศน์ที่สร้างขึ้นเป็นครั้งแรกจะมีข้อบกพร่องอยู่มากในเรื่องของตำแหน่งหรือลำดับชั้น คำเชื่อม ตลอดจนความสับสนของเส้นโยงความสัมพันธ์ ดังนั้นผู้สร้างจะต้องประเมินและปรับปรุงผังมโนทัศน์อย่างน้อย 1 ครั้ง ก่อนที่จะนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินในขั้นที่ 6

6. ส่งผังมโนทัศน์ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน การประเมินนั้นจะต้องประเมินทั้งลักษณะที่ดีของผังมโนทัศน์และความถูกต้องของความสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่เขียนไว้

7. ปรับปรุงผังมโนทัศน์โดยอาศัยข้อมูลที่ได้รับในข้อ 6

มนัส บุญประกอบ (2542: 51) แนะนำขั้นตอนการเขียนผังมโนทัศน์ไว้โดยย่อ ดังนี้

1. เลือกหรือคิดหาคำมโนทัศน์ (คำสามัญนาม หรือ วลี) ที่ต้องการใช้

2. จัดลำดับความสำคัญของคำในข้อที่ 1 ได้แก่ คำมโนทัศน์หลัก คำมโนทัศน์รอง คำมโนทัศน์ย่อย คำมโนทัศน์เจาะจง และตัวอย่าง ตามลำดับ

3. จัดวางคำมโนทัศน์ แล้วเขียนเส้นเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างคำมโนทัศน์เหล่านั้น ได้เป็นร่างผังมโนทัศน์รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งที่ต้องการ

4. อาจจัดเป็นกลุ่มคำมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกันตามลำดับเหตุผลและความถูกต้องเชิงเนื้อหาสาระหรือความรู้ันั้น ๆ

5. อาจเขียนคำเชื่อมโยง (คำกริยา หรือ วลี) กำกับไว้ที่เส้นเชื่อมโยงตามความจำเป็นและเหมาะสมเพื่อการเข้าใจที่ตรงกัน

6. ตรวจสอบแก้ไขความถูกต้องของร่างผังมโนทัศน์อีกครั้งหนึ่งก่อนที่จะเขียนจริง

การเขียนผังมโนทัศน์ของนักการศึกษาแต่ละท่านมีลักษณะและขั้นตอนที่คล้ายกัน สรุปได้ดังนี้

1. เลือกคำมโนทัศน์หลัก มโนทัศน์รอง มโนทัศน์ย่อย มโนทัศน์เฉพาะ จากเนื้อหาที่อ่าน

2. จัดประเภทและลำดับชั้นของมโนทัศน์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกันตามความสำคัญ เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ด้วยเส้น อาจใช้คำเชื่อมระหว่างคำมโนทัศน์ตามความเหมาะสม

3. ตรวจสอบทานและแก้ไขให้ถูกต้องเหมาะสมตามเนื้อหา

2.9 องค์ประกอบของผังมโนทัศน์

มนัส บุญประกอบ (2542: 48) กล่าวว่าโครงสร้างผังมโนทัศน์ประกอบด้วยส่วนสำคัญ ดังนี้

1. คำมโนทัศน์ ซึ่งอาจเขียนด้วยคำสามัญนาม หรือวลี
2. คำเชื่อมโยง มักใช้คำกริยาหรือวลีโดยเขียนกำกับไว้บนแนวเส้นเชื่อมโยง แต่บางทีก็ไม่จำเป็นต้องเขียนกำกับไว้เสมอไป
3. เส้นเชื่อมโยง ใช้ลากโยงความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ด้วยเส้นตรงหรือเส้นโค้ง บางทีอาจแสดงทิศทางความสัมพันธ์ด้วยหัวลูกศรทางเดียวหรือสองทิศทางกำกับไว้ด้วย

สรุปได้ว่า มโนทัศน์ ประกอบด้วย คำมโนทัศน์ คำเชื่อม และเส้นเชื่อมโยง สำหรับคำเชื่อมโยงนั้นจะมีหรือไม่ก็ได้ ถ้าความสัมพันธ์นั้นมีความชัดเจนแล้วก็ไม่จำเป็นต้องมีคำเชื่อม

เรื่องการใช้คำเชื่อมโยงในผังมโนทัศน์นั้น สุนีย์ เหมะประสิทธิ์ (2543: 49-50) ได้ทดลองให้นิสิตปริญญาโทภาคพิเศษ วิชาเอกการประถมศึกษา ชั้นปีที่ 1 วิเคราะห์เนื้อหาของหน่วยการเรียนรู้ต่าง ๆ ตามที่หลักสูตรกำหนด ผลปรากฏว่านิสิตต่างบอกว่าเขียนยาก ผู้สอนจึงสันนิษฐานว่าเป็นเพราะมีคำเชื่อม จึงทดลองให้เด็กชั้นอนุบาล 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เขียนผังมโนทัศน์แบบมีคำเชื่อม ผลคือเด็กทั้งสองเบื่อและไม่ค่อยอยากเขียน ต่อมาจึงทดลองให้เขียนแบบไม่มีคำเชื่อม ผลปรากฏว่าเด็กทั้งสองสามารถเขียนผังมโนทัศน์ได้ จากการทดลองดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าคำเชื่อมเป็นอุปสรรคต่อการเขียนผังมโนทัศน์ จึงมีผู้พัฒนาการเขียนผังมโนทัศน์ของโนแวก เป็นแบบไม่มีคำเชื่อมและตั้งชื่อใหม่เป็นอย่างอื่น เช่น ผังการวิเคราะห์เนื้อหา (สุนีย์ เหมะประสิทธิ์. 2543: 50) แผนที่ความคิด หรือ Mind Map (บุชาน. 2542) ซึ่งต่อมามีผู้นิยมการเขียนผังมโนทัศน์โดยไม่มีคำเชื่อมมากขึ้น เพราะทำให้การเชื่อมโยงความคิดในรูปของมโนทัศน์กระจายออกไปได้อย่างอิสระ

2.10 ประเภทของผังมโนทัศน์

โดยทั่วไปผังมโนทัศน์มีประมาณ 13 ชนิด คือ

1. Concept map (ผังมโนทัศน์หรือผังมโนภาพ)
2. Mind map หรือ Mind mapping (แผนที่ความคิด)
3. Web Diagram หรือ Spider Map(แผนผังใยแมงมุม)
4. Tree Structure (แผนภูมิโครงสร้างต้นไม้)
5. Vynn Diagram(แผนภูมิเวอนน์)
6. Descending Ladder หรือTime Ladder Map (แผนภูมิขั้นบันได)
7. Cycle Graph (แผนภาพวงจร, แผนภูมิแบบวัฏจักร)
8. Flowchart Diagram (แผนผังการดำเนินการ)

9. Matrix Diagram (แผนภาพหรือแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์)
10. Fishbone Map (แผนภูมิหรือแผนผังก้างปลา)
11. Intervar Graph หรือ Time line (แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ต่างๆ)
12. Order Graph , Events Chain (แผนภาพแสดงลำดับเหตุการณ์)
13. Classification map (แผนผังแสดงความสัมพันธ์แบบจำแนกประเภท)

มนัส บุญประกอบ (2542: 48-50) กล่าวถึงประเภทของผังมโนทัศน์ว่า มีการจัดประเภทของผังมโนทัศน์โดยใช้เกณฑ์ต่างกันไปหลายแนวคิด แต่มีแนวคิดที่สำคัญ 2 แนวคิด ดังนี้

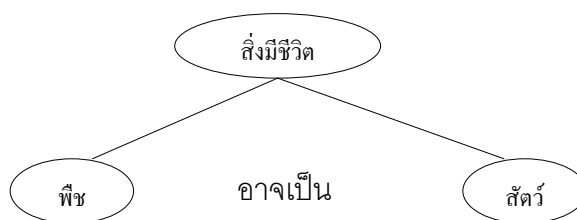
1. มินท์เชส วอนเดอร์ซี และ โนแวก ได้แบ่งผังมโนทัศน์ออกเป็น 2 ชนิด ได้แก่

- 1.1 แผนภูมิลึก (Macro map) ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ที่สำคัญ ๆ

เท่านั้น

- 1.2 แผนภูมีย่อย (Micro map) แสดงรายละเอียดเพิ่มเติมเฉพาะมโนทัศน์องค์ประกอบ

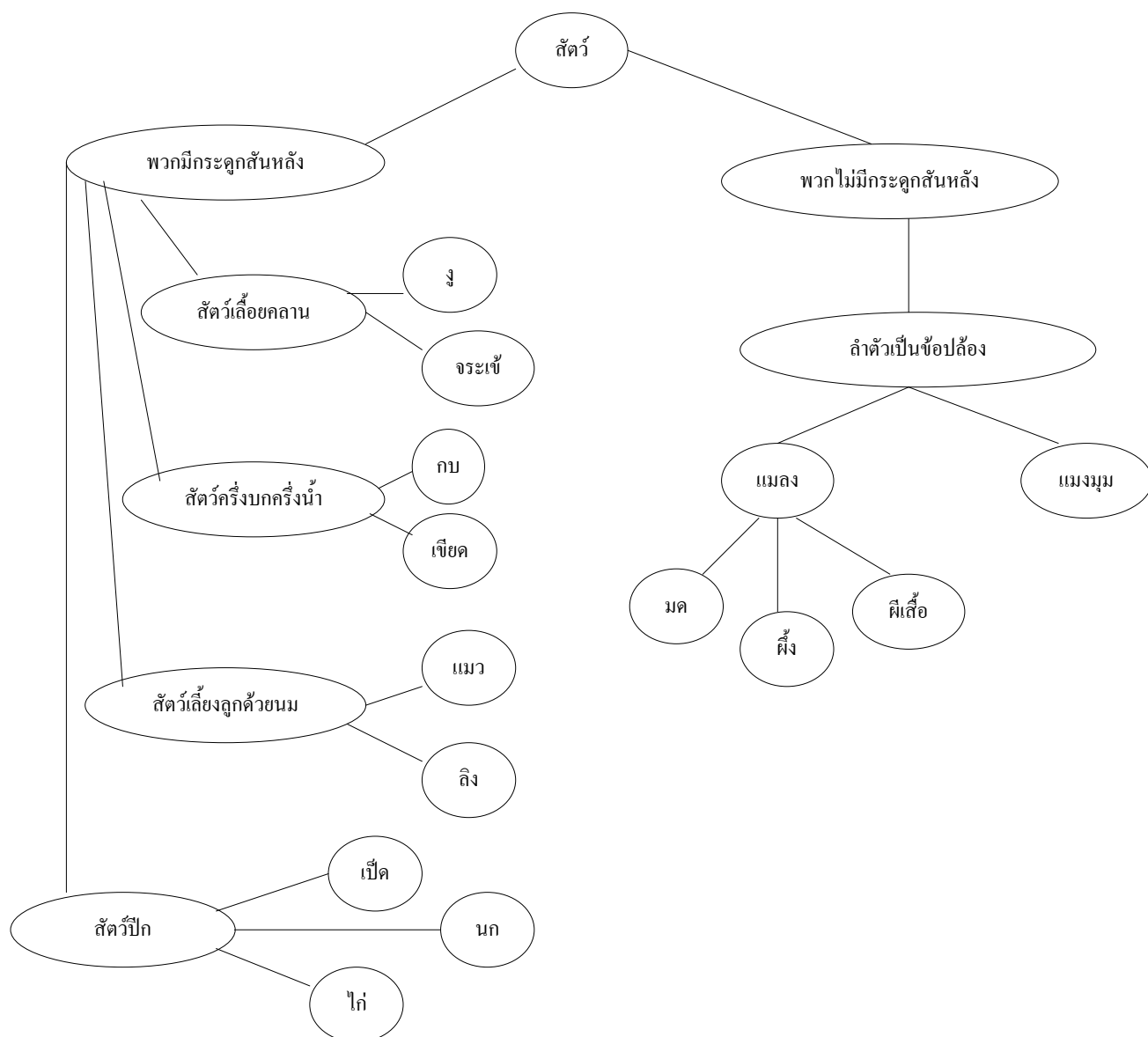
ของแผนภูมิลึกดูแผนทั่วโลกและแผนที่เฉพาะประเทศ ดังตัวอย่างในภาพประกอบ 7 และ 8

ภาพประกอบ 7 แสดงผังมโนทัศน์หลักเรื่องสิ่งมีชีวิต 1

ที่มา: มนัส บุญประกอบ. (2542). หน้า 48-50.

เช่น

ภาพประกอบ 8 แสดงผังมโนทัศน์หลักเรื่องสิ่งมีชีวิต 2

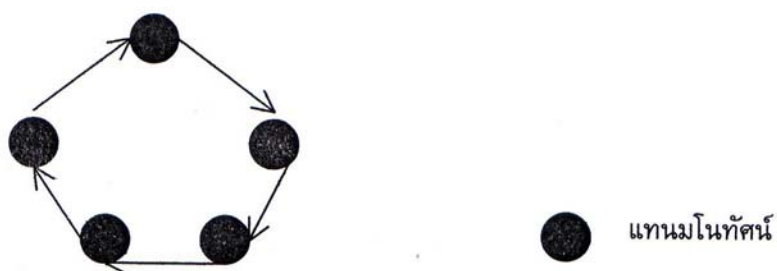
ที่มา: มนัส บุญประกอบ. (2542). หน้า 48-50.

2. ดร. เมิร์ตตัน แห่งมหาวิทยาลัยฟิลิปปินส์ ได้แบ่งผังมโนทัศน์ออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่
 - 2.1 ชนิดปลายเปิด มีการแตกกิ่งก้านสาขาลงไปเรื่อย ๆ จากบนลงล่าง ดังภาพประกอบ
 - 2.2 ชนิดปลายปิด หรือเป็นวงปิด ดังภาพประกอบ 9

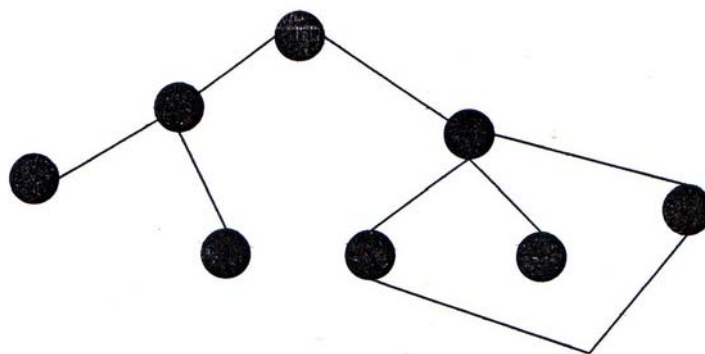
2.3 ชนิดเชื่อมโยงข้ามชุด คล้ายชนิดที่ 1 แต่มีการเขียนเส้นเชื่อมโยงข้ามกลุ่มในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ดังภาพประกอบ 10

2.4 ชนิดกระจายออกจากมโนทัศน์หลัก โดยเขียนแตกออกไปทุกทิศทาง ซึ่งบางแห่งเรียกว่า Spider gram หรือ Spider Map หรือ Mind Mapping ดังภาพประกอบ 11 มโนทัศน์ประกอบ (2542: 49) ได้เสนอรูปแบบของผังมโนทัศน์เพิ่มเติมจาก ดร.เมิร์ลตัน อีกรูปแบบหนึ่ง เป็นรูปแบบที่ 5

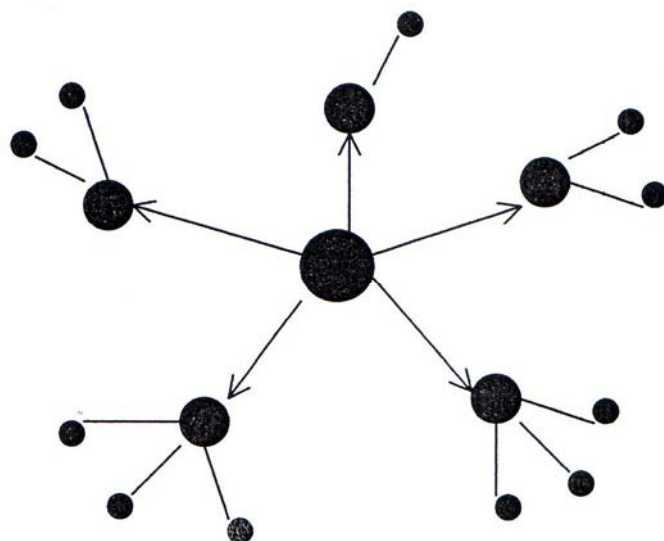
2.5 ชนิดผสมผสาน โดยมีการเขียนปนกันมากกว่าหนึ่งรูปแบบในผังมโนทัศน์หนึ่ง ๆ ดังภาพประกอบ 9 – 12

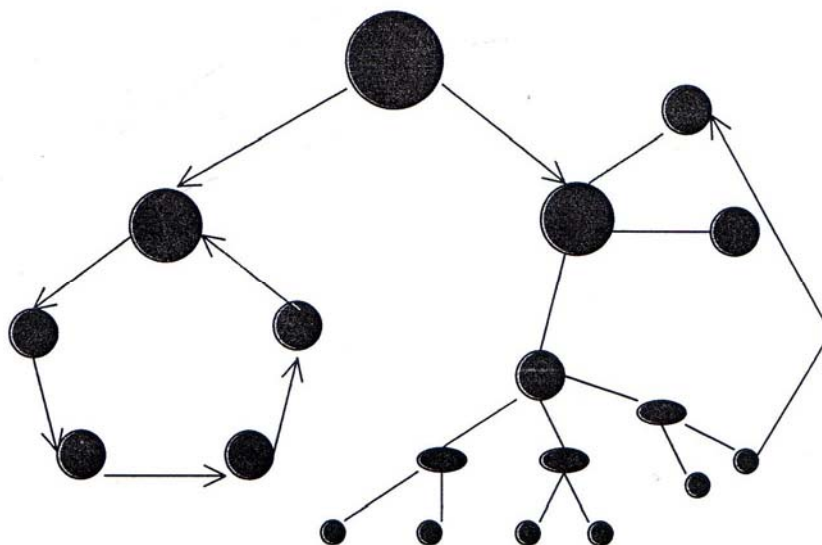
ภาพประกอบ 9 โครงสร้างผังมโนทัศน์ชนิดปลายปิด

ภาพประกอบ 10 โครงสร้างผังมโนทัศน์ชนิดเชื่อมโยงข้ามชุด

ภาพประกอบ 11 โครงสร้างผังมโนทัศน์ชนิดกระจายออก

ภาพประกอบ 12 โครงสร้างผังมโนทัศน์ชนิดผสมผสาน

2.11 การสอนสร้างผังมโนทัศน์

โนแวก; และโกวิน (NOVAK; & GOWIN. 1984: 37-40) เสนอขั้นตอนในการสร้างผังมโนทัศน์ไว้ 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 กิจกรรมการเตรียมตัวเพื่อสร้างผังมโนทัศน์

1. ให้ชุดของคำที่นักเรียนคุ้นเคย 2 ชุด โดยเขียนบนกระดานหรือเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ คำชุดหนึ่งเป็นวัตถุ เช่น รถยนต์ สุนัข แก้วน้ำ ต้นไม้ เมฆ หนังสือ ฯลฯ คำอีกชุดหนึ่งเป็นเหตุการณ์ เช่น ฝนตก การเล่นเกม การคิด ฟาร์ม โรงงานวันเกิด ฯลฯ แล้วให้นักเรียนบอกความแตกต่างของคำทั้ง 2 ชุด ครูพยายามช่วยให้นักเรียนบอกได้ว่าคำชุดแรกเป็นวัตถุ คำชุดที่ 2 เป็นเหตุการณ์

2. ให้นักเรียนอธิบายถึงสิ่งที่คิดเมื่อได้ยินคำต่าง ๆ เช่น รถยนต์ สุนัข ครูอธิบายให้เห็นว่าแม้จะใช้คำเดียวกันแต่แต่ละคนก็คิดสิ่งที่แตกต่างกันบ้าง ภาพที่เกิดขึ้นในสมองสำหรับคำเหล่านี้เรียกว่า มโนทัศน์ แล้วอธิบายความหมายของมโนทัศน์

3. ทำกิจกรรมเช่นเดียวกับข้อ 1.2 แต่ใช้ชุดของคำที่เป็นเหตุการณ์ และชี้ให้เห็นความแตกต่างที่เกิดขึ้นในสมอง ครูเพิ่มเติมว่า การที่คนเราเข้าใจไม่ตรงกันเป็นเพราะว่าแต่ละคนมีมโนทัศน์ที่ไม่เหมือนกันแม้ว่าจะจะเป็นมโนทัศน์ของสิ่งเดียวกัน คำเป็นสิ่งที่บอกมโนทัศน์ แต่คนเราได้รับความหมายของคำแต่ละคำแตกต่างกัน จึงทำให้เกิดมโนทัศน์แตกต่างกัน

4. ครูเขียนคำว่า เป็น ที่ไหน คือ นั่น แล้ว ด้วย ใบบนกระดานแล้วถามนักเรียนว่าเกิดภาพอะไรขึ้นในใจ เมื่อได้ยินคำเหล่านี้ คำเหล่านี้ไม่ใช่คำที่ทำให้เกิดมโนทัศน์ เราเรียกว่า คำเชื่อม จะใช้เชื่อมระหว่างมโนทัศน์ เพื่อสร้างประโยคที่มีความหมาย

5. ครูอธิบายว่าวิสามานยนาม ไม่ใช่คำที่ทำให้เกิดมโนทัศน์ แต่เป็นเพียงชื่อเฉพาะของคน เหตุการณ์ สถานที่ หรือวัตถุ ยกตัวอย่างเพื่อให้นักเรียนเห็นความแตกต่างระหว่างคำสามัญที่แสดงเหตุการณ์หรือวัตถุ กับคำวิสามานยนามซึ่งเป็นคำเฉพาะ เช่น ชื่อคน

6. ครูยกตัวอย่างมโนทัศน์ 2 มโนทัศน์และคำเชื่อม แล้วสร้างเป็นประโยคสั้น ๆ บนกระดานเพื่ออธิบายให้เห็นว่าคำแสดงมโนทัศน์รวมกับคำเชื่อมตามที่เรากำลังใช้นั้นสามารถสื่อความหมายได้อย่างไร เช่น สุนัขกำลังวิ่งอยู่ มีเมฆและฟาร์ม

7. ให้นักเรียนแต่งประโยคสั้น ๆ แล้วบอกว่าคำใดเป็นคำมโนทัศน์ และคำใดเป็นคำเชื่อม

8. ถ้ามีนักเรียนต่างภาษาอยู่ในชั้น ก็ให้นักเรียนคนนั้นบอกคำที่เป็นวัตถุ หรือเหตุการณ์เป็นภาษาของเขา แล้วบอกให้นักเรียนในชั้นทราบภาษาไม่ใช่สิ่งที่จะใช้บอกมโนทัศน์ แต่เป็นเครื่องหมายที่ใช้สำหรับมโนภาพนั้นๆ

9. ให้คำใหม่ที่นักเรียนยังไม่คุ้นเคย เช่น ท่อม โหม คร่า คำเหล่านี้ใช้แทนมโนทัศน์ที่นักเรียนรู้อยู่แล้ว แต่มีความหมายพิเศษ ช่วยให้นักเรียนมองเห็นว่าความหมายของมโนทัศน์ไม่เคร่งครัดและไม่ตายตัวแต่สามารถขยายตัวและเปลี่ยนแปลงได้เมื่อเราเรียนมากขึ้น

10. เลือกเนื้อหาตอนที่มีสาระชัดเจนตอนใดตอนหนึ่ง ทำสำเนาแจกให้นักเรียนอ่านแล้วออกมโนทัศน์ที่สำคัญ

ขั้นที่ 2 กิจกรรมสร้างผังมโนทัศน์

1. เลือกข้อความจากตำราเรียนหรือสิ่งพิมพ์อื่น 1-2 ย่อหน้า ให้นักเรียนอ่านแล้วเลือกมโนทัศน์สำคัญที่ทำให้เกิดความเข้าใจความหมายของบทอ่าน แล้วนำมโนทัศน์เหล่านี้เขียนบนกระดาษ จากนั้นให้นักเรียนอภิปรายว่ามโนทัศน์ใดสำคัญที่สุด มโนทัศน์ใดมีความหมายกว้างที่สุด

2. เขียนมโนทัศน์ที่มีความหมายกว้างสุดไว้ด้านบน แล้วเรียงลำดับมโนทัศน์จากมโนทัศน์กว้างไปสู่มโนทัศน์แคบ ซึ่งนักเรียนอาจเรียงลำดับไม่ตรงกัน แสดงให้เห็นว่าความหมายจากบทอ่านอาจเป็นได้ต่าง ๆ กันไป

3. ให้นักเรียนเริ่มสร้างผังมโนทัศน์ โดยใช้ชุดของคำที่เรียงลำดับไว้ก่อนและเลือกคำที่เหมาะสมที่จะทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ วิธีที่จะช่วยฝึกนักเรียนให้สร้างผังมโนทัศน์ได้ดีคือ เขียนคำเชื่อมและมโนทัศน์ลงในกระดาษสี่เหลี่ยมแล้วนำมาทดลองจัดผังมโนทัศน์จนกระทั่งได้ผังที่เหมาะสม

4. พิจารณาคำเชื่อมระหว่างมโนทัศน์ตอนใดตอนหนึ่งของผัง ให้นักเรียนช่วยกันเลือกคำเชื่อมสำหรับเส้นโยง

5. ผังมโนทัศน์ที่เขียนขึ้นครั้งแรกอาจไม่เหมาะสมนัก ควรสร้างใหม่ และชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจว่า บางครั้งต้องสร้างใหม่ 2-3 ครั้งจึงจะได้ผังมโนทัศน์ที่ดี

6. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงเกณฑ์การให้คะแนนผังมโนทัศน์ แล้วให้คะแนนผังมโนทัศน์ที่สร้างขึ้น ชี้ให้เห็นโครงสร้างที่ควรเปลี่ยนแปลงซึ่งอาจช่วยให้ความหมายดีขึ้น

7. ให้นักเรียนเลือกเนื้อหาตอนใดตอนหนึ่งของหนังสือเรียน แล้วดำเนินการตามขั้นตอนที่ 2.1-2.6 อีกครั้งหนึ่งด้วยตนเอง หรือเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 2-3 คน

8. เสนอผังมโนทัศน์ที่สร้างขึ้นต่อชั้นเรียนโดยเขียนบนกระดาน หรือใช้เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ ให้ผู้สร้างผังอ่านให้นักเรียนในชั้นเข้าใจให้ชัดเจน

9. ให้นักเรียนสร้างผังมโนทัศน์สำหรับแนวคิดที่สำคัญ ๆ ในเรื่องที่นักเรียนสนใจ นำมาติดไว้ในห้องและสนับสนุนให้มีการอภิปรายกันอย่างไม่เป็นทางการ

10. รวบรวมคำถามเกี่ยวกับการสร้างผังมโนทัศน์ ในบททดสอบต่อไปเพื่อแสดงให้เห็นชัดเจนว่าการสร้างผังมโนทัศน์เป็นวิธีการประเมินที่เที่ยงตรง ซึ่งต้องใช้ความคิดอย่างหนัก และใช้เป็นเครื่องแสดงถึงความเข้าใจเนื้อหาวิชาได้

2.12 ประโยชน์ของผังมโนทัศน์

โนแวก; และ โกวิน (NOVAK; & GOWIN. 1984: 40-50) กล่าวถึงประโยชน์ของผังมโนทัศน์สรุปได้ดังนี้

1. ใช้ผังมโนทัศน์ในการสำรวจความรู้พื้นฐานของนักเรียน โดยใช้สำรวจความรู้ที่นักเรียนมีมาก่อนเพื่อนำไปใช้ในการเตรียมการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียน

2. ใช้ผังมโนทัศน์แสดงความสัมพันธ์ของมโนทัศน์ต่าง ๆ ที่อยู่ในความคิดของนักเรียนซึ่งจะทำให้ทราบว่านักเรียนกำลังคิดอะไร และกำลังจะคิดทำอะไรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ คล้ายกับเดินทางโดยใช้แผนที่

3. ใช้ผังมโนทัศน์ในการสรุปความหมายจากตำรา ซึ่งจะช่วยให้ประหยัดเวลาในการอ่านครั้งต่อไปและไม่เกิดความเบื่อหน่ายในการอ่าน

4. ใช้ผังมโนทัศน์ในการสรุปความหมายจากการปฏิบัติในห้องปฏิบัติการ หรือในการปฏิบัติการภาคสนาม ผังมโนทัศน์จะเป็นแนวทางให้แก่นักเรียนว่าควรจะทำอะไรบ้าง สังเกตสิ่งใดบ้าง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้

5. ใช้ผังมโนทัศน์เป็นเครื่องมือในการจัดบันทึกการอ่านจากหนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร

6. ใช้ผังมโนทัศน์ในการวางแผนการเขียนงานทางวิชาการ หรือการเขียนรายงาน

อัลท์ (Ault. 1985: 42) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของผังมโนทัศน์ไว้ ดังนี้

1. ใช้ผังมโนทัศน์ในการเตรียมการสอน ซึ่งจะช่วยบูรณาการเนื้อหาวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

2. ใช้ผังมโนทัศน์ในการวางแผนประเมินหลักสูตร

3. ใช้ผังมโนทัศน์เป็นแนวทางในการกำหนดประเด็นอภิปราย

4. ใช้ผังมโนทัศน์เป็นแนวทางในการปฏิบัติการทดลอง จะทำให้นักเรียนเข้าใจและปฏิบัติการทดลองได้ตามวัตถุประสงค์

5. ใช้ผังมโนทัศน์ในการจับใจความสำคัญจากตำราเรียน จะทำให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น

6. ใช้ผังมโนทัศน์ในการตอบข้อสอบแทนการเขียนตอบ

มนัส บุญประกอบ (2542: 50-51) กล่าวว่าผังมโนทัศน์อาจจะเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมและพัฒนา สู่ จี ปุ ลิ ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจนักปราชญ์ ได้ดังต่อไปนี้

1. “สุ” หมายถึง สาระความรู้ที่ได้จากการฟังผู้รู้ หรือการอ่านเอกสาร ตำรา นำสาระความรู้นั้นมาย่อเป็นผังมโนทัศน์จะช่วยให้เห็นภาพรวมของทั้งเรื่องได้

2. “จิ” หมายถึง การใช้ความคิด จินตนาการและการคิดวิเคราะห์ เมื่อต้องการคิดถึงเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ใช้การระดมความคิดโดยคิดคนเดียวหรือคิดรวมกับเพื่อน แล้วเขียนสิ่งที่คิดได้ลงไปบนกระดาษโดยไม่วิพากษ์วิจารณ์ จากนั้นมองหาความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ต่าง ๆ จัดเป็นกลุ่มแล้วเชื่อมโยงความสัมพันธ์อาจนำไปสู่แนวความคิดใหม่ ๆ แดกกิ่งออกไปได้อีก ซึ่งผังมโนทัศน์นี้เป็นเครื่องมือช่วยในการจัดระบบความคิดได้อย่างดี

3. “ปุ” หมายถึงการถามหรือสัมภาษณ์บุคคล เพื่อให้ได้สารสนเทศที่เป็นความรู้บางอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยการเขียนเป็นผังมโนทัศน์คร่าว ๆ หรือโดยละเอียดไว้ก่อนว่าควรจะซักถามหรือสัมภาษณ์ประเด็นใดบ้าง มีลำดับก่อนหลัง และประเด็นที่เชื่อมโยงกันอย่างไรบ้าง

4. “ลิ” หมายถึงการเขียนที่อาจเป็นการเขียนโครงร่างความคิดเกี่ยวกับบทความหรือการสังเคราะห์แนวคิดเขียนรายงานเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แม้กระทั่งการเขียนเรียงความและการเขียนเนื้อหาความรู้เป็นบท เป็นเล่ม โดยการระดมความคิดของตนในรูปผังมโนทัศน์ก่อนแล้วจึงเขียนเป็นประโยคข้อความได้เป็นเรื่องราวที่ละเอียดลออมากขึ้น

ประโยชน์ของผังมโนทัศน์ดังกล่าว สามารถสรุปได้ 3 ประเด็น ดังนี้

1. ใช้ผังมโนทัศน์ในการวางแผนการดำเนินงานต่าง ๆ ก่อนลงมือปฏิบัติ เพื่อให้งานนั้นดำเนินไปตามขั้นตอน สะดวกและง่ายขึ้น

2. ใช้ผังมโนทัศน์เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ โดยการสรุปความรู้ที่ได้จากการอ่านเอกสาร ตำราต่าง ๆ เขียนเป็นผังมโนทัศน์เพื่อแสดงความสัมพันธ์ของเนื้อหาทั้งหมด สามารถใช้อ่านทบทวนได้เมื่อต้องการ และจดจำได้นาน

3. ใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินผลการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน โดยการให้สรุปสิ่งที่เรียนเป็นผังมโนทัศน์ เพื่อตรวจสอบความเข้าใจเนื้อหาที่เรียน

2.13 งานวิจัยที่เกี่ยวกับผังมโนทัศน์

งานวิจัยต่างประเทศ

คาร์เตอร์ (Carter. 1985: 647-A) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบนักเรียนที่เรียนโดยวิธีการสอน อ่านแบบ 5 ขั้นและนักเรียนที่เรียนโดยใช้เทคนิคโยงความสัมพันธ์ความหมายกับนักเรียนที่มีความผิดปกติทางร่างกายที่เรียนอยู่ในระดับ 3, 4 และ 5 ผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่เรียนโดยการสร้างผังโยงความสัมพันธ์ความหมายสูงกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยการอ่านแบบ 5 ขั้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ลอนคาริก (Loncaric. 1986: 2006-A) ได้ศึกษาผลการใช้ผังมโนทัศน์ในการเรียนวิชาสังคมศึกษาที่มีต่อมโนทัศน์ทางสังคม โดยกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแบ่งนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม คือกลุ่มที่มีความสามารถในการอ่านระดับสูง ระดับกลาง และระดับต่ำ โดยใช้แบบทดสอบ Gates-Mac Genetics Reading Test ซึ่งกลุ่มทดลองจะได้รับการสอนให้สร้างผังมโนทัศน์ก่อนเรียนวิชาสังคม ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการสอนให้สร้างผังมโนทัศน์ ผลการวิจัยพบว่าคะแนนจากแบบทดสอบของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งนักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านระดับสูง ระดับกลางและระดับต่ำ

โบโดลัส (Bodolus. 1987: 3387-A) ได้ศึกษายุทธวิธีการใช้ผังมโนทัศน์เพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายของนักเรียนเกรด 9 ในวิชาวิทยาศาสตร์ ในด้านการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงเจตคติโดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ได้รับการสอนโดยใช้ผังมโนทัศน์ กลุ่มที่ 2 ได้รับการสอนแบบปกติ และกลุ่มที่ 3 ไม่ได้รับการสอนแบบปกติและไม่ได้ใช้ผังมโนทัศน์ ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้ผังมโนทัศน์กับการสอนแบบปกติและไม่ได้ใช้ผังมโนทัศน์ ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้ผังมโนทัศน์กับการสอนแบบปกติมีคะแนนสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการสอนแบบปกติและไม่ได้ใช้ผังมโนทัศน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้ผังมโนทัศน์มีคะแนนสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติเพียงเล็กน้อย

เฮนซ์-ฟราย; และ โนแวก (Heinze-Fry; & Novak. 1990) ได้วิจัยพบว่าการเรียนการสอนโดยใช้ผังมโนทัศน์ประกอบการสอนแบบมีเงื่อนไขมีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์สูงกว่าการสอนแบบปกติ

เบรนนัน (Brennan. 1996: 1965-A) ได้ศึกษาผลของการใช้ผังมโนทัศน์ที่มีต่อการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาล โดยสำรวจความคิดเห็นครูผู้สอนในโรงเรียนอนุบาลที่ได้รับการฝึกสร้างผังมโนทัศน์ ผลการสำรวจพบว่าเด็กในโรงเรียนอนุบาลที่ได้รับการสอนให้สร้างผังมโนทัศน์จากครูสามารถรวบรวมข้อมูลและเชื่อมโยงความคิดบนแผนผังที่สร้างได้

สติร์ม (Sturm. 1996) ได้ศึกษาผลของการสร้างผังมโนทัศน์ในการเขียนเรื่องอธิบายโดยการสร้างผังมโนทัศน์ด้วยมือและใช้คอมพิวเตอร์ของนักเรียนระดับ 8 ที่ด้อยความสามารถทางการเรียนและด้วยความสามารถทางการอ่าน ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่ด้อยความสามารถทางการเรียนและด้อยความสามารถของการอ่านทั้งกลุ่มที่สร้างผังมโนทัศน์ด้วยมือและใช้คอมพิวเตอร์มีความสามารถทางการเขียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

งานวิจัยในประเทศ

นภดล ปู่ชูประเสริฐ (2534) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการอภิปรายและการทำแผนผังสรุปโยงเรื่องที่อ่าน (Story Map) ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษของนักเรียนด้วยการทำแผนผังสรุปโยงเรื่องที่อ่านสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการอภิปรายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กาญจนาภรณ์ เผือกนาค (2535) ได้ทดลองสอนวิทยาศาสตร์เรื่องบรรยากาศกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการสอนแบบใช้แผนภูมิโนมติกกับการสอนตามปกติ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบใช้แผนภูมิโนมติกกับการสอนตามปกติมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีความคงทนในการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิฑูรย์ ตั้งพงษ์ (2536) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมผังความสัมพันธ์ของความหมายกับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษของนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนโดยใช้กิจกรรมผังโยงความสัมพันธ์ของความหมายสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการโดยใช้กิจกรรมตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศุภลักษณ์ ทองสนธิ (2536) ได้ศึกษาผลการใช้เทคนิคการสอนแบบจัดกรอบมโนทัศน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนของนักเรียนในวิชาเคมีกับการสอนแบบบรรยายผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบจัดกรอบมโนทัศน์มีการเปลี่ยนแปลงมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนเป็นมโนทัศน์ที่ถูกต้อง 7 มโนทัศน์จากทั้งหมด 10 มโนทัศน์ สำหรับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบบรรยายไม่มีการเปลี่ยนแปลงมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนเป็นมโนทัศน์ที่ถูกต้องในทุกมโนทัศน์

หทัยรัช รังสุวรรณ (2539) ศึกษาผลการสอนโดยใช้แผนที่มโนมิติที่มีต่อสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ ชีวภาพ ด้านมโนมิติทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับการจำแนกมโนมิติเกี่ยวกับความสัมพันธ์ แลละมโนมิติเกี่ยวกับทฤษฎี และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านมโนมิติทางวิทยาศาสตร์ทั้ง 3 ด้าน และความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนที่มโนมิติกับนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อัญชลี ตนานนท์; และคณะ (2542) ได้ศึกษาผลของการใช้แผนภูมิโนมติกในการสรุปบทเรียนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการพัฒนาแผนการสอนเพื่อเสริมทักษะการคิดในหลักสูตรโรงเรียนมัธยมศึกษา วิชาสังคมศึกษา ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และภาษา

ฝรั่งเศส ผลการวิจัยพบว่า การใช้แผนการสอนโดยใช้แผนภูมิโมโนทัศน์ในการสรุปบทเรียนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดีขึ้น

ภัทรภรณ์ พิทักษ์ธรรม (2543) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์และเจตคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ โดยใช้กิจกรรมสร้างแผนภูมิโมโนทัศน์กับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ โดยใช้กิจกรรมสร้างแผนภูมิโมโนทัศน์กับการสอนตามคู่มือครูมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

มนมนัส สุดสิ้น (2543) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางวิทยาศาสตร์ 4 ด้าน คือ ด้านความรู้-ความจำ ด้านความเข้าใจ ด้านการนำไปใช้ และด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์วิจารณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ ประกอบการเขียนแผนผังมโนทัศน์กับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ ประกอบการเขียนแผนผังมโนทัศน์กับการสอนตามคู่มือครู มีผลสัมฤทธิ์ทางวิทยาศาสตร์ทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์วิจารณ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศิริพร ทูเครือ (2544) ศึกษาผลของการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้แผนผังมโนทัศน์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้แผนผังมโนทัศน์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีความคงทนในการเรียนรู้สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการวิจัยการสอนโดยใช้ผังมโนทัศน์สรุปได้ว่า การสอนโดยใช้ผังมโนทัศน์นำมาใช้สอนได้ไม่จำกัดระดับชั้น และใช้ได้กับทุกวิชา ซึ่งนักเรียนที่ได้รับการสอนให้สร้างผังมโนทัศน์ นอกจากจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นแล้วยังมีความคงทนในการเรียนรู้ด้วย

3. เอกสารเกี่ยวกับการสอนตามคู่มือครู

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ช่วงชั้นที่ 3)

3.1 คำอธิบายรายวิชา

คำอธิบายรายวิชา

กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ภาษาไทยพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 รหัสวิชา 31101 จำนวน 3 คาบ / สัปดาห์ จำนวน 120 ชั่วโมง / ปี

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. อ่านในใจเรื่องที่เป็นบรรยายโวหาร พรรณนาโวหาร สาธกโวหาร เทศนาโวหาร โดยอ่านได้คล่องและเร็ว จับใจความสำคัญ ใจความรอง เล่าเรื่อง ย่อเรื่องที่อ่าน
2. อ่านออกเสียงและอ่านทำนองเสนาะได้คล่องและเร็วถูกต้องตามลักษณะคำประพันธ์ มีลีลาและท่วงทำนองถูกต้องตามลักษณะของฉันทลักษณ์ ท่องจำบทอาขยาน และคำประพันธ์ที่มีความไพเราะ และมีคุณค่านำไปใช้อ้างอิงได้
3. แสดงความเข้าใจคำศัพท์ สำนวนโวหาร จากเรื่องที่อ่าน ค้นหาความหมายจากพจนานุกรม หรือแหล่งเรียนรู้อื่นๆ
4. ใช้บริบทสร้างความเข้าใจการอ่านโดยตีความ แปลความ ความหมายของคำ สำนวน และข้อความด้วยการอธิบาย อภิปราย หรือเขียน การตีความ แปลความของตนได้พร้อมให้เหตุผล
5. ใช้การอ่าน การฟัง และการพูด พัฒนาประสบการณ์จนเป็นนิสัย และนำมาใช้กับการคิด ตัดสินใจ แก้ปัญหา และสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต
6. เขียนจดหมายกิจธุระ ย่อความ เขียนอธิบาย เขียนชี้แจง เขียนรายงาน เขียนข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น ข้อโต้แย้ง เขียนเรียงความจากจินตนาการ เขียนคำขวัญ คำคม โฆษณา คติพจน์ เขียนสะกดคำ โดยใช้กระบวนการเขียน และใช้ภาษาเรียบเรียงข้อความอย่างประณีต สละสลวย
7. แสดงมารยาทการเขียนด้วยการเขียนลายมือสวยงาม มีระเบียบ สะอาด ถูกต้อง และใช้ภาษาถูกต้องสละสลวย รับผิดชอบในสิ่งที่เขียน โดยอ้างอิงแหล่งเรียนรู้ต่างๆ
8. ใช้แผนภาพความคิดจัดลำดับความคิดก่อนการเขียน และนำแผนภาพความคิดมาพัฒนาการเขียนโครงการตามกระบวนการเขียน
9. แสดงนิสัยรักการศึกษาค้นคว้าด้วยการอ่าน ฟัง ดูเรื่องราวต่างๆจากหนังสือ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และจัดบัน
10. แสดงนิสัยรักการเขียน ด้วยการจัดบันทึกความรู้ กรอกรายการ และรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบจากการอ่าน การฟัง และดู ตลอดจนการเขียนไทย
11. พุดเล่าเรื่อง เขียนสรุปเรื่องจากการฟัง การดูเรื่องราวเกี่ยวกับเหตุการณ์ ข้อความด้วยภาษาที่ถูกต้อง ชัดเจน และสละสลวย
12. แสดงมารยาทการฟัง และดูด้วยความตั้งใจ ไม่พูดคุยขณะดูและฟังในห้องเรียนหรือห้องประชุม ฟังและดูอย่างสงบ และจัดบันทึกการฟังและดู
13. พุดนำเสนอความรู้ ความคิดแสดงทรรศนะการวิเคราะห์ ตั้งข้อสังเกตเปรียบเทียบและประเมินเกี่ยวกับเหตุการณ์ เรื่องราว สถานการณ์อย่างมีเหตุผล โดยใช้ภาษาชัดเจนน่าฟัง ใช้ภาษากริยาท่าทางถูกต้อง

14. พุทธสนทนา โต้ตอบ พุทธรายงาน พุทธแนะนำตนเอง พุทธเชิญชวน พุทธอวยพร โดยใช้ถ้อยคำให้เกิดความคล้อยตามถูกหลักตามหลักการพูด
15. แสดงมารยาทการพูดด้วยการใช้ถ้อยคำที่สุภาพ ใช้น้ำเสียงน่าฟัง พุทธชัดเจน พุทธได้ตรงตามจุดประสงค์ ใช้กิริยาท่าทางประกอบการพูดที่สุภาพ และพูดความจริง
16. แสดงความเข้าใจ คำมูล คำประสม คำซ้ำ คำซ้อน คำสมาส โดยอธิบายหลักการสร้างคำยกตัวอย่างและรวบรวมเป็นหมวดหมู่ได้ถูกต้อง
17. อธิบายคำและความสัมพันธ์ของคำได้ถูกต้อง
18. แต่งประโยคสามัญ ประโยคความรวม และ ประโยคความซ้อน โดยใช้คำนาม สรรพนาม กริยาวิเศษณ์ และอุทานที่เป็นคำและกลุ่มคำ แต่งประโยคได้ถูกต้อง ตามหน้าที่ของคำและกลุ่มในประโยคทั้งการพูดและการเขียน
19. ใช้ภาษาไทยในการพูดและการเขียน แสดงความคิดเห็นได้ตามจุดมุ่งหมาย และใช้ภาษาอย่างสุภาพ สื่อสารได้ตรงตามจุดประสงค์ โดยคิดไตร่ตรองและลำดับความคิดก่อนพูดและเขียน
20. ใช้ภาษาในการพูดและเขียน ด้วยการใช้อ้อยคำที่สุภาพสร้างสรรค์และมีคุณธรรมสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน
21. ใช้คำราชาศัพท์ คำสุภาพ และคำศัพท์ทางวิชาการ และเทคโนโลยีได้ถูกต้องตามความหมายและหลักการใช้
22. อธิบายลักษณะชั้นลักษณะของกาพย์ยานี กาพย์ฉบัง กาพย์สุรางคนางค์ กลอนสุภาพ และโคลงสี่สุภาพได้ถูกต้อง และแต่งคำประพันธ์ประเภทกลอนสุภาพได้ถูกต้อง
23. รวบรวมเพลงพื้นบ้านในท้องถิ่น ด้วยการร้อง เล่น และศึกษาในรูปโครงการ
24. การใช้ทักษะทางภาษาและเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาความรู้ และพัฒนาอาชีพ
25. รวบรวม และจัดหมวดหมู่ภาษาที่เป็นทางการ กึ่งทางการ และไม่เป็นทางการ เปรียบเทียบความหมายของการใช้ภาษาที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ ในรูปของการอภิปรายและการรายงาน
26. ใช้ภาษาพูด และภาษาเขียนอย่างสุภาพ และใช้กิริยาท่าทางในการพูดเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ
27. อ่านวรรณคดีและวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้น บทความ สารคดี บันทึก นวนิยาย พงศาวดาร เพลงพื้นบ้าน และใช้หลักการพิจารณาวรรณคดีและวรรณกรรม พิจารณาคุณค่าทางด้านวรรณศิลป์ เนื้อเรื่อง สังคม และนำข้อคิดไปใช้ในชีวิตจริง ด้วยการอภิปราย หรือเขียนเป็นบทความ แสดงความคิดเห็น

28. อ่านกวีนิพนธ์ประเภทกลอน กลอนบทละคร กาพย์ โคร่ง และใช้หลักการพินิจวรรณคดี ด้านศิลป์ เนื้อเรื่อง สังคม และนำข้อคิดไปใช้ในชีวิตจริง ด้วยการพูดหรือเขียน เล่าเรื่องแสดงความ คิดเห็นเขียนบทความ หรือเขียนข้อสังเกตการดำเนินชีวิตจากข้อคิดในวรรณคดีหรือวรรณกรรม

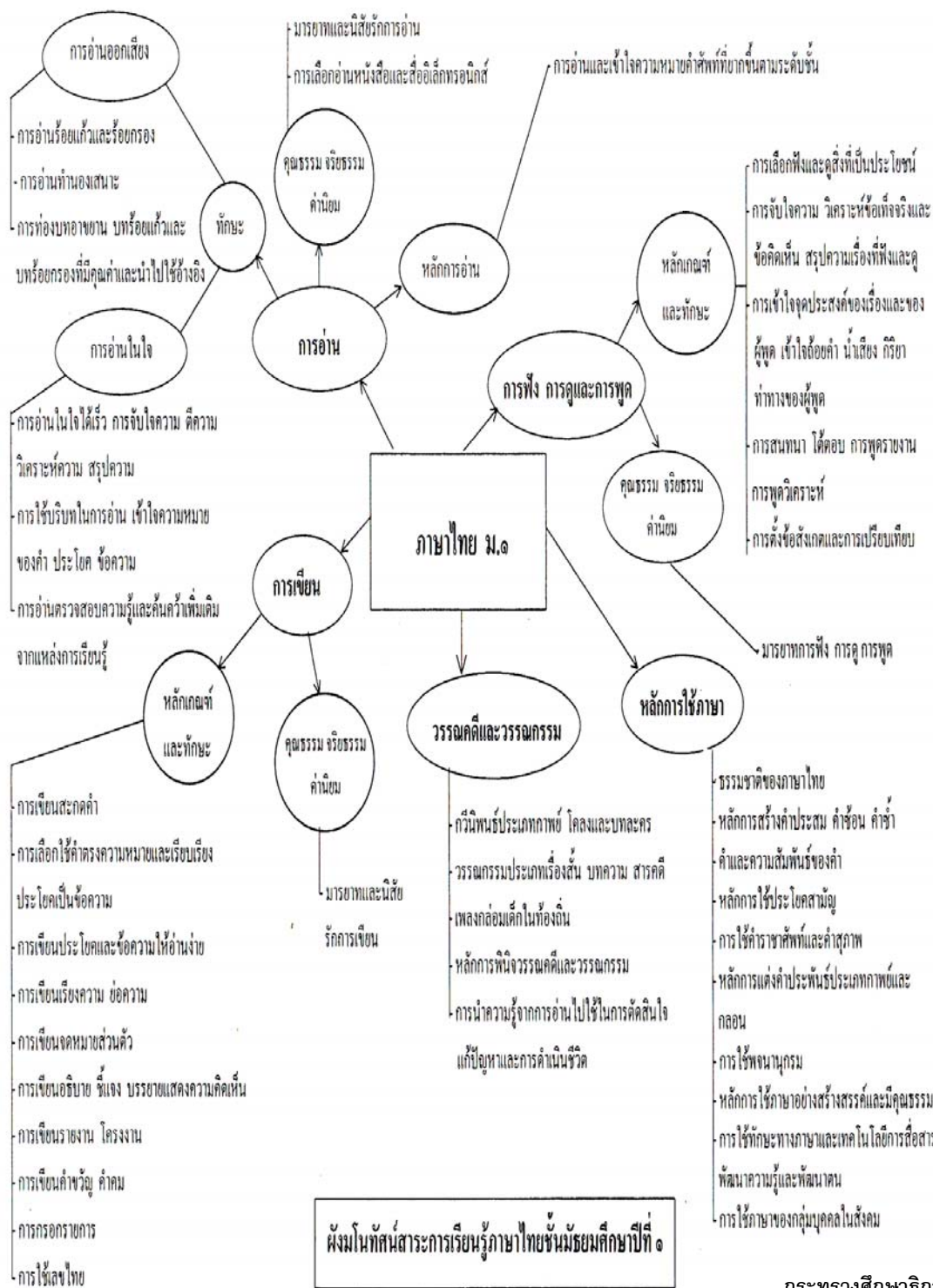
3.2 สารการเรียนรู้

การอ่านในใจและการอ่านออกเสียงเรื่องราวที่เป็นคำอธิบาย คำบรรยาย บทพรรณนา และ เรื่องราวที่เป็นทั้งร้อยแก้ว และร้อยกรอง การอ่านทำนองเสนาะที่เป็นบทร้อยกรอง ถูกต้องตามลักษณะ คำประพันธ์การเข้าใจความหมายของคำ การตีความ แปลความถ้อยคำ และสำนวนโวหาร การจับ ใจความสำคัญ และใจความรองของเรื่องที่อ่าน การใช้แหล่งความรู้พัฒนาทักษะการอ่าน การแสดง ความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์ การท่องจำบทร้อยกรองที่มีคุณค่า การใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์เล่าเรื่อง การเลือกอ่านหนังสือ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตามความสนใจ มีมารยาทการอ่าน และมีนิสัยรักการอ่าน

การเขียนถ่ายทอด ความรู้ ความคิดจากการอ่าน การเขียนเรียงความ จากจินตนาการ ย่อ ความ เขียนอธิบาย เขียนชี้แจง ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น เขียนรายงาน จดหมายกิจธุระ คำขวัญ คำคม โฆษณา คติพจน์ เขียนสะกุดคำ การกรอกรายการ และโครงการงาน ใช้แผนภาพความคิดพัฒนางานเขียน มีมารยาทการเขียน นิสัยรักการเขียน การศึกษาค้นคว้า การบันทึกรวบรวมข้อมูลนำไปใช้อ้างอิงในการ เขียน และแต่งคำประพันธ์ ประเภทกาพย์ยานี กาพย์ฉบัง กาพย์ฉบัง กาพย์สุรางคนางค์ และกลอน สุภาพ

การฟัง การดู และการพูดอย่างมีสมรรถภาพ การจับใจความสำคัญ ใจความรองจาก เรื่องราว เหตุการณ์ ความรู้ การพูดเสนอความรู้ ความคิด การพูดเชิญชวน พูดอวยพร พูดรายงาน พูด วิเคราะห์ แสดงทรรศนะ การประเมิน สนทนาโต้ตอบ และแนะนำตนเอง โดยใช้ภาษาถูกต้องตาม หลักการพูด การมีมารยาท การฟัง การดู และการพูด

ธรรมชาติของภาษาไทย ได้แก่คำมูล คำประสม คำซ้ำ คำซ้อน คำสมาส ประโยคสามัญ ประโยคความรวม และประโยคความซ้อน การใช้ภาษาแสดงความคิดและการสร้างความเข้าใจ การ โน้มน้าวใจ การใช้ภาษาแสดงความรู้ การระดมความคิด การประชุม การใช้คำราชาศัพท์ คำสุภาพ คำศัพท์ทางวิชาการและเทคโนโลยี ระดับภาษาที่เป็นทางการ และมาเป็นทางการ การใช้ภาษาพูด และภาษาเขียนตามหลักการใช้ภาษา การใช้ภาษาตามกลุ่มสาระ การเรียนรู้อื่นๆ ในการพูด และการ เขียนรายงาน การใช้พจนานุกรม การใช้ตัวเลขไทย การใช้บทร้อยกรอง ประเภทกาพย์ กลอน และโครง การศึกษาและรวบรวมวรรณคดีและวรรณกรรมพงศาวดาร เพลงพื้นบ้านในท้องถิ่น

ภาพประกอบ 13 ผังมโนทัศน์สาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้น ม. 1

3.3 มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น

มาตรฐานการเรียนรู้เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มภาษาไทย ประกอบด้วย

สาระที่ 1: การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1: ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาและวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2: การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1: ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3: การฟัง การดูและการพูด

มาตรฐาน ท 3.1: สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

สาระที่ 4: หลักการใช้ภาษา

มาตรฐาน ท 4.1: เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

มาตรฐาน ท 4.2: สามารถใช้ภาษาแสวงหาความรู้ เสริมสร้างลักษณะนิสัย บุคลิกภาพ และความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม อักษรศิลป์ สังกศมูลและชีวิตประจำวัน

สาระที่ 5: วรรณคดี และวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1: เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทย อย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

สาระการเรียนรู้ สาระที่เป็นองค์ความรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยประกอบด้วย

สาระที่ 1 การอ่าน

สาระที่ 2 การเขียน

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1: ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาและวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ม. 1-3

1. สามารถอ่านอย่างมีสมรรถภาพ และอ่านได้เร็วยิ่งขึ้น เข้าใจวงคำศัพท์กว้างขึ้น เข้าใจสำนวนและโวหาร การบรรยาย การพรรณนา อธิบาย อุปมา และสวาท สามารถใช้บริบทการอ่าน สร้างความเข้าใจการอ่าน และใช้แหล่งความรู้พัฒนาประสบการณ์และความรู้กว้างขวางขึ้น

2. สามารถแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์ เรื่องที่อ่าน ประเมินค่าทั้งข้อดีและข้อด้อย อย่างมีเหตุผล โดยใช้แผนภาพความคิด และกระบวนการคิด วิเคราะห์อย่างหลากหลาย พัฒนาการอ่านสามารถเล่าเรื่อง ย่อเรื่อง ถ่ายทอดความรู้ ความคิดจากการอ่านไปใช้เป็นประโยชน์การดำเนินชีวิต ใช้การอ่านเป็นการตรวจสอบความรู้

3. สามารถอ่านในใจ อ่านออกเสียง ตามลักษณะคำประพันธ์ที่หลากหลาย วิเคราะห์คุณค่าทางภาษา เนื้อหา สังคม จำบทประพันธ์ที่มีคุณค่านำไปใช้อ้างอิงได้

4. เลือกอ่านหนังสือ สื่อสารสนเทศ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ อย่างกว้างขวาง เพื่อพัฒนาตนด้านความรู้ การทำงาน มีมารยาทการอ่าน นิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2: การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1: ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น

1. สามารถเขียนเรียงความ ย่อความ เขียนอธิบาย ชี้แจง แสดงความคิดเห็น แสดงการโต้แย้ง เขียนรายงาน และเขียนเชิงสร้างสรรค์ รวมทั้งใช้กระบวนการเขียนพัฒนางานเขียน

2. มีมารยาทการเขียน และนิสัยรักการเขียนและการค้นคว้า รู้จักเลือกการใช้ภาษา เรียบเรียงข้อความได้อย่างประณีต สนใจการศึกษา ค้นคว้า รวบรวม บันทึกข้อมูล นำวิธีการของแผนภาพความคิด จัดลำดับและพัฒนางานเขียนตามขั้นตอนในการนำเสนอในรูปแบบของงานเขียนประเภทต่างๆ

สาระที่ 3: การฟัง การดูและการพูด

มาตรฐาน ท 3.1: สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น

1. สามารถสรุปความ จำประเด็นสำคัญ วิเคราะห์หิวินิจฉัย ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และ จุดประสงค์ของเรื่องที่ฟัง และดู สังเกต การใช้น้ำเสียง กิริยาท่าทาง การใช้ถ้อยคำของผู้พูด และสามารถแสดงทัศนะจากการฟัง และดูสื่อรูปแบบต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณ
2. สามารถพูดนำเสนอความรู้ ความคิด การวิเคราะห์ การประเมินเรื่องราวต่างๆ พูดเชิญชวน อวยพร และพูดในโอกาสต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม มีเหตุผล ใช้ภาษาถูกต้อง ชัดเจน นำฟัง ตาม หลักการพูด มีมารยาท การฟัง การดู และการพูด

สาระที่ 4: หลักการใช้ภาษา

มาตรฐาน ท 4.1: เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของ ภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น

1. เข้าใจการสร้างคำไทย ตามหลักเกณฑ์ของภาษา
2. สามารถใช้ประโยคสามัญ และประโยคซับซ้อน ในการสื่อสารได้ชัดเจนและสละสลวย
3. สามารถใช้ภาษาแสดงความคิดเห็น สร้างความเข้าใจ โน้มน้าวใจ ปฏิเสธ เจรจ่าต่อรอง ด้วยภาษาและกิริยาท่าทางที่สุภาพ ใช้คำราชาศัพท์ได้ถูกต้อง ตามฐานะของบุคคล คิดไตร่ตรองและ ลำดับความคิดก่อนพูดและเขียน
4. เข้าใจธรรมชาติของภาษา การนำคำภาษาต่างประเทศมาใช้ในภาษาไทย ทำให้ ภาษาไทยมีวงคำศัพท์ เพิ่มขึ้น ตามความเจริญทางวิชาการและเทคโนโลยี
5. สามารถแต่งบทร้อยกรองประเภทกาพย์ กลอน และโคลง โดยแสดงความคิดเชิง สร้างสรรค์
6. สามารถร้อง เล่น หรือถ่ายทอดเพลงพื้นบ้าน และบทกล่อมเด็กในท้องถิ่นอย่างเห็นคุณค่า

มาตรฐาน ท 4.2: สามารถใช้ภาษาแสวงหาความรู้ เสริมสร้างลักษณะนิสัยบุคลิกภาพ และความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม อาชีพ สังคม และชีวิตประจำวัน

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น

1. สามารถใช้ทักษะทางภาษาในการแสวงหาความรู้ ระดมความคิด การประชุม การวิเคราะห์ การประเมิน การทำงาน และใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร พัฒนาความรู้ แลใช้ในชีวิิตประจำวัน
2. เข้าใจระดับของภาษาที่ใช้ไม่เป็นทางการ และใช้ภาษาพูดและภาษาเขียนได้ถูกต้องตามหลักของภาษา ใช้ภาษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ในการพัฒนาความรู้เห็นคุณค่าการใช้ตัวเลขไทย
3. ใช้ภาษาอย่างสร้างสรรค์ เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และพัฒนาบุคลิกภาพสอดคล้องกับขนบธรรมเนียม ประเพณี และประเพณี และวัฒนธรรม ยกย่องผู้ใช้ภาษาไทย อย่างมีคุณธรรม และวัฒนธรรม เข้าใจภาษาของกลุ่มบุคคลในวงการต่างๆในสังคม

สาระที่5: วรรณคดี และวรรณกรรม

มตรฐาน ท 5.1: เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิจาร์ณัวรรณคดี และวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิิตจริง

จากความหมายของการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานสรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนภาษาไทย ครูผู้สอนต้องเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

กูด (Good. 1959: 195) ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า หมายถึง การเข้าถึงความรู้ (Knowledge – Attained) การพัฒนาทักษะในการเรียน ซึ่งอาจพิจารณาจากคะแนนที่ได้จากงานที่ครูมอบหมายให้ หรือทั้งสองอย่าง

ไอแซงค์; และมิล (Eysenk; & Meili. 1972: 6) ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ว่า หมายถึง ขนาดของความสำเร็จที่ได้จากการทำงานที่ต้องอาศัยความพยายามอย่างมากซึ่งเป็นผลมาจากการกระทำที่ต้องอาศัยความสามารถทั้งทางร่างกายและสติปัญญา ดังนั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จึงเป็นขนาดของความสำเร็จ ที่ได้จากการเรียน โดยอาศัยความสามารถเฉพาะตัว ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาจได้มาจากกระบวนการที่ต้องอาศัยการทดสอบ เช่น การสังเกต หรือการตรวจการบ้าน หรืออาจได้ในรูปเกรดของโรงเรียนซึ่งต้องอาศัยกระบวนการที่ซับซ้อนและระยะเวลาานพอสมควร หรืออาจได้ด้วยการวัดแบบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั่วไป

กรมวิชาการ (2515: 4) ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง

1. ความรู้ที่ได้รับหรือทักษะที่เจริญขึ้นโดยการเรียนวิชาต่างๆ ในโรงเรียนตามปกติโดยพิจารณาจากคะแนนสอบหรือผลงานของครูที่กำหนดให้ทำ หรือทั้งสองอย่าง

2. ผล หรืองานที่นักเรียนได้จากการเรียนวิชาสามัญ เช่น คณิตศาสตร์ ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ ซึ่งตรงกันข้ามกับทักษะที่ได้จากวิชาการฝีมือและพลศึกษา

ชวาล แพรัตกุล (2516: 15) ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสำเร็จในด้านความรู้ ทักษะ และสมรรถภาพด้านต่างๆ ของสมอง นั่นคือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนควรไปประกอบด้วยสิ่งสำคัญอย่างน้อยสามสิ่ง ความรู้ ทักษะ และสมรรถภาพของสมองด้านต่างๆ

จากความหมายดังกล่าวพอสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถในด้านความรู้ และทักษะในด้านการเรียน โดยปกติจะพิจารณาจากคะแนนสอบหรือผลงานที่ทำหรือทั้งสองอย่าง

บลูม (Bloom. 1976) ได้กล่าวว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นตัวแปรตัวหนึ่งที่บ่งชี้คุณภาพของนักเรียน ทำให้นักการศึกษาให้ความสนใจเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไข ให้เกิดสภาพที่เอื้ออำนวยต่อสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนอย่างดีที่สุด

บลูม (Bloom. 1976: 167-169) พบว่าองค์ประกอบทางด้านสติปัญญาที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมี 3 ตัวแปร คือ 1) ตัวแปรด้านพุทธิพิสัย ได้แก่ ความถนัดและพื้นฐานความรู้เดิมของนักเรียน 2) ตัวแปรด้านจิตพิสัย ได้แก่ ความสนใจและเจตคติต่อวิชาที่เรียน การยอมรับความสามารถ และบุคลิกภาพ 3) คุณภาพการสอน ได้แก่ การได้รับคำแนะนำ การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน การเสริมแรง การแก้ไขข้อผิดพลาด และการรู้ผลสะท้อนกลับ

คลอสเมียร์ (Klausmeir. 1961: 27-33) กล่าวว่าสภาพแวดล้อมทางบ้าน สภาพแวดล้อมทางโรงเรียน และการศึกษาส่วนตัวของนักเรียน มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับโคลแมน (Coleman, 1966: 6) พบว่า พื้นฐานและสภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียนเป็นตัวแปรสำคัญที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

คาน (Khan. 1969: 216-221) พบว่าองค์ประกอบด้านจิตพิสัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ เจตคติต่อครู ความสนใจวิชาการ นิสัยทางการเรียน ความวิตกกังวล และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

กมล สูดประเสริฐ (2520: 32-35) กล่าวว่า ในการประเมินคุณภาพทางการศึกษานั้นอาจประเมินได้จากความสำเร็จในการเรียนหรือจากคะแนนผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน

อนาสตาซี (Anastasi. 1965: 187) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบทางด้านสติปัญญาและด้านที่ไม่ใช่สติปัญญา

4.2 งานวิจัยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในประเทศ

ทศพล สังข์ทิตนุ (2533: 53) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางบ้าน และสภาพแวดล้อมทางโรงเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เขตการศึกษา 10 ผลการวิจัยพบว่า สภาพแวดล้อมทางบ้านและสภาพแวดล้อมทางโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 องค์ประกอบด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว สภาพที่อยู่อาศัย การส่งเสริมการเรียนภายในครอบครัว คุณภาพการสอนของครู บรรยากาศในชั้นเรียน และกิจกรรมนอกชั้นเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ชูศรี เกิดศิลป์ (2532: 47 - 48) ได้ศึกษาองค์ประกอบเกี่ยวกับการเรียนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ทั้งด้านการใช้ภาษาและวรรณคดีของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตจังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับอิทธิพลทางตรงมากที่สุด คือความถนัดทางการเรียน ส่วนอิทธิพลรองลงมาคือ เวลาที่ใช้ในการเรียน และความรู้พื้นฐานเดิม ตามลำดับ ส่วนคุณภาพการสอนของครู มโนภาพเกี่ยวกับตนเองและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นอิทธิพลทางอ้อม

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับอิทธิพลทางตรงจากความถนัดทางการเรียน เวลาที่ใช้ในการเรียนและความรู้พื้นฐานเดิม ส่วนองค์ประกอบอื่นๆ ได้แก่ คุณภาพการสอนของครู มโนภาพเกี่ยวกับตนเองและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นอิทธิพลทางอ้อม

มิญช์มนัส วรรณมรินทร์ (2544: 47-48) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลในรูปแบบที่เป็นสาเหตุทางตรงอย่างเดี่ยวต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ได้แก่ ความรู้พื้นฐานเดิม และรูปแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วม ตัวแปรที่มีอิทธิพลในรูปแบบที่เป็นสาเหตุทางตรงและทางอ้อม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ได้แก่ ความถนัดทางภาษา และเจตคติต่อวิชาภาษาไทย และตัวแปรที่มีอิทธิพลในรูปแบบที่เป็นสาเหตุทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ได้แก่ คุณภาพการสอนของครู มโนภาพเกี่ยวกับตนเอง ความตั้งใจเรียน ความเอาใจใส่ของผู้ปกครองและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

อุดมลักษณ์ ช้อยหิรัญ (2531: 68) ทำการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการใช้แบบฝึกกับใช้กิจกรรมตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า

ผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สรุปได้ว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเพื่อน เวลาที่ใช้ในการเรียน พฤติกรรมการสอน สภาพแวดล้อมในชั้นเรียน การรับข่าวสารจากสื่อมวลชน สภาพแวดล้อมทางบ้านมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

4.3 งานวิจัยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างประเทศ

ลอเรย์ (Lawrey. 1978: 817-A) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะกับนักเรียนระดับ 1 – ระดับ 3 จำนวน 87 คน พบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกโดยใช้แบบฝึกทักษะมีคะแนนทดสอบหลังการทำแบบฝึกมากกว่าคะแนนการทดสอบก่อนทำแบบฝึก

มิทเชล (Mitchell. 1980: 1329-A) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ของการสอนการเขียนสะกดคำ 3 แบบ คือ กลุ่มที่ 1 ใช้พจนานุกรม กลุ่มที่ 2 ใช้กิจกรรมการเขียนเรื่อง กลุ่มที่ 3 ใช้พจนานุกรมและกิจกรรมการเขียนเรื่อง และมีกลุ่มควบคุมอีกกลุ่มหนึ่ง ผลการศึกษาพบว่า ทั้ง 3 กลุ่ม การเขียนสะกดคำ ได้ดีกว่ากลุ่มควบคุม แต่ในเรื่องความคิดสร้างสรรค์ทางการเขียน และการเขียนสะกดคำของกลุ่มทั้ง 3 กลุ่มไม่แตกต่างกัน

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ที่กล่าวมานี้ สรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ด้านการเขียนของนักเรียนจะสูงขึ้นหรือต่ำลงนั้น ขึ้นอยู่กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและอุปกรณ์การสอนที่ต่างกัน ซึ่งจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ด้านการเขียนของนักเรียน ครูผู้สอนจึงต้องใช้ดุลยพินิจจากการเรียนรู้และประสบการณ์ที่สั่งสมมาตัดสินใจว่า จะใช้อุปกรณ์ใดๆหรือจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างไรถึงจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ด้านการเขียน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การดำเนินการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยเรื่องชนิดของคำ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยดำเนินการดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนวัดเขียนเขต จังหวัดปทุมธานี มีจำนวนห้องเรียนทั้งหมด 5 ห้องเรียน รวมนักเรียนทั้งสิ้น 250 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเขียนเขต จังหวัดปทุมธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 โดยใช้วิธีการสุ่มห้อง จำนวน 2 ห้อง จากจำนวนทั้งหมด 5 ห้อง ด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) ได้นักเรียนจำนวน 100 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ

1. กลุ่มทดลอง จำนวน 50 คน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์
2. กลุ่มควบคุม จำนวน 50 คน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู

เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นเนื้อหาหลักภาษาไทยเรื่องชนิดของคำ ได้แก่ คำนาม คำสรรพนาม คำกริยา คำวิเศษณ์ คำบุพบท คำสันธาน และ คำอุทาน

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 ใช้ระยะเวลาในการดำเนินการทดลองกลุ่มละ 20 คาบ คาบละ 50 นาที สัปดาห์ละ 4 คาบ รวม 5 สัปดาห์

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แผนการจัดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์
2. แผนการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่องชนิดของคำ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้และหาคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้สำหรับกลุ่มทดลอง

ผู้วิจัยสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยดำเนินตามขั้นตอนการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตร คำอธิบายรายวิชา และขอบข่ายเนื้อหาวิชาภาษาไทย ท 101 ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) เพื่อกำหนดจุดประสงค์และขอบข่ายเนื้อหา

2. กำหนดเนื้อหา ซึ่งผู้วิจัยคัดเลือกมาจากหนังสือหลักภาษาไทยเรื่องชนิดของคำ ได้แก่ คำนาม คำสรรพนาม คำกริยา คำวิเศษณ์ คำบุพบท คำสันธาน และคำอุทาน

3. สร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์ คือ

3.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์ มีทั้งหมด 7 แผน โดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยใช้ผังมโนทัศน์ และกำหนดขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ครูบอกชื่อเรื่องที่กำหนดให้นักเรียนอ่าน และสนทนาเกี่ยวกับชื่อเรื่อง เพื่อสร้างความสนใจและโยงประสบการณ์เดิมของนักเรียนกับเรื่องที่อ่าน ครูเขียนประสบการณ์ของนักเรียนแต่ละคนเป็นคำมโนทัศน์ แล้วเขียนเชื่อมโยงเป็นผังมโนทัศน์

ขั้นที่ 2 นักเรียนศึกษาไปความรู้เรื่อง ผังมโนทัศน์

ขั้นที่ 3 นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน อ่านเนื้อเรื่องที่ละตอน สรุปสาระสำคัญ และรายละเอียดของเรื่องจากคำถาม เช่น เรื่องนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร ใจความสำคัญในแต่ละย่อหน้าคืออะไร มีข้อความใดสนับสนุนบ้าง แล้วเขียนเป็นคำมโนทัศน์ จากนั้นนำคำมโนทัศน์มาจัดประเภทและลำดับ เขียนเป็นผังมโนทัศน์ ตัวแทนกลุ่มอธิบายผังมโนทัศน์ที่เขียนขึ้น ครูเสนอแนะเพิ่มเติม

ขั้นที่ 4 นักเรียนศึกษาไปความรู้เรื่องชนิดของคำ และอรรถลักษณะของเรื่อง

ขั้นที่ 5 นักเรียนทบทวนความรู้ร่วมกันโดยใช้ผังมโนทัศน์ และอภิปรายอรรถลักษณะของเรื่องที่ได้อ่านแล้ว

ขั้นที่ 6 นักเรียนคิดโครงเรื่องที่จะเขียนโดยแบ่งกลุ่มกลุ่มละ 5 คน ระดมความคิดเขียนเป็นคำมโนทัศน์

ขั้นที่ 7 นักเรียนแต่ละกลุ่มจัดประเภทและลำดับของคำมโนทัศน์เขียนเป็นผังมโนทัศน์ ครูตรวจแก้ไข นักเรียนนำไปปรับปรุง

ขั้นที่ 8 นักเรียนแต่ละกลุ่มเขียนชนิดของคำจากผังมโนทัศน์โครงเรื่อง โดยใช้วรรคลักษณะเดียวกับเรื่องที่ย่าน แต่ละกลุ่มนำเสนอผลงาน ครูและนักเรียนร่วมกันพิจารณาแก้ไขถ้อยคำสำนวน

ขั้นที่ 9 นักเรียนแต่ละคนเขียนเรื่องใหม่โดยทำผังมโนทัศน์ แล้วนำไปเขียนเรื่องโดยใช้วรรคลักษณะเดิม

4. นำแผนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เสนอกรรมการผู้ควบคุมสารนิพนธ์ เพื่อตรวจความถูกต้องเนื้อหาและโครงสร้างของผังมโนทัศน์แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

5. นำแผนการสอนที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้กับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเขียนเขต จำนวน 50 คนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาข้อบกพร่องด้านการศึกษาสื่อความหมาย ระยะเวลาที่เหมาะสมของขั้นตอนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ ที่ใช้ในการสอน

6. นำข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไข ก่อนนำไปใช้จริง

แผนการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู

1. แผนการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู มีทั้งหมด 7 แผน โดยผู้วิจัยศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ตามการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนวัดเขียนเขตโดยมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ดังนี้

ขั้นที่ 1 สร้างความสนใจ

ครูสนทนาซักถามหรือใช้สื่อต่างๆ กระตุ้นความสนใจของนักเรียน

ขั้นที่ 2 แจ่มจุดประสงค์การเรียนรู้

ครูแจ้งให้นักเรียนทราบว่าเมื่ออ่านเรื่องแล้วต้องจับใจความสำคัญและเขียนสรุปความจากเรื่องที่อ่านได้

ขั้นที่ 3 ให้แนวทางการเรียนรู้

ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่องการจับใจความสำคัญและการเขียนชนิดของคำจากนั้นครูและนักเรียนช่วยกันสรุป โดยชี้แนวทางในกาค้นหาสาระสำคัญของเรื่องและการเขียน

ขั้นที่ 4 ให้นำเนื้อหาแก่นักเรียน

ครูและนักเรียนอ่านเรื่องแล้วสนทนาซักถามและเขียนสรุปสาระสำคัญของเรื่อง

ขั้นที่ 5 ส่งเสริมความแม่นยำ

นักเรียนวางแผนการเขียนชนิดของคำ

ขั้นที่ 6 การประเมิน

สังเกตพฤติกรรมขณะเรียน และตรวจผลงาน

2. นำแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 2 แบบ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญสาขาการสอนภาษาไทย 3 ท่าน ได้แก่ ผศ. สุมานิน รุ่งเรืองธรรม ผศ. ขจรศรี ชาติกานนท์ และ อาจารย์ดุชนีย์ กลิ่นเกษร ตรวจสอบความถูกต้อง แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
3. นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและโครงสร้าง โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย จำนวน 3 ท่าน
4. นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้กับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเขียนเขต จำนวน 50 คนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาข้อบกพร่องด้านการสื่อความหมาย ระยะเวลาที่เหมาะสมของขั้นตอนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมต่าง ๆ ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้
5. นำข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้จริง

การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่องชนิดของคำ

การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ภาษาไทยเรื่องชนิดของคำ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา วิชาภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 3 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง จุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา และแบบเรียนหลักภาษาไทย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบ
2. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบทดสอบ และเทคนิคการวิเคราะห์ข้อสอบ จากหนังสือการวัดผลการศึกษาของ อนันต์ ศรีโสภา (2525) และหนังสือเทคนิคการเขียน ข้อทดสอบของ ชวาล แพรัตกุล (2522) เพื่อสร้างแบบทดสอบปรนัยเลือกตอบจำนวน 50 ข้อ
3. นำแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 50 ข้อนำไปใช้ให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบเพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยคำนวณหาค่าตรงความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบ เลือกข้อสอบที่มีค่าความเที่ยงตรงมากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ไว้ 40 ข้อ
4. นำแบบทดสอบที่ได้รับการแก้ไขปรับปรุง ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเขียนเขต จังหวัดปทุมธานี จำนวน 100 คน เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ

5. นำผลการสอบของนักเรียนจำนวน 100 คน มาตรวจให้คะแนนโดยข้อที่ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิด ไม่ตอบ หรือตอบมากกว่า 1 ตัวเลือก ให้คะแนน 0 จากนั้นนำมาวิเคราะห์ความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ในแต่ละข้อ คัดเลือกข้อสอบที่มีระดับความยากง่ายระหว่าง .20 ถึง .80 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป

6. นำแบบทดสอบที่คัดเลือกไว้จำนวน 40 ข้อ ไปหาค่าความเชื่อมั่น กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเขียนเขต จังหวัดปทุมธานี จำนวน 100 คน โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2536: 168)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบแผนการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ผู้วิจัยใช้แผนการวิจัยแบบ Randomized Control Group Pretest-Posttest Design (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2536: 216) ซึ่งมีลักษณะการทดลองดังนี้

ตาราง 1 แบบแผนการทดลอง

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
E_R	T_1	X_1	T_2
C_R	T_1	X_2	T_2

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

E	แทน	กลุ่มทดลอง
C	แทน	กลุ่มควบคุม
R	แทน	การกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่ม
T_1	แทน	การสอบก่อนที่จะจัดกระทำการทดลอง
T_2	แทน	การสอบหลังจากจัดกระทำการทดลอง
X_1	แทน	การจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์
X_2	แทน	การจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองดังต่อไปนี้

การทดลองตามแบบแผนการวิจัย Randomized Control Group Pretest-Posttest Design ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ทดสอบก่อนการเรียน (Pretest) กับนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่องชนิดของคำ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว

2. ดำเนินการทดลอง โดยผู้วิจัยทำการสอนทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองด้วยตนเอง ใช้เนื้อหาเดียวกัน คือ เรื่องชนิดของคำ ได้แก่ คำนาม คำสรรพนาม คำกริยา คำวิเศษณ์ คำสันธาน คำอุทาน และคำบุพบท จำนวน 20 คาบเท่ากัน และใช้เวลาสอนสัปดาห์ละ 4 คาบ คาบละ 50 นาที เป็นเวลา 5 สัปดาห์ ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ดังต่อไปนี้

กลุ่มทดลอง ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์

กลุ่มควบคุม ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู

3. เมื่อทดลองครบ 20 คาบแล้ว ทำการทดสอบหลังการทดลอง (Posttest) กับนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่องชนิดของคำฉบับเดียวกันกับที่ใช้ในการสอบก่อนการทดลอง

4. ตรวจสอบแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่องชนิดของคำ แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติ เพื่อทดสอบสมมติฐาน

4. การจัดการกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่องชนิดของคำ ระหว่างกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์ประกอบการจัดการเรียนรู้ กับกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู โดยใช้ t-test for Independent Sample

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่องชนิดของคำ ภายในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลอง โดยใช้ t-test for Dependent Sample

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำผลการทดลองมาวิเคราะห์ ด้วยวิธีการทางสถิติดังนี้

1. สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยคำนวณจากสูตร ดังนี้

1.1 หาค่าเฉลี่ย (Mean) คำนวณจากสูตร (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540:137)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
	\sum	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

1.2 หาค่าความแปรปรวนของคะแนน จากสูตร (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540:142)

$$S^2 = \frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}$$

เมื่อ	S^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนน
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมกำลังสองของคะแนน
	n	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

2. สถิติในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ในแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านเรื่อง โดยคำนวณจากสูตร ต่อไปนี้ (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2527: 69)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับ จุดประสงค์การเรียนรู้
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 หาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านภาษาไทย โดยใช้เทคนิค 27% จากตาราง จุง เตห์ ฟาน (Chung The Fan. 1952: 1-32)

2.3 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540:123)

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ	r_{tt}	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
	n	แทน	จำนวนข้อของแบบทดสอบ
	p	แทน	สัดส่วนของผู้ทำถูกในข้อหนึ่ง ๆ = $\frac{\text{จำนวนคนที่ทำถูก}}{\text{จำนวนคนทั้งหมด}}$
	q	แทน	สัดส่วนของผู้ทำผิดในข้อหนึ่ง ๆ หรือคือ $1-p$
	S_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของแบบทดสอบทั้งฉบับ

3. สถิติที่ใช้ตรวจสอบสมมติฐาน

3.1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยเรื่องชนิดของคำของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยใช้ t-test for Independent Sample ตามสมมติฐานในข้อ 1 (ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. 2539: 100-104) จากสูตร

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\left\{ \frac{(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \right\} \left\{ \frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right\}}}$$

$$df = n_1 + n_2 - 2$$

เมื่อ	\bar{X}_1	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
	\bar{X}_2	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 2
	n_1	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
	n_2	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 2
	S_1^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
	S_2^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 2
	t	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณาแจกแจงแบบที

3.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่องชนิดของคำ ที่ได้จากการสอบก่อนการเรียนกับหลังการเรียน ภายในกลุ่มเดียวกัน โดยใช้ t-test for Dependent Sample ตามสมมติฐานในข้อ 2 ข้อ 3 (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ 2539: 104-106) จากสูตร

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}}$$

df = n - 1

เมื่อ	t	แทน	ค่าที่ใช้ในการพิจารณาของการแจกแจงแบบที
	D	แทน	ความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่
	n	แทน	จำนวนคู่ของคะแนนจากการทดสอบครั้งแรกและครั้งหลัง
	$\sum D$	แทน	ผลรวมของความแตกต่างจากการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง
	$\sum D^2$	แทน	ผลรวมกำลังสองของความแตกต่างจากการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง
	df	แทน	ค่าความเป็นอิสระ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการอ่านผลวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
SD	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
$\sum D$	แทน	คะแนนรวมของผลต่างของคะแนนการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
$\sum D^2$	แทน	คะแนนรวมของผลต่างของคะแนนการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนยกกำลังสอง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาในการแจกแจงแบบที (t – distribution)
p	แทน	ค่าความน่าจะเป็นของค่าสถิติที่ใช้ทดสอบ
*	แทน	ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
กลุ่มทดลอง	แทน	นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์
กลุ่มควบคุม	แทน	นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่องชนิดของคำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์กับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู
2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่องชนิดของคำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์ ก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง
3. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่องชนิดของคำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู ก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่องชนิดของคำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์กับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู โดยวิธีการทางสถิติ t-test for Independent Samples ผลปรากฏดังตาราง 2

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่องชนิดของคำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์กับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู

การจัดการเรียนรู้	n	\bar{X}	SD	t	p
ผังมโนทัศน์	50	28.56	5.64	3.87*	.000
คู่มือครู	50	24.56	4.64		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อทำการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์กับนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครูมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่องชนิดของคำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์ ก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง โดยวิธีการทางสถิติ t-test for Dependent Samples ผลปรากฏดังตาราง 3

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่องชนิดของคำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์

ผลการทดสอบ	n	\bar{X}	SD	$\sum D$	$\sum D^2$	t	p
ก่อนทดลอง	50	16.18	3.87	619	9815	13.21*	.000
หลังทดลอง	50	28.56	5.64				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อทำการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์ พบว่า หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่องชนิดของคำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู ก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง โดยวิธีการทางสถิติ t-test for Dependent Samples ผลปรากฏดังตาราง 4

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่องชนิดของคำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู

ผลการทดสอบ	n	\bar{X}	SD	$\sum D$	$\sum D^2$	t	p
ก่อนทดลอง	50	13.94	3.51				
หลังทดลอง	50	24.56	4.64	531	6955	14.49*	.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อทำการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู พบว่า หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครูนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่องชนิดของคำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์กับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่องชนิดของคำ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์กับนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่องชนิดของคำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์ ก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่องชนิดของคำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู ก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง

สมมุติฐานในการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่องชนิดของคำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์กับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครูแตกต่างกัน
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่องชนิดของคำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์ ก่อนการทดลองกับหลังการทดลองแตกต่างกัน
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่องชนิดของคำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู ก่อนการทดลองกับหลังการทดลองแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเขียนเขต จังหวัดปทุมธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 มีจำนวนห้องเรียนทั้งหมด 5 ห้องเรียน รวมนักเรียนทั้งสิ้น 250 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเขียนเขต จังหวัดปทุมธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 โดยใช้วิธีการสุ่มห้อง จำนวน 2 ห้อง จากจำนวนทั้งหมด 5 ห้อง ด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) ได้นักเรียนจำนวน 100 คน

กลุ่มทดลอง จำนวน 50 คน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์

กลุ่มควบคุม จำนวน 50 คน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการสอนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์ ซึ่งผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญและนำไปทดลองใช้พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขแล้ว
2. แผนการสอนกลุ่มควบคุม โดยการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครูของสถานศึกษา ซึ่งผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญและนำไปทดลองใช้พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไข
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยให้ครอบคลุมดังนี้ ด้านความรู้ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้และการวิเคราะห์ เป็นปรนัย เลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ มีค่าความยากง่าย .23 ถึง .78 ค่าอำนาจจำแนก .20 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .83

วิธีดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 ใช้เวลาทดลอง กลุ่มละ 20 คาบ คาบละ 50 นาที สัปดาห์ละ 4 คาบ โดยดำเนินการทดลองตามขั้นตอนดังนี้

1. ประมุขนิเทศนักเรียนเพื่อทำความเข้าใจกับนักเรียนถึงวิธีการเรียน บทบาทของนักเรียน เป้าหมายการเรียนและวิธีการประเมินผลการเรียน
2. ทดสอบก่อนเรียนกับนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำ
3. ดำเนินการทดลอง โดยสอนกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม โดยใช้เนื้อหาเดียวกัน ใช้เวลาสอนกลุ่มละ 20 คาบเท่ากัน
4. หลังเสร็จสิ้นการทดลองแล้ว ทดสอบหลังการทดลองโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำฉบับเดียวกันกับที่ใช้สอบก่อนทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วิชาภาษาไทยเรื่องชนิดของคำ ระหว่างกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์ประกอบการจัดการเรียนรู้ กับกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู โดยใช้ t-test for Independent Sample

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วิชาภาษาไทยเรื่องชนิดของคำ ภายในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลอง โดยใช้ t-test for Dependent Sample

สรุปผลการวิจัย

1. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์ กับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ผังมโนทัศน์มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์ หลังการเรียนสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู หลังการเรียนสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่องชนิดของคำ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเขียนเขต ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์กับนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครูผลการศึกษารายตามลำดับสมมติฐานได้ดังนี้

1. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์กับนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครูมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน

จากผลการทดลองพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์กับนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมไพลักษณ์ อุนสุวรรณ์ (2545: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านและความสามารถทางการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ผังมโนทัศน์กับการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เป็นผลเนื่องมาจาก

การสอนภาษาไทยเรื่องชนิดของคำโดยใช้ผังมโนทัศน์ เป็นการสอนที่ฝึกให้นักเรียนใช้ทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ จำแนกเรื่องต่างๆ เมื่อผู้วิจัยนำผังมโนทัศน์ มาจัดเป็นกิจกรรมการเรียน

การสอน นักเรียนวิเคราะห์คำจากบทอ่าน รวมทั้งศึกษาเรื่องชนิดของคำจากใบความรู้ ครูมีหน้าที่ให้คำปรึกษาชี้แจง นักเรียนผ่านกระบวนการระดมสมองแล้วสรุปเป็นผังมโนทัศน์ โดยมีการอภิปรายจัดประเภทผังมโนทัศน์ ซึ่งการเชื่อมโยงมโนทัศน์ต่างๆ ที่สัมพันธ์กันเป็นลำดับ ทำให้เกิดโครงสร้างของความรู้เรื่องชนิดของคำทั้งทางด้านความหมายประเภทย่อยชนิดของคำและการนำไปใช้อย่างเป็นรูปธรรม นักเรียนจึงเกิดการเรียนรู้และเข้าใจเรื่องชนิดของคำดีขึ้นสอดคล้องกับ สมาน ลอยฟ้า (2549: 9) ที่กล่าวว่า การสร้างมโนทัศน์เป็นวิธีที่แสดงให้เห็นถึงโครงสร้างและความสัมพันธ์ของเรื่องทีอ่านโดยนำเสนอในเชิงกราฟฟิก ซึ่งวิธีนี้จะช่วยให้ความคิดของนักเรียนต่อสิ่งที่ได้เรียนรู้มีความชัดเจนมากขึ้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้การเรียนวิชาภาษาไทยเรื่องชนิดของคำของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์แตกต่างจากนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์ ก่อนการทดลองกับหลังการทดลองแตกต่างกัน

จากผลการทดลองพบว่า หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เป็นผลเนื่องมาจาก การสอนวิชาภาษาไทยเรื่องชนิดของคำโดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์นั้นเป็นการฝึกทักษะการคิดแล้ววิเคราะห์จำแนกชนิดของคำจากบทอ่านที่ศึกษาเชื่อมโยงเป็นมโนทัศน์หลักคือลักษณะของคำแต่ละชนิดแล้วสรุปเป็นความคิดรวบยอดของคำแต่ละประเภท ทั้งยังฝึกวิเคราะห์ลักษณะย่อยของคำตามชนิดและหน้าที่ในประโยคอีกด้วย ผลจากการวิเคราะห์จนเกิดเป็นความคิดรวบยอดนี้เองทำให้นักเรียนเข้าใจสาระการเรียนรู้ดีขึ้น ดังที่โนแวก; และโกวิน (Novak; & Gowin. 1984: 17) กล่าวว่าไว้ว่าผังมโนทัศน์เป็นการดึงความคิดให้ปรากฏออกมาเป็นมโนทัศน์ต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับอัญชลี ตนานนท์ (2536: 46) ที่กล่าวว่า การถ่ายทอดมโนทัศน์เป็นการถ่ายทอดความคิดความเข้าใจเรื่องใดเรื่องหนึ่งออกมาในลักษณะที่เป็นรูปธรรม

เหตุผลดังกล่าวนี้เป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์หลังการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์สูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู ก่อนการทดลองกับหลังการทดลองแตกต่างกัน

จากผลการทดลองพบว่าหลังจากนักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั่นคือคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนก่อนการทดลองต่ำกว่าหลังการทดลองที่เป็นเช่นนี้เพราะแผนการสอนตามคู่มือครูได้จัดสร้างอย่างเป็นระบบและพัฒนาต่อเนื่องสม่ำเสมอโดยสถานศึกษา รวมทั้งการจัดสาระ

การเรียนรู้และการจัดกิจกรรมสนองต่อศักยภาพของนักเรียน นักเรียนมีโอกาสร่วมกิจกรรม อภิปรายกลุ่ม ฝึกวิเคราะห์คำและสรุปความรู้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ หลังจากที่นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ผู้วิจัยได้สอดแทรกเนื้อหาในบทเรียนตลอดเวลา ทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนดีขึ้น เมื่อสิ้นสุดการทดลองผู้วิจัย ได้ทำการทดสอบอีกครั้ง โดยใช้ข้อสอบชุดเดิม ปรากฏว่านักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมพร อรุณพราหมณ์ (2539: 81) ที่เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการเรียนกับการสอนตามคู่มือครูพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามคู่มือครูหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองและสอดคล้องกับ ศศิวิมล เณียงนิตย์ (2543:64) ที่เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูลกับการสอนตามคู่มือครู ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามคู่มือครูหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงสรุปได้ว่าขั้นตอนการสอนและกิจกรรมในคู่มือครูเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครูหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะที่อาจเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและการทำวิจัย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

การสอนเขียนผังมโนทัศน์ ควรเริ่มให้แนวทางการเขียน จากเรื่องที่มีความหลากหลายและมีเนื้อหาเข้าใจง่าย จากนั้นจึงเพิ่มเนื้อหาให้มากขึ้น เพื่อพัฒนาความเข้าใจลักษณะของผังมโนทัศน์และวิธีเขียนผังมโนทัศน์

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ควรศึกษาผลการใช้ผังมโนทัศน์กับตัวแปรอื่น ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ ความสนใจในการเรียน และการนำไปใช้ศึกษาผลการสอนกับนักเรียนในระดับชั้นที่สูงขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมล การกุศล. (2529). *ทักษะความรู้ทางภาษา*. พิษณุโลก: ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.
- ก่อ สวัสดิพานิชย์; และนาฏเฉลียว สุมาวงศ์. (2506). *วิชาซีพครุ ตอน 3: จิตวิทยา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กองวิจัยทางการศึกษา. (2542). *คู่มือครู แนวการจัดการทำแผนการสอนศักยภาพโครงการทดลอง พัฒนาศักยภาพของเด็กไทย*. กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์.
- จันทิมา พรหมโชติกุล. (2526). *การเขียนข้อสอบวิชาภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จันทิมา พรหมโชติกุล; และสุนันท์ ศลโกสม. (2535). *เอกสารการสอนชุดวิชาการวัดผลและประเมินผล กลุ่มวิชาเฉพาะ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ชวาล แพร้วตุล. (2513). *คู่มือในการสอนแบบทดสอบมาตรฐานชุดภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 7*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- นวลจิตต์ ชาวเกียรติพงศ์. (2537, ตุลาคม- ธันวาคม). *ความคิดรวบยอดกับการเรียนการสอน, วารสารพัฒนาหลักสูตร*. 14(119): 55-60
- นวลสกุล พวงบุษบา. (2545). *การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เรื่องการจำแนกคำใน ภาษาไทย วิชาภาษาไทย. ปริญญาโท กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา)*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- โนแวก โจเซฟ ดี; และโกวิน ดี บ็อบ. (2534). *ศิลปะการเรียนรู้ = Learning How To Learn*. สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ แปลและจัดพิมพ์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- บันลือ พฤกษ์วัน. (2534). *มิติใหม่ในการสอนอ่าน*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2527). *การทดสอบแบบอิงเกณฑ์: แนวคิดและวิธีการ*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์
- ณงค์ ทองปาน. (2526). *การสร้างหนังสือสำหรับเด็ก: เอกสารนิเทศการศึกษา ฉบับที่ 250*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาพัฒนาตำราและเอกสารวิชาการหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู
- ผาณิต เพชรจำรัส. (2529). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเจตคติต่อวิชาภาษาไทยเพื่อกิจวัตร และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยการสอนแบบซินดิเคทกับการสอนตามคู่มือครู. ปริญญาโท กศ.ม. (การมัธยมศึกษา)*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สำนักการทดสอบการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ภัทราภรณ์ พิทักษ์ธรรม. (2543). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์และเจตคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้กิจกรรมสร้างแผนภูมิโน้ตส์กับการสอนตามคู่มือครู*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มนมนัส สุดลิ้น. (2543). *การศึกษาค้นคว้าผลสัมฤทธิ์ทางวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดวิเคราะห์วิจารณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ประกอบการเขียนผังมโนคติ*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มนัส บุญประกอบ. (2524 , กันยายน). แผนภูมิโน้ตส์กับการสร้างเสริม สุข จี ปลูก. *วารสารบัณฑิตศึกษา*. 3 (3): 47-54.
- . (2533, มิถุนายน). ยุทธศาสตร์ใหม่ทางการศึกษา: แผนภูมิโน้ตส์. *สสวท*. 69(6): 19-28.
- . (2534, มกราคม). นวัตกรรมการสอน: วิธีใหม่สู่การเขียนเรียงความ. *วารสาร มศว ปทุมวัน*. 16(6): 149-156.
- . (ม.ป.ป.). *แผนภูมิโน้ตส์มีค่าเพียงใด ?*. (เอกสารประกอบการสอน). กรุงเทพฯ: ม.ป.พ. อัดสำเนา.
- มานิต บุญประเสริฐ. (2526, มิถุนายน). พัฒนาการอ่าน. *วารสารการอ่าน*. 12(5): 1-3.
- มหิศร นันทโลหิต. (2550) . *การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านและความสามารถในการเขียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ผังมโน้ตส์กับการสอนแบบปกติ*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. (2536). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ
- วัฒนา บุญจับ. (2541). *ศาสตร์แห่งการใช้ภาษา*. กรุงเทพฯ: มิตรสยาม
- วาสนา เกตุภาค. (ม.ป.ป.). *การเขียน*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2532 , มีนาคม). *การเขียนการสอนความคิดรวบยอดและหลักการ*. *วารสารการวิจัยทางการศึกษา*. 19(3): 18-32.

- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2537). กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน: ภาคปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: สุริยาสาสน์.
- . (2543). *ปฏิรูปการเรียนรู้: ผู้เรียนสำคัญที่สุด สูตรสำเร็จหรือกระบวนการ, ร่วมคิด ร่วมเขียน ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด*. กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2524). *หลักหารสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: เรียนอักษร.
- วิฑูรย์ ตั้งพงษ์. (2536). *ผลของการใช้กิจกรรมผังความสัมพันธ์ของความหมายที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ภาษาอังกฤษ). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- วิไลพร ธนสุวรรณ. (2543). *การพัฒนากิจกรรมผังมโนทัศน์เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การมัธยมศึกษา). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- วิไลวรรณ ศรีศรีชนะมา. (2537, เมษายน-มิถุนายน). แนวคิดบางประการเกี่ยวกับความคิดรวบยอด. *สารพัฒนาหลักสูตร*. 13(117): 49.
- วีณา วิสเพ็ญ. (2525). *เอกสารประกอบการเรียนการสอนภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. มหาสารคาม: ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ มหาสารคาม.
- ศรีจันทร์ พันธุ์พานิช. (2538). *การเขียน*. กรุงเทพฯ: ภาคหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน.
- ศรีรัตน์ เจริญจันทร์. (2536). *การอ่านและการสร้างนิสัยรักการอ่าน*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ศิริพร ลิ้มตระการ. (2534). *เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ศิริพร ทฤเครือ. (2544). *ผลการเรียนแบบเครื่องมือโดยใช้ผังมโนทัศน์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศูนย์พัฒนาหลักสูตร, กรมวิชาการ. (2536). *สรุปการใช้หลักสูตรวิชาภาษาไทยและการประเมินคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนาหลักสูตร, กรมวิชาการ.
- . (2525). *คู่มือครูกรมวิชาการ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.

- ศูนย์พัฒนาหลักสูตร, กรมวิชาการ. (2543). การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา กรมศาสนา.
- สนม ครูทเมือง. (2539). การสอนทักษะการใช้ภาษาไทย: การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน. พิษณุโลก: ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.
- สมบัติ จำปาเงิน; และสำเนียง มณีกาญจน์. (2531). หลักการอ่าน. กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์.
- สำนักงานทดสอบทางการศึกษา. (2524). รายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษานักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2540. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สมาน ลอยฟ้า. (2542, พฤษภาคม). การจัดบันทึกด้วยการใช้แผนที่มโนทัศน์. *บรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์ มช.* 17(2): 1-9.
- สุนันท์ ศลโกสุม. (2526). รูปแบบการสอนและปัญหาของการสอนภาษาไทยของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาตอนต้น รายงานการวิจัยประกอบการศึกษารายวิชาหลักสูตร 773. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุนี สอนตระกูล. (2535). การพัฒนาระบบการเรียนการสอนแบบจัดกรอบมโนทัศน์สำหรับวิชา ชีววิทยา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. *ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา)*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุนีย์ เหมะประสิทธิ์. (2543, มกราคม-เมษายน). ผังการวิเคราะห์เนื้อหา. *วิชาการศึกษาศาสตร์*. 1(2): 49-50.
- สุภัทรา อักษรานุเคราะห์. (2532). การสอนทักษะทางภาษาและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: มัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุมาลี จันทรชลอ. (2533). ผลการฝึกทักษะการรู้คิดต่อการคิดรวบยอด. *ปริญญาานิพนธ์ กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร)*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- หทัยรัช รั้งสุวรรณ. (2539). ผลการสอนโดยใช้แผนที่มโนมติที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา วิทยาศาสตร์กายภาพด้านมโนมติ และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. *ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (วิทยาศาสตร์ศึกษา)*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อัญชลี ตานานนท์; และคณะ. (2542). รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนาแผนการสอนเพื่อเสริมสร้าง ทักษะการคิดในหลักสูตรโรงเรียนมัธยมศึกษา. เชียงใหม่: ภาควิชามัธยมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- อัญชลี ตนานนท์. (2535, ตุลาคม - 2536, กันยายน). ฟังมโนคติสัมพันธ์กับการพัฒนาความคิด, *ศึกษาศาสตร์*. 17(2) – 18 (1): 45-52.
- อำไพ ลัดคนอนุสรณ์. (2545). การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านและความสามารถทางการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ผังมโนทัศน์กับการสอนตามคู่มือครู. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อัมพร อรุณพรหมณ์. (2539). เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการเรียนกับการสอนตามคู่มือครู. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- Ault, Charist R. (2535, October). Concept Mapping as a Study Strategy in Earth Science. *Journal of College Science Teaching*. 15(5): 38-44
- Bodolus, J.E. (1987, March). The Use of Concept Mapping Strategy to Facilitate Meaningful Learning for Nith Grade Student in Science. *Dissertation Abstracts International*. 477(3): 3387-A
- Brennan, Carol Ann. (1996, November). Concept Mapping: An Effective Instructional Strategy in Science with Kinderaten Student. *Dissertation Abstracts International*. 57(4): 1965-A.
- Cliburn, Joseph W. (1987, December). Helping Student Understand Physiology Interaction: A concept Mapping Activity. *The American Biology Teacher*. 49(12): 426-427.
- Eysenck: H.J.; & R. Meili. (1972) *Encyclopedia Psychology Vol 1*. London: Search Press.
- Heinze-Fry; & J.D. Novak. (1990, July). Concept Mapping Brings Long-Terms Movement Toward Meaningful. *Learning Science Education*. 74 (7): 481-482
- Novak, Josweph D.; & Gowin, D. Bob. (1984). *Learning How to Learn*. London: Cambridge University Press.
- Sturm, Janet M. (1996). *Effect of Hand – Drawn and Computer – Generated Concept Mapping on Expository Writing and Writing Attitudes of Middle Level Student with Learning and Reading Disabilities*. Dissertation. Ph.D. (Special Education). Lincoln: Graduate School. The University of Nebraska. Photocopy.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- การจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์
- เอกสารประกอบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์
- การจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู
- เอกสารประกอบการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู

แผนการสอนกลุ่มทดลองโดยใช้ผังมโนทัศน์ แผนการสอนที่ 1

วิชา	ภาษาไทย	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
เรื่อง	คำนาม	เวลา 3 คาบ

สาระสำคัญ

“นาม“ เป็นคำภาษาดี แปลว่า ชื่อ ในที่นี้เป็นคำที่แสดงความหมายถึงบุคคล สัตว์ สิ่งของ สภาพอาการและลักษณะ ทั้งนี้รวมสิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถจำแนกและอธิบายชนิดของคำได้
2. นักเรียนสามารถขีดเส้นใต้คำนามและบอกชนิดของคำนามได้
3. นักเรียนสามารถสังเคราะห์ประโยคจากคำนามที่กำหนดให้ได้
4. นักเรียนสามารถนำชนิดของคำนามจากเนื้อเรื่องมาเขียนเป็นผังมโนทัศน์ได้

เนื้อหา คำนาม

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

คาบที่ 1

ขั้นที่ 1

1.1 นักเรียนศึกษาเนื้อหาเรื่องกระต่ายกลับใจแล้วจำแนกชนิดของคำนามออกไปให้ชัดเจนว่ามีคำอะไรบ้างและแตกต่างกันอย่างไร

1.2 นักเรียนและครูช่วยกัน เขียนเป็นผังมโนทัศน์และจัดลำดับของมโนทัศน์ต่างๆบนกระดาน ครูเขียนเชื่อมโยงเป็นผังมโนทัศน์ให้นักเรียนดู

ขั้นที่ 2

2.1 นักเรียนแบ่งกลุ่มย่อยกลุ่มละ 5 คน อภิปราย เรื่องลักษณะของผังมโนทัศน์โดยศึกษาจากใบความรู้และปรึกษาครู

2.2 นักเรียนทำแบบฝึกหัดขีดเส้นใต้หาคำสามัญนามและวิสามัญนามจากประโยค

2.3 นักเรียนตรวจสอบคำตอบจากบัตรเฉลยในชุดกิจกรรมและบันทึกคะแนนไว้

คาบที่ 2

ชั้นที่ 3

3.1 ครูทบทวนถึงความแตกต่างระหว่างคำสามัญนามและวิสามัญนามให้เห็นเด่นชัดและการเขียนผังมโนทัศน์

3.2 นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาเรื่องกระต่ายกลับใจและหาคำลักษณนาม สมุหนามและอาการนามโดยนำคำมาเขียนเป็นคำมโนทัศน์จัดประเภทและลำดับคำมโนทัศน์ เขียนเป็นผังมโนทัศน์ลงในใบงานตัวแทนกลุ่มอธิบายผังมโนทัศน์ที่เขียนขึ้น ครูเสนอแนะเพิ่มเติม นักเรียนนำไปปรับปรุงแก้ไข

3.3 นักเรียนตอบคำถามในใบงาน ครูและนักเรียนร่วมอภิปรายคำตอบ

3.4 นักเรียนทบทวนสาระการเรียนรู้และบันทึกเป็นกรบ้าน

คาบที่ 3

ชั้นที่ 4

ตัวแทนกลุ่มคัดเลือกผังมโนทัศน์ที่กลุ่มพิจารณาว่าดีที่สุดถูกต้องที่สุดนำมาเสนอบนป้ายนิเทศน์

ชั้นที่ 5

นักเรียนแต่ละกลุ่มประเมินความถูกต้องของเนื้อหาแต่ละผังมโนทัศน์โดยครูเป็นผู้ชี้แนะชี้แจงข้อผิดพลาด

ชั้นที่ 6

นักเรียนแต่ละกลุ่มระดมความคิดวางโครงเรื่องใหม่ สังเคราะห์ชนิดของคำนาม

ชั้นที่ 7

นักเรียนนำคำนามมาจัดกลุ่มประเภทและเขียนเป็นผังมโนทัศน์

ชั้นที่ 8

นักเรียนเขียนเรื่องจากคำในผังมโนทัศน์โดยใช้สรรถลักษณะจากเรื่องเดิมที่อ่าน

ชั้นที่ 9

นักเรียนสรุปผังมโนทัศน์เรื่องคำนาม

สื่อการเรียนการสอน

1. ใบความรู้เรื่องคำนามและเรื่องกระท่ายกลับใจ
2. ตัวอย่างผังมโนทัศน์
3. ตัวอย่างคำมโนทัศน์หลัก มโนทัศน์รอง มโนทัศน์ย่อย

การวัดและประเมินผล

1. ตรวจใบงาน
2. สังเกตความร่วมมือและความสนใจในการเรียน
3. แบบประเมินพฤติกรรมกลุ่ม
4. แบบทดสอบท้ายกิจกรรม

กระต่ายกลับใจ

ณ ชายป่าร่มครึ้มแห่งหนึ่งมีกระรอกอยู่ครอบครัวหนึ่ง ครอบครัวนี้ชอบทำความดี ชอบช่วยเหลือผู้อื่นเสมอ

“ลูกรัก จงจำไว้ว่าการทำความดีเป็นผลดีต่อเรานะลูก” แม่กระรอกกล่าวก่อนที่ลูกกระรอกจะไปโรงเรียน และข้างๆ บ้านของกระรอกในโพรงไม้ถัดไปมีครอบครัวกระต่ายอาศัยอยู่ครอบครัวหนึ่ง ครอบครัวนี้มีความเฉลียวฉลาดมาก แต่ชอบเอาัดเอาเปรียบสัตว์อื่นๆ อยู่เสมอ พ่อและแม่ของกระต่ายสอนลูกว่า ให้เรียนเก่งๆ เพื่ออนาคตที่ดีก่อนไปโรงเรียนเช่นกัน

ลูกกระรอกและลูกกระต่ายเป็นเพื่อนกัน แต่ลูกกระต่ายมักจะชอบแกล้งลูกกระรอกอยู่เสมอ โดยบอกว่าตนปวดหัว เพื่อที่จะได้ขี่หลังลูกกระรอกไปโรงเรียนเมื่อถึงโรงเรียนลูกกระต่ายไม่เคยขอบใจลูกกระรอกแม้แต่คำเดียว กลับวิ่งหนีไปเล่นกับเพื่อนอย่างสนุกสนาน แต่ลูกกระรอกกลับดีใจที่ได้ช่วยเพื่อนให้ถึงที่หมาย เย็นวันหนึ่งเมื่อลูกกระต่ายกลับถึงบ้านก็เล่าให้พ่อแม่ฟังว่าตนสอบได้ที่หนึ่งอีกตามเคย ส่วนลูกกระรอกสอบได้ที่สุดท้าย

“ลูกกระรอกมันโง่จริงๆ ครับ เมื่อตอนกลับจากโรงเรียนลูกแกล้งบ่นว่าปวดท้อง เขาก็อาสาให้ลูกรขี่หลังมาที่บ้าน” ทั้งพ่อและแม่กระต่ายต่างหัวเราะชอบใจกันอย่างมีความสุข

ส่วนบนต้นไม้ซึ่งเป็นบ้านของกระรอก ลูกกระรอกบอกกับพ่อแม่อย่างเศร้าสร้อยว่าตนเองสอบได้ที่สุดท้าย

“อย่าได้เศร้าไปเลยลูกรักของพ่อ ลำดับที่ไม่ใช่การตัดสินความดีหรือเลว” ผู้เป็นพ่อกล่าวแล้วยิ้มให้กำลังใจลูกกระรอก

วันเวลาผ่านไป เพื่อนๆ ที่โรงเรียนเริ่มไม่อยากจะเล่นกับลูกกระต่ายเพราะชอบอวดความเก่งของตนและเห็นแก่ตัว ในขณะที่เดียวกันลูกกระรอกกลับมีเพื่อนมากขึ้นจนทำให้ลูกกระต่ายน้อยใจและเสียใจ ส่วนลูกกระรอกก็รู้สึกห่วงผลการเรียนของตน เพราะครุหมีเดือนเขาอยู่เสมอว่า หากปลายปีผลการเรียนไม่ดีก็จะต้องซ้ำชั้นอย่างแน่นอน ครุหมีพูดว่า

“ครุว่าเธอเป็นเด็กดีแต่ความดีไม่ใช่คะแนนที่มากนัก ครุหวังว่าเธอคงเข้าใจนะ”

เช้าวันรุ่งขึ้น ลูกกระต่ายและลูกกระรอกก็เดินไปโรงเรียนด้วยกันเหมือนเช่นทุกวัน แต่วันนี้ลูกกระต่ายดูซึมมากไม่ยอมพูดจา ลูกกระรอกเห็นดังนั้นจึงพูดว่า

“วันนี้เธอเป็นอะไร ดูซึมผิดปกติ เธอไม่สบายหรือเปล่า ขี้หลังฉันก็ได้นะ” ลูกกระรอกอาสา

“ไม่ละ” ลูกกระต่ายตอบและพูดต่อไปว่า “ฉันอยากเป็นคนดีอย่างเธอจะได้มีเพื่อนเล่นมากๆ”

“แต่ฉันอยากเรียนเก่งอย่างเธอนะลูกกระต่าย ฉันจะได้ไม่ต้องเรียนซ้ำชั้น” ลูกกระรอกพูด ทั้งสองต่างปรับทุกข์ซึ่งกันและกัน ลูกกระต่ายพูดว่า “ฉันจะสอนวิธีเรียนหนังสือเก่งให้เธอ”

“ฉันจะสอนวิธีการเป็นคนดีเพื่อเป็นการตอบแทนเธอก็แล้วกันนะลูกกระต่าย” ลูกกระรอกพูดอย่างดีใจ

ลูกกระต่ายบอกว่าวิธีการเรียนเก่งคือ การขยันเรียนหนังสือ อ่านหนังสือ ทำการบ้าน ฟังคุณครูอธิบายให้เข้าใจ เมื่อไม่เข้าใจก็ต้องถาม แค่นี้ก็สามารถเรียนเก่งได้แล้ว และลูกกระรอกก็สอนวิธีการเป็นคนดีให้แก่ลูกกระต่าย คือจะต้องมีความซื่อสัตย์ มีความเมตตา มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่เห็นแก่ตัว ไม่เอาวัดเอาเปรียบผู้อื่น แค่นี้ก็สามารถเป็นคนดีได้แล้ว

ตั้งแต่นั้นมา ลูกกระต่ายกับลูกกระรอกก็เป็นเพื่อนกัน ไปโรงเรียนด้วยกันเล่นด้วยกันเสมอ จนกระทั่งวันหนึ่งเกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันขึ้น เมื่อมีลมพายุใหญ่พัดมาตอนที่ทั้งสองออกไปวิ่งเล่นกลางแจ้ง ลูกกระรอกเห็นดังนั้นก็ดึงมือลูกกระต่ายวิ่งไปยังต้นไม้ใหญ่เพื่อหลบพายุ

เมื่อลมพายุสงบลง พ่อแม่กระต่ายออกมาหาลูกกระต่าย แม่กระต่ายร้องไห้คร่ำครวญถึงลูกกระต่าย แม่กระรอกเห็นเช่นนั้นจึงช่วยกันตามหา พบลูกกระรอกและลูกกระต่าย อยู่ใต้ต้นไม้ใหญ่ แม่กระต่ายพูดกับแม่กระรอกว่า

“แต่ก่อนฉันเคยภูมิใจกับความเฉลียวฉลาดของครอบครัว สอนให้ลูกเป็นเด็กเห็นแก่ตัว ตามใจลูกทุกอย่างจนเคยตัว แต่เดี๋ยวนี้ฉันรู้แล้วว่าฉันต้องสอนลูกให้เป็นคนดี เพื่อให้ลูกของฉันมีชีวิตที่สดใส ฟังตนเองได้ ฉันขอขอบใจลูกกระรอกด้วยนะจ๊ะที่จะช่วยชีวิตลูกของฉันไว้”

ลูกกระต่ายรีบบอกพ่อกับแม่ว่า “ลูกกระรอกสอนวิธีการเป็นคนดีให้ลูก ลูกก็สอนวิธีการเรียนหนังสือเก่งให้ลูกกระรอกเป็นการตอบแทน แต่ลูกก็ไม่กล้าบอกแม่ เพราะลูกกลัวพ่อกับแม่จะตีลูก ดุด่าลูก” แม่กระต่ายมองลูกกระต่ายแล้วยิ้มให้อย่างอ่อนโยนแล้วพูดว่า

“ไม่ต้องกลัวหรือลูก ถ้าลูกไม่ผิดแม่จะไม่ตีไม่ดุด่าลูกอีก” แม่กระต่ายพูด

เมื่อทุกสิ่งทุกอย่างลงตัว พ่อ แม่และลูกกระต่าย ลูกกระรอก ก็พากันกลับบ้านแล้วยิ้มให้กันอย่างเป็นสุข

(จันทร์เพ็ญ แสนละเอียด “นิทานแผ่นพับอันดับที่ 15 นิทานจากการประกวดนิทานรางวัลมูลนิธิเด็ก ครั้งที่ 6)

เอกสารประกอบแผนการสอนที่ 1 ใบความรู้เรื่องผังมโนทัศน์

ผังมโนทัศน์ หมายถึง แผนผังที่แสดงความสัมพันธ์อย่างมีลำดับของมโนทัศน์หลัก มโนทัศน์รอง มโนทัศน์ย่อยของเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกัน บางเรื่องอาจมีมโนทัศน์เฉพาะ โดยเขียนในรูปของคำมโนทัศน์ ล้อมรอบด้วยวงกลม วงรี สี่เหลี่ยม หรือรูปเรขาคณิตอื่นๆ และเชื่อมโยงแต่ละมโนทัศน์ด้วยเส้นตรง อาจมีคำเชื่อมกำกับไว้ที่เส้นตามความเหมาะสม

มโนทัศน์หลัก หมายถึง แนวคิดหลักของเรื่อง ซึ่งได้มาจากการอ่านและสรุปเรื่อง บางเรื่องอาจสังเกตได้จากชื่อเรื่อง หรือหัวเรื่อง

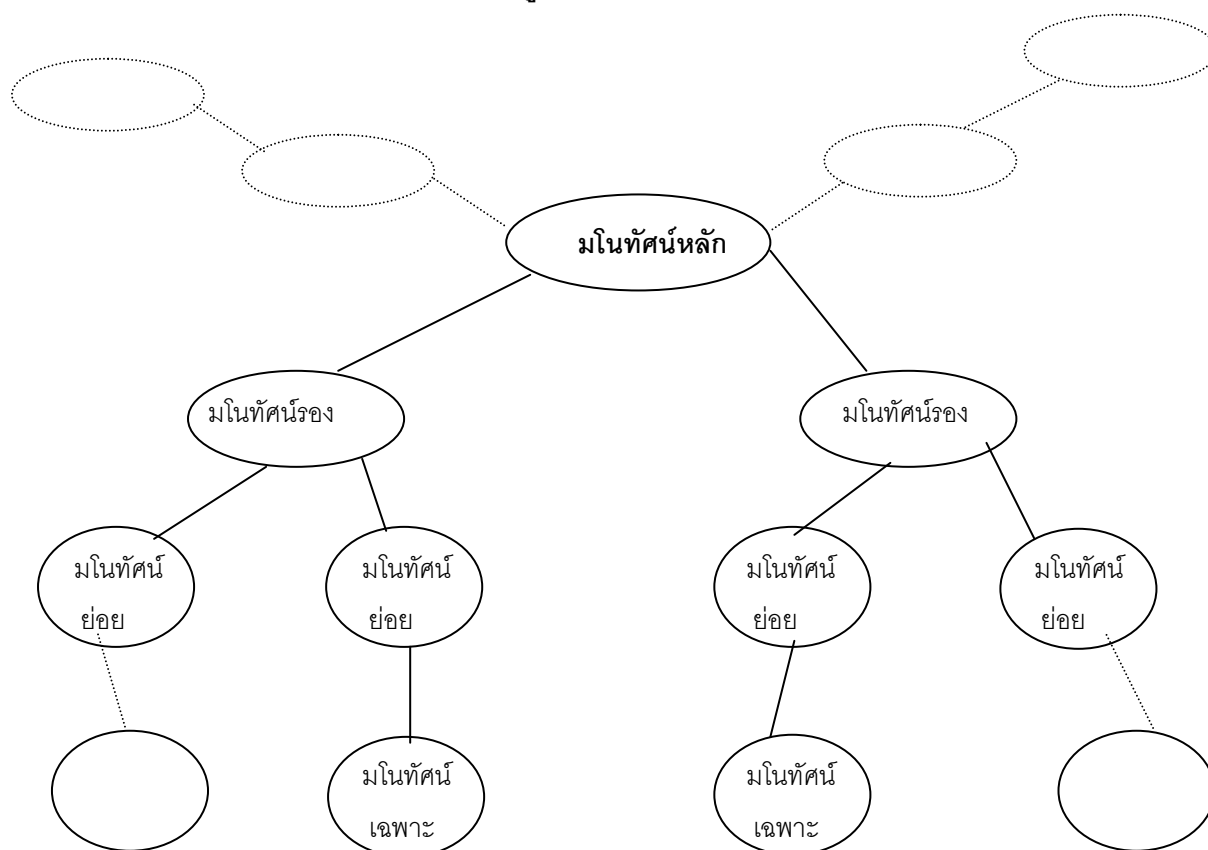
มโนทัศน์รอง หมายถึง ใจความสำคัญที่สนับสนุนแนวคิดหลักของเรื่อง อาจมีใจความสำคัญใจความเดียวหรือหลายใจความก็ได้

มโนทัศน์ย่อย หมายถึง ผลความที่ขยายใจความสำคัญ

มโนทัศน์เฉพาะ หมายถึง รายละเอียดหรือตัวอย่างที่อธิบายใจความรองได้ชัดเจนขึ้น

คำมโนทัศน์ หมายถึง คำ หรือวลีที่เขียนขึ้นจากความคิดรวบยอดที่อ่านสรุปได้จากเนื้อหาที่อ่าน

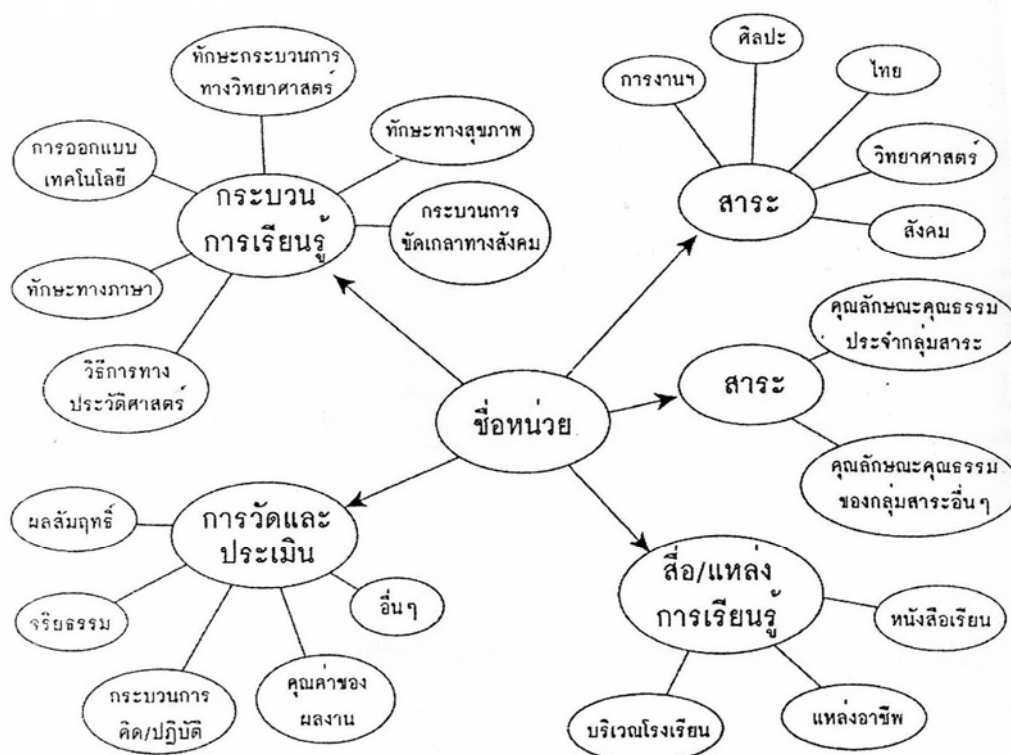
รูปแบบของผังมโนทัศน์

ตัวอย่างแผนภูมิใยแมงมุม

แผนผังรูปแบบนี้ใช้แสดงในการแยกแยะองค์ประกอบต่างๆของข้อมูล (แผนผังแสดงความสัมพันธ์รูปแมงมุม)

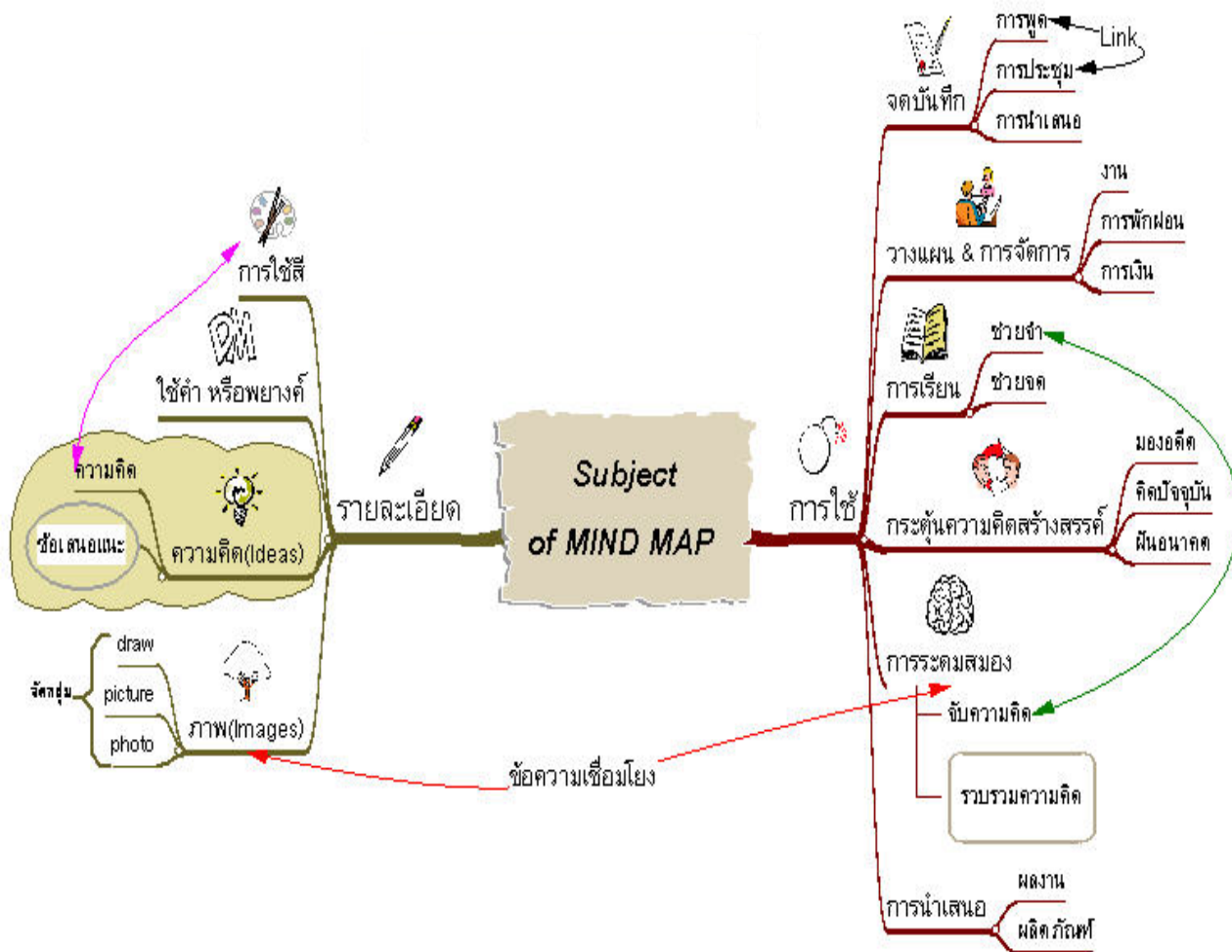
ตัวอย่าง Web Diagram แสดงการวิเคราะห์หัวข้อหลักสูตรเพื่อการออกแบบหน่วยบูรณาการแบบสหวิทยาการ

การนำไปใช้

1. ใช้แสดงการแยกแยะองค์ประกอบหรือส่วนประกอบต่างๆของข้อมูล
2. ใช้จัดระบบ จัดลำดับข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กันตั้งแต่องค์ประกอบหลัก องค์ประกอบรอง องค์ประกอบย่อย หรือตัวอย่างตามลำดับ
3. ใช้สรุปประเด็นหรือรายละเอียดต่างๆที่เกี่ยวข้อง

ตัวอย่าง Mind Map แสดงลักษณะการเขียนแผนที่ความคิด

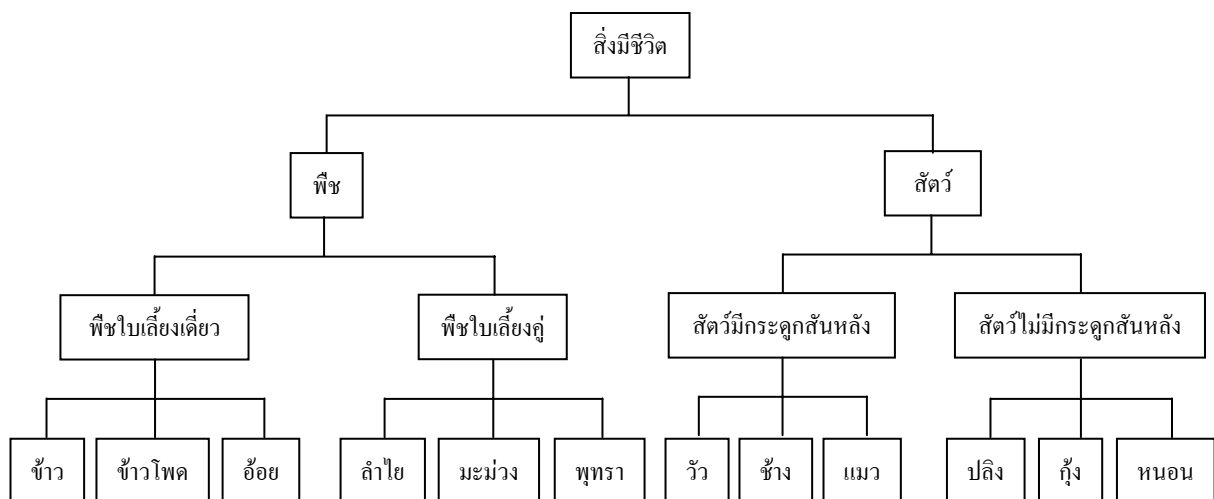
ที่มา : (ธัญญา ผลอนันต์. 2541: 106; อ้างอิงจาก Tony Buzan)

การนำไปใช้

1. ใช้ระดมพลังสมอง
2. ใช้รูปหรือสร้างองค์ความรู้
3. ใช้วิเคราะห์เนื้อหาหรืองานต่างๆ
4. ใช้จัดระบบความคิดและช่วยให้จำได้ดี
5. ใช้นำเสนอข้อมูล

ตัวอย่างผังแสดงความสัมพันธ์แบบโครงสร้างต้นไม้

แผนผังรูปแบบนี้แสดงความสัมพันธ์ของเรื่องที่มีความสำคัญลดหลั่นกันเป็นขั้นๆ หรือบางท่อนอาจเรียกผังแสดงความสัมพันธ์แบบกิ่งไม้ (Branching Map) มีรูปร่างคล้ายแผนภูมิบริหารองค์การ นำเสนอโดยการเขียนชื่อเรื่องไว้ข้างบนหรือตรงกลางแล้วลากเส้นให้เชื่อมโยงกับความคิดรวบยอดอื่นๆ ที่สำคัญรองลงไปตามลำดับ

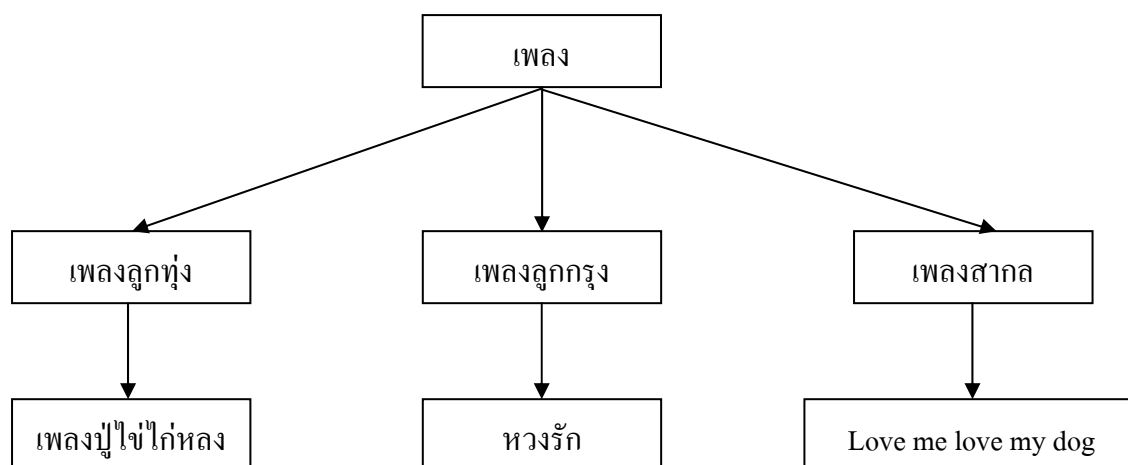

การนำไปใช้

1. ใช้สรุปความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหลัก องค์ประกอบรอง และองค์ประกอบย่อยของแต่ละเรื่อง
2. ใช้นำเสนอโครงสร้างของเรื่องโดยเรียงลำดับความสัมพันธ์ของข้อมูลระบบอย่างเป็นระบบ
3. ใช้เปรียบเทียบข้อมูลหรือจำแนกประเภทข้อมูล
4. ใช้สรุปประเด็นสำคัญของแต่ละเรื่อง

ตัวอย่างผังความสัมพันธ์แบบจำแนกประเภท

ผังรูปแบบนี้เหมาะสมกับข้อเขียนแบบพรรณนาโวหาร จะแสดงถึงความสัมพันธ์ของหัวเรื่อง ตัวอย่าง คุณสมบัติ / คุณลักษณะ โดยหัวเรื่องที่เกี่ยวข้องจะอยู่บนสุด ตัวอย่างและสมบัติหรือรายละเอียดสนับสนุนจะโยงลงมาข้างล่างในหัวเรื่องนั้นๆ

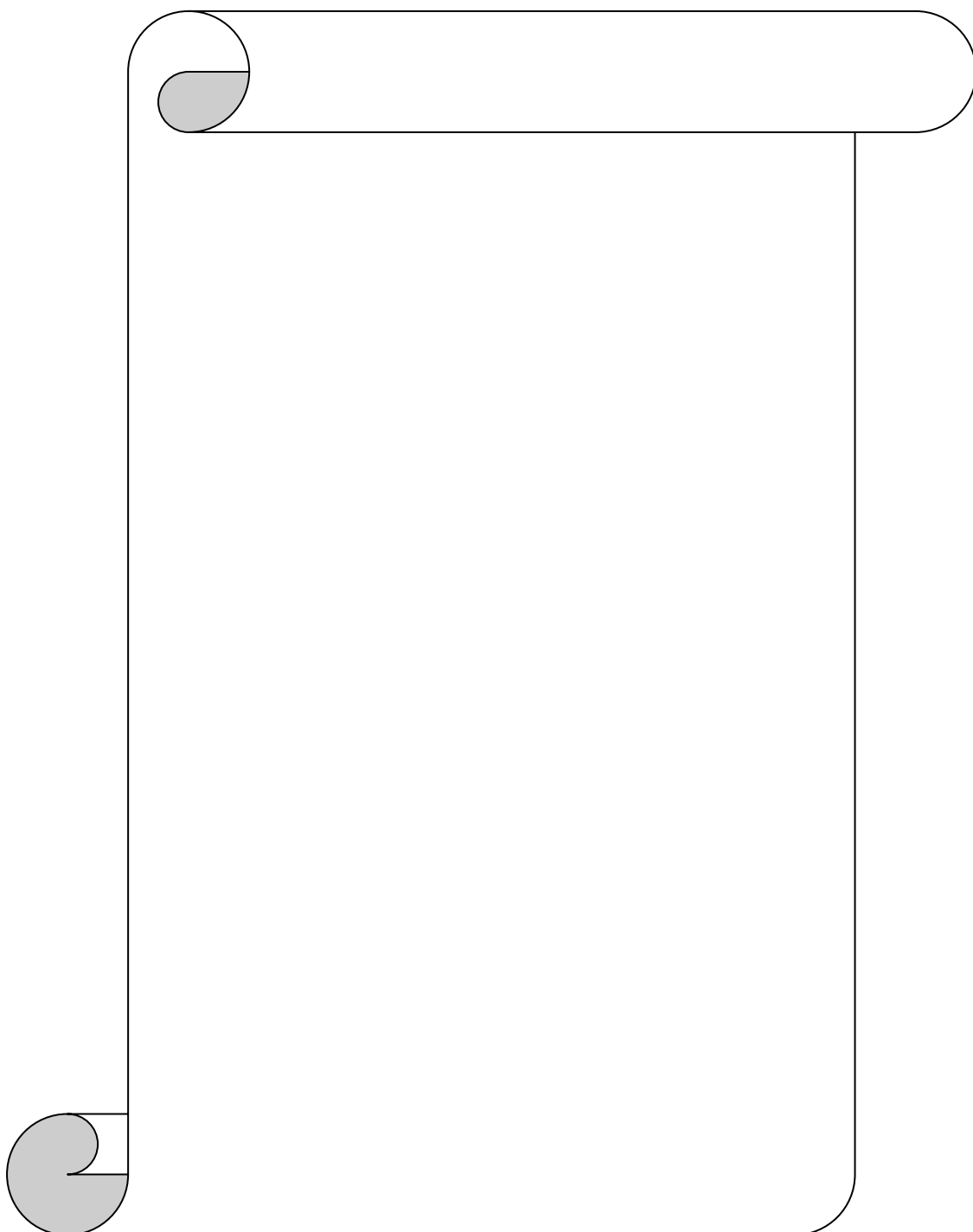
การนำไปใช้

ใช้สำหรับแสดงความสัมพันธ์ของข้อมูลที่เป็นแบบจำแนกประเภทประกอบด้วยหัวเรื่อง ตัวอย่างและรายละเอียดสนับสนุนตามลำดับ ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับแผนผังแสดงความสัมพันธ์แบบโครงสร้างต้นไม้ (Tree Structure)

ใบงานการเขียนผังมโนทัศน์

ชื่อ..... ชั้น..... เลขที่..... กลุ่ม.....

คำชี้แจง นักเรียนหาชนิดของคำนามจากนิทานเรื่องกระต่ายกลับใจต่อไปนี้ แล้วเขียนเป็นผังมโนทัศน์

แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียน

วิชาภาษาไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/.....

เรื่อง.....

ชื่อ-สกุล	ตั้งใจเรียน กระตือรือร้น ในการเรียน			มีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็น			รับฟัง ความคิดเห็น ของเพื่อน			ให้ความร่วมมือ และ ช่วยเหลือกัน			มีความรับผิดชอบ ต่องาน ที่ได้รับมอบหมาย			รวมคะแนน			
	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1		15		

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

กลุ่ม.....

เกณฑ์การประเมิน

คะแนนระดับ 3	หมายถึง	มีพฤติกรรมในระดับสูง
คะแนนระดับ 2	หมายถึง	มีพฤติกรรมในระดับปานกลาง
คะแนนระดับ 1	หมายถึง	มีพฤติกรรมในระดับต่ำ

สรุปผลการประเมิน		
ดีมาก	ดี	ควรปรับปรุง
11 - 15	6 - 10	1 - 5

แผนการสอนกลุ่มการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู แผนการสอนเรื่องที่ 1

วิชาภาษาไทย
เรื่องคำนาม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
เวลา 3 คาบ

สาระสำคัญ

“นาม” เป็นคำภาษาดี แปลว่า ชื่อ ในที่นี้เป็นคำที่แสดงความหมายถึงบุคคล สัตว์ สิ่งของ สภาพอาการและลักษณะ ทั้งนี้รวมสิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถจำแนกได้ว่าคำที่เห็นในประโยคเป็นคำนามชนิดใดและให้เหตุผลประกอบได้
2. นักเรียนสามารถยกตัวอย่างคำนามชนิดต่างๆจากข้อความที่ได้อ่านหรือได้ฟังมาและบอกได้ว่าเป็นคำนามชนิดใดตามจำนวนที่ครูกำหนด
3. นักเรียนสามารถแต่งประโยคใช้คำนามชนิดต่างๆได้ตามที่ครูกำหนด
4. นักเรียนสามารถใช้คำนามทั้ง ๕ ชนิดให้ถูกต้องและเหมาะสมกับลักษณะหน้าที่ของคำ

เนื้อหา คำนาม

กิจกรรมการเรียนการสอน

คาบที่ 1

ขั้นที่ 1 สร้างความสนใจ

ครูถามนักเรียนว่า ใครรู้จักคำนามบ้าง มีกี่ชนิดอะไรบ้าง ฯลฯ

ขั้นที่ 2 แจงจุดประสงค์

นักเรียนฟังคำชี้แจงจากผู้สอนแล้วสามารถตอบคำถามได้

ขั้นที่ 3 ให้แนวทางการเรียนรู้

3.1 ครูนำเรื่องกระต่ายกลบใจมาให้ให้นักเรียนอ่านแล้วแยกชนิดของคำนามออกไปให้ชัดว่ามีอะไรบ้างและแตกต่างกันอย่างไร

3.2 นักเรียนในกลุ่มเดียวกันแข่งขันขีดเส้นใต้หาคำสามานยนามและวิสามานยนามจากประโยคหรือข้อความที่จัดเตรียมไว้ให้

3.3 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปถึงความแตกต่างระหว่างคำสามัญนามและวิสามานยนามให้เห็นเด่นชัด

3.4 ให้นักเรียนเล่นเกมการใช้คำลักษณะนามให้ถูกต้อง โดยให้นักเรียนคนหนึ่งหยิบบัตรคำว่า “ ล้ำ ” ขึ้นมาแล้วให้นักเรียนที่เหลือช่วยกันหารูปภาพให้ตรงกับลักษณะนามของคำว่า ล้ำ เช่น

บัตรคำ	รูปภาพ
ล้ำ	เรือ
หลัง	บ้าน
คัน	รถ
รูป	พระ

ฯลฯ

คาบที่ 2

ชั้นที่ 4 ใ้เนื้อหา

4.1 ครูอธิบายถึงความแตกต่างในการใช้ลักษณะนามกับสมุหนามว่า การใช้ลักษณะนามจะต้องตามหลังคำนามเสมอ เช่น นก ๓ ตัว “ ตัว ” เป็นลักษณะนามของนกส่วนสมุหนามจะต้องนำหน้าคำนาม เช่น ฝูงปลา “ ฝูง ” จะเป็นสมุหนามของคำว่าปลา

4.2 ให้นักเรียนเล่นเกมการใช้คำสมุหนามให้เหมาะสมกับคำนามโดยให้นักเรียนคนหนึ่งหยิบบัตรรูปภาพต่างๆ เช่น รูปทหารหลาย ๆ คน แล้วให้นักเรียนที่เหลือช่วยกันหาบัตรคำที่จะใช้เป็นสมุหนามของรูปทหารหลาย ๆ คน ก็คือ คำว่า “ กอง ”

คาบที่ 3

ชั้นที่ 5 ส่งเสริมความแม่นยำ

5.1 ครูให้นักเรียนสังเกตคำนามที่จะมีคำว่า “ การ ” หรือ “ ความ ” นำหน้าพร้อมกันนั้นทั้งครูและนักเรียนช่วยกันอภิปรายถึงคำนามที่ใช้ “ การ ” หรือ “ ความ ” นำหน้าว่าเป็นคำนามที่เรียกว่า “ อากาณาม ” และมีหลักในการใช้อย่างไร

5.2 นักเรียนเติมคำอากาณามจากบัตรคำที่มีข้อความ หรือ ประโยคสั้น ๆ ที่เว้นช่องว่างในประโยคให้เต็ม ให้ถูกต้องและเหมาะสม เช่น

ชีวิตมนุษย์มีทั้ง.....และความทุกข์ระคนปนกันไป

ฯลฯ

ขั้นที่ 6 ประเมินผล

- 6.1 สังเกตจากความสนใจ และความตั้งใจในการร่วมกิจกรรมของเด็ก
- 6.2 สังเกตจากการตอบคำถาม
- 6.3 สังเกตจากการร่วมอภิปราย
- 6.4 สังเกตจากการทำแบบฝึกหัด

สื่อการเรียนรู้การสอน

1. ใบความรู้เรื่องคำนามและเรื่องกระต่ายกลบใจ
2. บัตรตัวอย่างคำนามชนิดต่างๆ
3. รูปภาพแสดงลักษณะนาม สมุหนาม
4. บัตรรูปภาพแสดงคำลักษณะนาม สมุหนาม

การประเมินผล

- ตรวจใบงาน
- ประเมินพฤติกรรมการกลุ่ม
- แบบทดสอบท้ายกิจกรรม

เอกสารประกอบการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู ใบความรู้เรื่องคำนาม

คำนามทั่วไป (سامานยนาม) คือ คำนามที่ใช้เป็นชื่อทั่วไป โดยไม่เฉพาะ เช่น แม่ นก ไต๋
คำนามเฉพาะ (วิสามานยนาม) คือ คำนามที่กำหนดตั้งขึ้นสำหรับเป็นชื่อเฉพาะของสิ่งนั้น
เช่น ชื่อคน ชื่อสัตว์ ชื่อสถานที่

คำนามรวมหมู่ (สมุหนาม) คือ คำนามที่ใช้เรียกชื่อคน สัตว์ สิ่งของที่อยู่เป็นหมวดหมู่
รวมกัน เช่น ไชหลง (ช้างหลายเชือก) ผึ้งปลา (ปลาหลายตัว) กลุ่ม หมู่ เหล่า กอง พวก คณะ สมาคม
บริษัท ฝูง

คำนามบอกลักษณะ (ลักษณนาม) คือ คำนามที่ใช้บอกลักษณะของคำนั้น เพื่อต้องการ
ให้ทราบว่า คำนามนั้นมีลักษณะอย่างไร คำลักษณนามจะอยู่หลังคำวิเศษณ์ใช้บอกจำนวนนับเสมอ
เช่น คน 1 คน , ดินสอ 9 แท่ง, ชลู่ย 1 เล้า
ข้อสังเกต

- คำสมุหนามจะวางหน้าคำนาม
- คำลักษณนามจะอยู่หลังคำนาม หลังตัวเลข

คำนามบอกอาการ (อาการนาม) คือ คำนามที่เป็นชื่อกริยาอาการของคน สัตว์ และสิ่ง
ต่างๆ อาการนาม หมายถึง คำกริยา หรือ คำวิเศษณ์ จะมีคำว่า การหรือความนำหน้าเสมอ ซึ่งการใช้
คำว่า การและความ มีหลักดังนี้

การ จะใช้นำหน้าคำกริยาที่แสดงในด้านทางกายและวาจา เช่น การนั่ง การนอน
ความ จะใช้นำหน้าคำกริยาที่เกี่ยวกับจิตใจ เช่น ความโกรธ ความโลภ และยังใช้นำหน้าคำ
วิเศษณ์เพื่อบอกลักษณะต่างๆ เช่น ความเร็ว ความดี ความสุข

หมายเหตุ

ถ้า การและความ ไม่ได้นำคำกริยาหรือคำวิเศษณ์จะถือว่าเป็นสามานยนาม เช่น การบ้าน
การคลัง การเมือง ความอาญา ความเพ่ง

แบบฝึกหัดที่ 1

จงบอกชนิดของคำนามที่ขีดเส้นใต้ต่อไปนี้

1. นักกีฬาของโรงเรียนวัดเขียนเขตชนะใจคนดู เป็นคำนามชนิด.....
2. เขาเลี้ยงชะนีไว้ที่บ้าน 2 ตัว เป็นคำนามชนิด.....
3. รัฐบาลยังไม่ประกาศขึ้นราคาน้ำมัน เป็นคำนามชนิด.....
4. ความกตัญญู เป็นเครื่องหมายของคนดี เป็นคำนามชนิด.....
5. พี่ของฉันชอบปลูกกล้วยไม้ เป็นคำนามชนิด.....
6. ประโยคนี้มี 4 คำ เป็นคำนามชนิด.....
7. ความไม่มาก่อนความฉลาด เป็นคำนามชนิด.....และ.....
8. เรือไฟ ๓ ลำ เป็นคำนามชนิด.....และ.....

แบบฝึกหัดที่ 2

จงเติมคำนามที่เหมาะสมลงในช่องว่างต่อไปนี้

1. ควายเป็นหลาย.....กำลังนอนในปลัก
2. ช้างหนึ่ง.....เดินไปที่ต้นไผ่
3. ชีวิตมนุษย์มีทั้ง.....และความทุกข์ระคนปนกันไป
4. โกล้อบ้านเรามีกอไผ่.....ใหญ่มีนกมาอาศัยกันมาก
5. ไข่ไก่ 10.....วางอยู่บนโต๊ะ
6.รักทำให้คนตาบอด แต่.....รักของพ่อแม่เป็นสิ่งดีงาม
7. คนคว่ำหู.....ให้เรา
8. นักเรียนควรอ่าน.....ทุกวัน
9. ขออวยพรให้นักเรียนทุกคนจงมีแต่.....
10. คุณแม่ให้.....ก่อนฉันไปโรงเรียนทุกวัน

แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียน

วิชาภาษาไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/.....

เรื่อง.....

พฤติกรรม/ ระดับ คะแนน	ตั้งใจเรียน			มีส่วนร่วม			ความคิดเห็น			ให้ความร่วมมือ			มีความรับผิดชอบ			รวมคะแนน
	ตั้งใจเรียน	กระตือรือร้น	ในการเรียน	มีส่วนร่วม	แสดงความ	คิดเห็น	รับฟัง	ความคิดเห็น	ของเพื่อน	ให้ความร่วมมือ	และ	ช่วยเหลือกัน	มีความรับผิดชอบ	ต่องาน	ที่ได้รับมอบหมาย	
ชื่อ-สกุล	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	15

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

กลุ่ม.....

เกณฑ์การประเมิน

- คะแนนระดับ 3 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับสูง
 คะแนนระดับ 2 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับปานกลาง
 คะแนนระดับ 1 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับต่ำ

สรุปผลการประเมิน		
ดีมาก	ดี	
11 - 15	6 - 10	1 - 5

ภาคผนวก ข

แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาภาษาไทย เรื่อง ชนิดของคำ

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

จำนวน 40 ข้อ

เวลา 40 นาที

คะแนนเต็ม 40 คะแนน

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. อันความคิดวิทยาเหมือนอาวุธ ประเสริฐสุดซ่อนใส่เสียบในฝัก
สงวนคมสมนี้ใครอีกอีก จึงค่อยชักเชือดฟันให้บรวลัย

- จากคำประพันธ์มีค่านามกี่คำ

ก. 1 คำ	ค. 3 คำ
ข. 2 คำ	ง. 4 คำ

2. ข้อใดใช้ลักษณนามไม่ถูกต้อง

ก. นกฝูงหนึ่งบินเต็มท้องฟ้า	ค. คุณแม่ซื้อไข่เปิดมาไหลหนึ่ง
ข. ผมซื้อดินสอมา 3 แท่งครับ	ง. ถนนเส้นนี้ไปสิ้นสุดที่ไหน

3. คำในข้อใดเป็นค่านามทั้งหมด

ก. บ้าน ขนม สะพาน ต่อย	ค. ปลาหู ต่างหู สบู่ ลำไย
ข. ลิง ถนน เหาะ แก้ว	ง. วิเคราะห์ พายุ รถยนต์ กระจัง

4. ข้อใดใช้ลักษณนามไม่ถูกต้อง

ก. แหวนสองวงนี้สวยจัง	ค. เครื่องบินเครื่องนี้จะออกเมื่อไหร่
ข. ต้นไม้ต้นนี้มีลูกตก	ง. ฐปดอกนี้กลิ่นหอมประหลาด

5. คำว่า ชั้น ในข้อใดทำหน้าที่เป็นค่านาม

ก. <u>ชั้น</u> อยู่ในห้องน้ำ	ค. ครู <u>ชั้น</u> นอตให้หลวม
ข. ไก่ <u>ชั้น</u> แต่เข้าตุ๋น	ง. เขาหัวเราะ <u>ชั้น</u> เมื่อตุลกล

6. ขอเชิญเด็กไทย
 นึกถึงต้นไม้ ในด้านคุณค่า
 ปลุกเพื่อประดับ ตกแต่งเคหา
 กันแสงสุริยา ด้วยเงาร่มเย็น

จากคำประพันธ์นี้ข้อใดเป็นค่านามทุกคำ

- ก. ต้นไม้ คุณค่า เคหา สุริยา ร่มเย็น ค. ต้นไม้ เคหา ประดับ สุริยา เงา
 ข. เด็กไทย ต้นไม้ เคหา สุริยา เงา ง. เด็กไทย ต้นไม้ คุณค่า เงา ร่มเย็น
7. ข้อใดมีคำสรรพนามบุรุษที่ 3

1. อันพระราชนิพนธ์รามเกียรติ์ ทรงงเพียรตามเรื่องนิยายไสย
 2. ไซ้จะเป็นแก่นสารสิ่งใด ตั้งพระทัยสมโภชบูชา
 3. ใครฟังอย่าได้ไหลหลง จงปลงอนิจจังสังขาร
 4. ซึ่งอักษรกลอนกล่าวลำดับมา โดยปราศปรีดากีบวิภูรณ
- ก. ข้อ 1 ค. ข้อ 3
 ข. ข้อ 2 ง. ข้อ 4

8. “ใครมาเป็นเจ้าเข้าครอง คงจะต้องบังคับขับไล่
 เคี้ยวเชิญเย็นคำรำไป ตามวิสัยเชิงเช่นผู้เป็นนาย”

“ใคร” เป็นคำประเภทใด

- ก. สรรพนามแทนผู้พูด ค. สรรพนามแทนผู้ฟัง
 ข. สรรพนามใช้ถาม ง. สรรพนามบอกความไม่เจาะจง

9. ข้อใดมีความสรรพนามบุรุษที่ 2

- ก. เธอจะไปไหนไม่ได้ทั้งสิ้น ค. บ้านเขาอยู่ไม่ไกลจากโรงเรียน
 ข. จะไปกับใครกัน ง. ฉันไม่ไปกับเขาหรอก

10. ข้อใดไม่มีประพันธสรรพนาม (คำสรรพนามที่ใช้แทนนาม)

- ก. ดินสอแท่งนั้นเป็นของฉัน ค. เวลาที่ผ่านไปจะไม่หวนคืนมา
 ข. คนที่ฉันรักไม่ใช่เธอ ง. ขนมหันที่ฉันทานหมดไปอร่อยมาก

11. ข้อใดมีคำสรรพนามบ่งความไม่ชี้เฉพาะ

- ก. เธอจะไปกับใคร ค. ใครมาโรงเรียนสาย
 ข. ใครๆ ก็ชอบวันหยุด ง. วันไหนเธอจะเดินทาง

12. ข้อใดไม่มีคำสรรพนามบอกความแบ่งแยก (วิภาคสรรพนาม)
- นักเรียนต่างก็มาโรงเรียนแต่เช้าตรู่
 - นักกีฬาซ้อมก็ฝึกกันอย่างขะมักเขม้น
 - ชาวบ้านต่างมาชุมนุมกันที่ศาลากลางจังหวัด
 - เด็กๆ ทำการบ้านบ้าง เล่นดนตรีบ้าง
13. คำที่พิมพ์ตัวหนาในข้อใดเป็นคำกริยา
- เขาคงมาตามนัด
 - ชาวนา**ได้รับ**ความเดือดร้อน
 - การเกิด**การตายเป็นธรรมดาโลก
 - ฝนตกหนักทำให้จราจรเป็น**อัมพาต**ทั่วกรุงเทพฯ
14. “กัน”ข้อใดเป็นคำกริยา
- นักเรียนคุย**กัน**จริงจัง
 - กัน**ไปกับแกไม่ได้จริงๆ
 - เขา**กัน**ฉันไว้ไม่ให้เข้าไป
 - เขาคุย**กัน**ถูกข้อจริงๆ
15. กริยาในข้อใดไม่ต้องการกรรม
- ยาย**ป้อน**ข้าวหลาน
 - สุนัข**อ้วน**ขึ้นทุกวัน
 - สุนัข**ถูกรถชน**
 - เธอ**ทำการบ้าน**เสร็จหรือยัง
16. ข้อใดมีคำกริยาทำหน้าที่เหมือนนาม
- คนแต่งตัวสวยเป็น**คน**น่ารัก
 - ฉันชอบทำอาหารกลางวัน**รับ**ประทานเอง
 - กินอาหารตามเวลาช่วย**ให้**สุขภาพดี
 - อากาศเย็น**ลง**แล้ว
17. ประโยคในข้อใดไม่มีการเพิ่มคำกริยา
- ราชสีห์**ไล่จับ**หนู
 - เขา**บอก**กับ**ฉัน**เอง
 - แก้ว**เดิน**ในสวน
 - นิตก**ใจ**ร้องกรี๊ด
18. ข้อใดมีคำวิเศษณ์ขยายคำนาม
- ตึก**ใหญ่**อยู่ปลายเนิน
 - เขา**บอก**กับ**ฉัน**เอง
 - พี่**เดินหน้า**น้อง**เดินหลัง
 - นก**เขา**ขัน**เพราะ
19. คำในข้อใดเป็นคำวิเศษณ์ที่บอกลักษณะและคุณสมบัติหมดทุกคำ
- หนึ่ง **อ้วน** เร็ว
 - ใหม่ **เตี้ย** หวาน
 - โปรง **สุด**ทำย **โหน**
 - หล่อ **ดั่ง** ไหน

20. ประโยคในข้อใดมีคำวิเศษณ์บอกความห้าม หรือบอกความปฏิเสธอยู่
- ก. ฉันทบอกแล้วแต่เธอไม่ฟัง
ข. หญิงทำการบ้านพลางฟังเพลงพลาง
ค. น้องเหนื่อยนิดหน่อย
ง. ชาวบ้านรู้เรื่องนี้กันดี
21. “บ้านเล็กในป่าใหญ่” คำที่ขีดเส้นใต้ทำหน้าที่ขยายคำใด
- ก. บ้าน
ข. ใน
ค. ป่า
ง. ใหญ่
22. ข้อใดเป็นคำวิเศษณ์บอกอาการ
- ก. กระต่ายวิ่งเร็ว
ข. น้ำแข็งเย็นเจี๊ยบ
ค. ขนมนี้มีรสหวาน
ง. ดอกกุหลาบมีกลิ่นหอม
23. คำว่า “แต่” ในข้อใดมิใช่มีความหมายว่า “จาก”
- ก. น้ำไหลมาแต่ภูเขา
ข. บัวเกิดแต่ตม
ค. หนังสือเล่มนี้เอามาแต่บ้าน
ง. เขามาโรงเรียนแต่เช้า
24. “จำเลยให้การ.....ศาล.....ความจริง” ควรเติมคำบุพบทใดในช่องว่างตามลำดับ
- ก. กับ ตาม
ข. แก่ ตาม
ค. ต่อ ตาม
ง. ต่อ ด้วย
25. คำที่พิมพ์ตัวหนาข้อใดไม่ใช่คำบุพบท
- ก. สถานีวิทย์กระจายเสียงแห่งประเทศไทย
ข. นี่คือรางวัลยอดเยี่ยมสำหรับประเภทสารคดี
ค. เขาทำงานอย่างเรียบร้อย
ง. เรากินเพื่ออยู่
26. “นักเรียนควรจะมีกิจการรับประทานอาหาร.....ซั่มส้มไต้หวันคะ” ควรเติมคำบุพบทใด
- ก. ด้วย
ข. กับ
ค. โดย
ง. ต่อ
27. คำที่พิมพ์ตัวหนาข้อใดไม่ใช่สันธาน
- ก. ขณะที่เขาถึงโรงเรียนเป็นเวลาเคารพธงชาติพอดี
ข. เขามาถึงขณะที่ฝนกำลังตกหนัก
ค. ฉันคิดถึงเธอทุกขณะจิต
ง. ขณะที่เขาวิ่งมาถึงปลายถนน พวกใจรักก็โยนอาวุธลงมาพอดี

28. คำสันธานในข้อใดใช้เชื่อมคำ
- เพราะเขาประมาทเขาจึงขับรถชนเด็ก
 - ธงไตรรงค์มีสามสีคือ สีขาว สีแดง และสีน้ำเงิน
 - เมื่อรถเขาไปถึงชะอำฝนก็ตกลงมาทันที
 - ทั้งสุธาสนี่และสุพรเพ็ญเป็นไขหวัดใหญ่
29. คำสันธานในข้อใดทำให้เนื้อความในประโยคคล้ายตามกัน
- ถึงแม้พี่จะขี้เมาก็ไม่เคยใจร้ายกับน้องเสียที
 - หญิงสาวอย่างเธอควรมีเมียบ้างหรืออย่างน้อยอย่าทำหน้าที่ตาบุดั้ง
 - เมื่อพระอาทิตย์ลับขอบฟ้าไปสัตว์กลางคืนก็เริ่มออกหาเหยื่ออีกหนหนึ่ง
 - ตาแก่คนนี้ถ้าไม่เป็นคนบ้าก็ต้องเป็นคนเมาแน่
30. ข้อใดไม่ใช่ลักษณะของคำอุทาน
- คำที่เปล่งออกมาเพื่อแสดงอารมณ์หรือความรู้สึกของผู้พูด
 - คำอุทานส่วนมากจะไม่มี ความหมายตรงตามถ้อยคำ
 - คำอุทานจะมีความหมายทางเน้นความรู้สึกและอารมณ์ของผู้พูดเป็นสำคัญ
 - คำอุทานต้องมีความหมายทุกคำเพราะมุ่งจะแสดงอารมณ์ของผู้พูด
31. คำอุทานในข้อใดมีที่มาจากความเชื่อตามปรัชญาในพระพุทธศาสนา
- โอ้เอ๋ย ! เวรกรรมแท้
 - พุทโธ ! น่าสงสาร
 - อนิจจา ! น่าสงสาร
 - เจ้าพระคุณเอ๋ย ! ทำไมเป็นอย่างนี้ไปได้
32. ข้อใดเป็นคำอุทานแสดงความสงสัย
- อ๊ะ !
 - อือ !
 - เอ !
 - ไอ้ !
33. คำใดเป็นลักษณะนามของเกวียน
- คัน
 - เครื่อง
 - หมู่
 - เล่ม
34. ขลุ่ยเลานี้ดี คำว่า เลานี้ เป็นนามชนิดใด
- सामานยนาม
 - สมุหนาม
 - อาการนาม
 - ลักษณะนาม
35. ข้อใดไม่มีประพันธสรรพนามหรือสรรพนามเชื่อมประโยค
- เขายืนอยู่ที่สนามหญ้า
 - จงไปเอาไม้ต้วที่ฉันเหลาให้
 - ม้าตัวซึ่งขาหักพ่อฉันซื้อ
 - ใครๆ ก็ชอบคนที่สวายน่ารัก

36. เมื่อพูดกับภิกษุทั่วไปควรใช้คำแทนชื่อภิกษุนั้นๆ ว่าอะไร

ก. คุณ

ค. ได้เท่า

ข. ท่าน

ง. พระคุณเจ้า

37. ข้อใดมีกริยาช่วย

ก. ของราคาถูก

ค. คนร้ายถูกจับ

ข. เสื้อถูกน้ำหมึก

ง. เขาทำถูกแล้ว

38. ข้อใดมีคำวิเศษณ์ขยายคำวิเศษณ์ด้วยกัน

ก. นกน้อยสร้างรังเล็ก

ค. แมวดำจับหนูเก่ง

ข. นกเล็กบินสูงลิบ

ง. นกขุนทองขันเพราะ

39. “คนเห็นผิดเป็นชอบ ดุจมีตวิณฑุเห็นกงจักรเป็นดอกบัว”

ข้อความนี้ใช้สำนวนเชื่อมความชนิดใด

ก. คล้อยตาม

ค. เหตุผล

ข. เปรียบเทียบ

ง. เลือกเอาอย่างใดอย่างหนึ่ง

40. ควรเติมคำบุพบทใดในช่องว่าง “คนตาบอด คลำทาง.....ไม้เท้า”

ก. กับ

ค. ด้วย

ข. โดย

ง. ตาม

>>>><<<<

ภาคผนวก ค

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุมานิน รุ่งเรืองธรรม
อาจารย์ประจำภาควิชาการมัธยมศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขจรศรี ชาติกานนท์
อาจารย์ประจำภาควิชาการมัธยมศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. อาจารย์ดุชนีย์ กลิ่นเกษร
หัวหน้าหมวดกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย
โรงเรียนวัดเข็ญเขต

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ สกุล นางกฤษลดา ขำหลงวรสิริ
วันเดือนปีเกิด 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2519
สถานที่เกิด จ. สุรินทร์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน 551/2403 แฟลตนปอ. ถ. เดชะตุงคะ แขวงสีกัน
เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร 10210

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2537 มัธยมศึกษาตอนปลาย
จาก โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ จ. สุรินทร์

พ.ศ. 2544 ครุศาสตรบัณฑิต (เอกประถมศึกษา)
จาก มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์

พ.ศ. 2552 การศึกษามหาบัณฑิต (การมัธยมศึกษา การสอนภาษาไทย)
จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ